

ÖVERSIKTSPLAN (ÖP) 2014

Eda kommun, Värmlands län

Antagen av KF 2014-12-17,
vunnit laga kraft 2015-01-13

Eda kommun

Medverkande

Beställare:	Eda kommun
Kontakt:	Margareta Bergman, Jan-Erik Eriksson
Konsult:	WSP Samhällsbyggnad, Karlstad
Uppdragsansvarig:	Björn Johansson
Handläggare miljö:	Annika Granath Sara Nordmark
Handläggare GIS, layout:	Cecilia Flygare
Foton:	Björn Johansson och Annika Granath, WSP och Eda kommun
Allmänt kartmaterial:	© GSD Fastighetskartan, Lantmäteriet 2011
Titel:	Översiktsplan (ÖP) 2014, Eda kommun, Värmlands län.
Uppdragsnr:	10157642

Innehållsförteckning

Läsanvisning	4
--------------------	---

DEL 1 VARFÖR GÖR VI EN NY ÖVERSIKTSPLAN?5

Bakgrund, syfte, avgränsning.....	6
Planprocessen, organisation mm	7
Översiktsplanens roll	7
Mål och strategier	8
Kort kommunbeskrivning och historia	12

DEL 2 VAD GÄLLER IDAG? VILKA FRAMTIDA BEHOV SKALL TILLGODOSES?11

Gällande planer och förordnanden	14
Områden med skydd enligt MB.....	16
Riksintressen	16
Naturresevat	16
Övriga områden.....	17
En hållbar utveckling	20
Miljökvalitetsnormer	21
Miljökvalitetsnormer för utomhusluft	21
Miljökvalitetsnormer för buller	21
Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster	21
Planeringsförutsättningar	24
Näringsliv och service.....	25
Infrastruktur	27
Materialförsörjning.....	30
Vindbruk.....	30
Teknisk försörjning.....	30
Turism och friluftsliv	32
Natur och landskap	35
Vattenfrågor	37
Strandskydd.....	38
Kulturmiljö.....	40
Hälsa och säkerhet	42
Interkommunala frågor	44
Regionala frågor	46

DEL 3 HUR SKALL EDA KOMMUN UTVECKLAS VIDARE?47

Framtida användning av mark och vatten; regler och rekommendationer	48
Bostäder	48
Näringsliv och service.....	49
Infrastruktur	50
Vindbruk.....	51
Turism och friluftsliv	51
Övriga områden.....	52
Vatten	52
Beaktande av riksintressen.....	53

Hälsa och säkerhet	53
Delstudie Koppom	54
Genomförande	56
Riktlinjer för hantering av bygglov utanför planlagt område	58

DEL 4 VAD BLIR KONSEKVENSERNA FÖR MILJÖN?61

Inledning.....	60
Miljöbedömningens syfte och krav på innehåll.....	60
Översiktsplan för Eda kommun	60
Utgångspunkter och metod	61
Identifiering av tänkbara miljöeffekter	62
Utredningsalternativ	62
Nollalternativet	63
Bedömningsgrunder och indikatorer för miljöbedömningen	65
Riksintressen och skyddsvärda områden.....	66
Miljökvalitetsnormer	67
Annan hänsyn och riktvärden för översiktlig planering	68
Planförslagets betydande miljöpåverkan	70
Naturmiljö	70
Kulturmiljö.....	72
Vatten74	
Befolkning, bebyggelse och hälsa	75
Klimat	76
Hushållning med naturresurser	77
Rekreation och friluftsliv	78
Uppfyllelse av nationella miljömål	79
Begränsad klimatpåverkan	80
Påverkan på riksintressen.....	83
Påverkan på miljökvalitetsnormer.....	83
Sociala och ekonomiska konsekvenser.....	84
Samlad bedömning.....	85
Källor	86

BILAGOR

1. LIS-plan, Antagandehandling
2. Utställningsutlåtande maj 2014
3. Länsstyrelsens granskningsyttrande av översiktsplanen

LÄSANVISNINGAR

Översiktsplanen består av en **huvudhandling**, (detta dokument), och en bilaga, **LIS-planen**.

I huvuddokumentet redovisas bakgrund och syfte med arbetet, planeringsförutsättningarna och förslag till framtida användning av mark- och vattenområden samt hur kommunen avser tillgodose de riksintressen som finns. Vidare redovisas skälen till planens utformning och de åtgärder som kommunen avser vidta för att följa upp planen. Slutligen ingår en MKB - en beskrivning av miljökonsekvenserna.

Bilagan, LIS-planen, redovisar mer detaljerat ett antal områden där en utbyggnad av verksamheter eller boende inom strandskyddsområdet vid olika vattendrag bedöms kunna innebära långsiktig utveckling av landsbygden. En ändring av Miljöbalken 2009 gör det möjligt för kommunerna att peka ut sådana områden i en översiktsplan.

Följande förkortningar används i texten:

DP	Detaljplan
FÖP	Fördjupad översiktsplan
LIS	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
MB	Miljöbalken
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning
PBL	Plan- och bygglagen
ÖP	Översiktsplan (kommunomfattande)

Huvuddokumentet är uppdelat i delavsnitt enligt följande:

DEL 1 "VARFÖR GÖR VI EN NY ÖVERSIKTSPLAN?"

I del 1 beskrivs vad en fördjupad översiktsplan är, kommunens målsättning med planarbetet samt den formella planprocessen.

DEL 2 "VAD GÄLLER IDAG? VILKA FRAMTIDA BEHOV SKA TILLGODOSES?"

Del 2 redovisar de planeringsförutsättningar som ligger till grund för planarbetet i form av allmänna intressen, sektorsanspråk, riksintressen och regionala intressen.

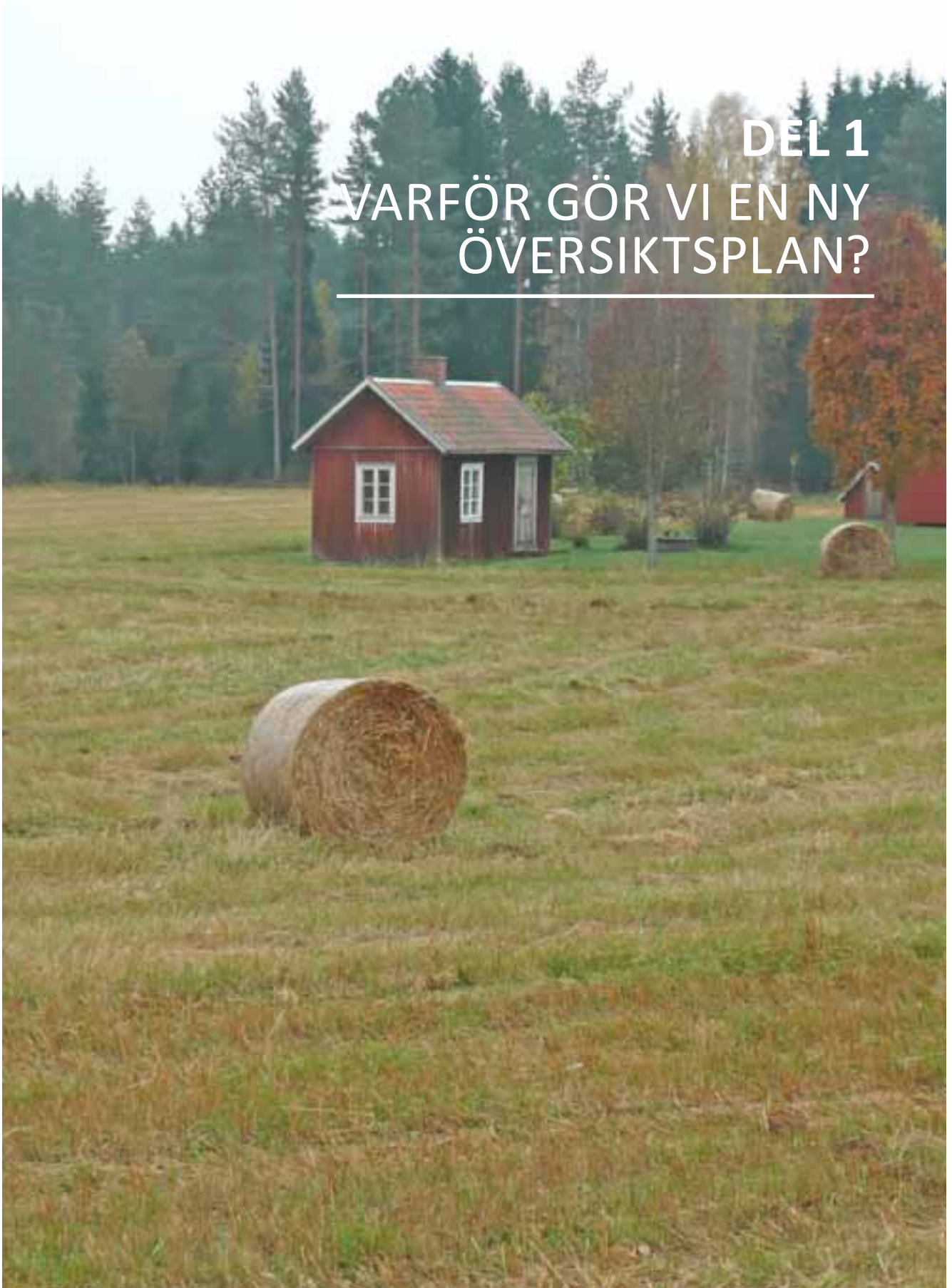
DEL 3 "HUR SKA EDA KOMMUN UTVECKLAS VIDARE?"

Del 3 redovisar kommunens ställningstaganden och riktlinjer för den framtida användningen av mark och vatten inom området.

DEL 4 "VAD BLIR KONSEKVENSERNA FÖR MILJÖN?"

Del 4 har som huvudinnehåll en miljökonsekvensbeskrivning, MKB.

Bakgrund, syfte, avgränsning

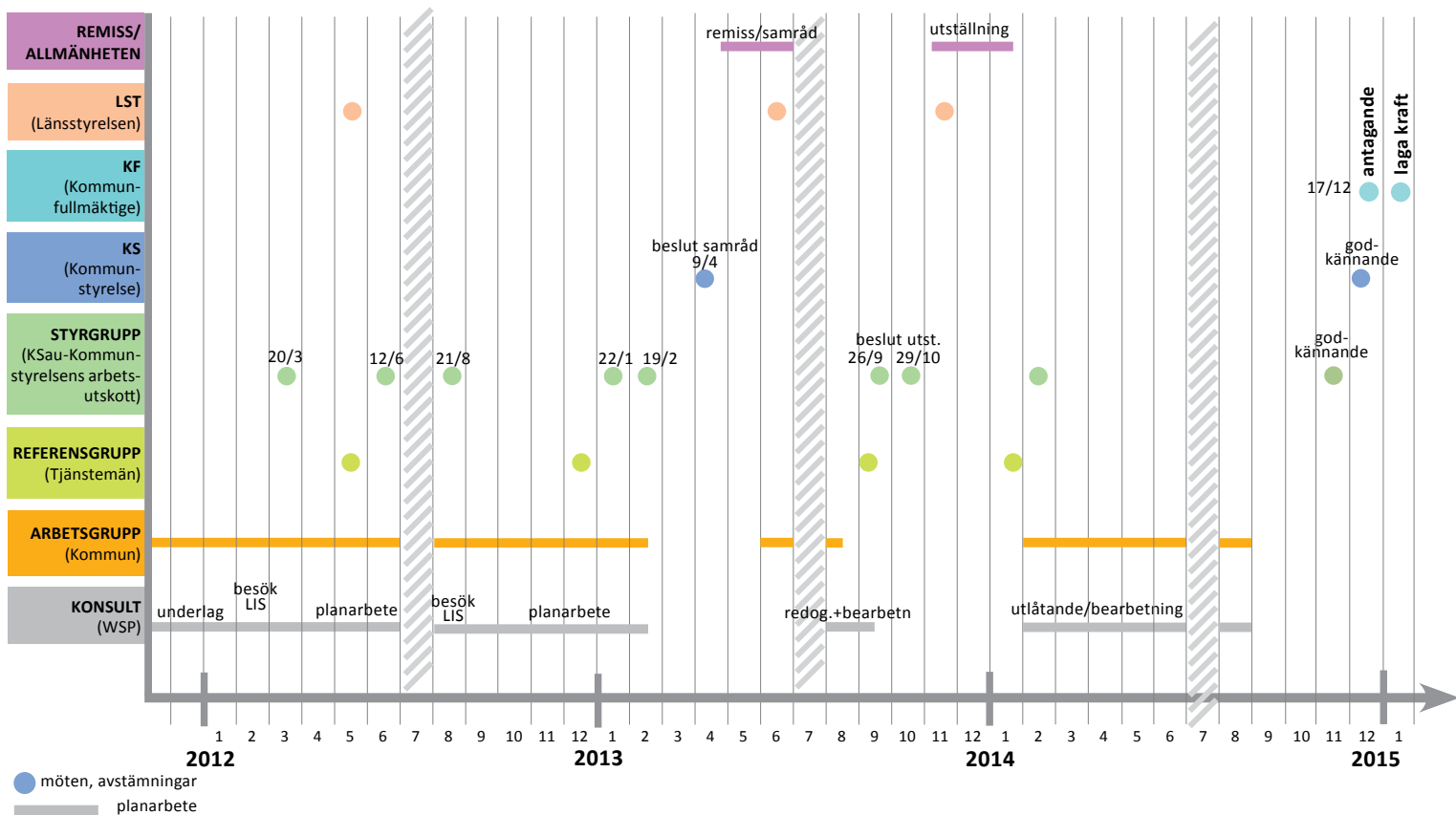
Gällande översiktsplan för Eda kommun upprättades 1999. Sedan dess har kommunen utvecklats, nya lagar och bestämmelser har kommit till, och omvärlden har förändrats.

Kommunen har därför beslutat låta upprätta en ny kommunomfattande översiktsplan att ersätta den nuvarande. Arbetet påbörjades 2010 och denna handling utgör en sammanställning, bearbetning och komplettering av det material som då togs fram och diskuterades.

Översiktsplanen omfattar hela kommunen och är ett samlat beslutsunderlag som visar hur kommunen ser på framtida mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling. Den visar också vad medborgarna kan förvänta sig i framtiden. Till planen hör en beskrivning av konsekvenserna för miljön av planens genomförande, en så kallad MKB. Som en bilaga ingår en plan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallad LIS-plan.

Denna ÖP har utarbetats enligt PBL 1987 (SFS 1987:10) och ersätter 1999 års översiktsplan.

Särskilda underlag har utarbetats för denna översiktsplan gällande kulturmiljö och vindbruk. Sammanfattning av dessa finns i planbeskrivningen dels under *Planeringsförutsättningar* dels under *Riktlinjer för framtida planering*.

Planprocessen för Eda kommuns översiktsplan 2014.

Planprocessen, organisation mm

Planprocessen och beräknad tidsåtgång för arbetet framgår i stort av nedanstående diagram.

Kommunstyrelsens arbetsutskott är styrgrupp och ansvarig för arbetet. Arbetsutskottet fattar beslut om samråd och utställning. Kommunstyrelsen godkänner planen inför antagandet och slutligen är det i kommunfullmäktige som beslut om antagande tas.

Det praktiska arbetet utförs genom utvecklingschef Margareta Bergman och verksamhetsområdeschef samhällsbyggnad Jan-Erik Eriksson. De biträds av konsulten WSP Samhällsbyggnad genom Björn Johansson, Annika Granath och Sara Nordmark. En stor del av underlaget har sammanställts av arkitekt Bente Plöen.

Löpande avstämning sker mot såväl styrgruppen som kommunens ledningsgrupp.

Kommunens medborgare, föreningsliv och organisationer bereds under arbetets gång flera möjligheter att ta del av planen och lämna synpunkter.

Tidshorizonten för denna översiktsplan är år 2025. En gång per valperiod ska kommunen pröva om översiktsplanen är aktuell.

Planprocessen enligt PBL.

Översiktsplanens roll

Innehållet i en översiktsplan regleras av 3:e kapitlet i PBL. Planen ska redovisa:

- Grunddragen ifråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden.
- Kommunens syn på hur den bebyggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
- Hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer.
- Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen
- De områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i MB 7:18.

Med andra ord ska såväl visioner som restriktioner redovisas. Planen ska ligga till grund för kommunala beslut i olika frågor som detaljplaner och bygglov. Den ska också kunna användas av andra som fattar beslut om åtgärder i den fysiska miljön.

Översiktsplanen är obligatorisk och ska hållas aktuell. Den är inte bindande men ligger till grund för rättsverkande detaljplaner och är vägledande för efterföljande tillståndsbeslut.

Översiktsplanen kan rationalisera och förenkla beslutsfattandet. Den ger medborgarna en samlad bild av hur serviceutbud, trafiklösningar och bebyggelseutveckling kommer att förändras. Kommunen kan genom planering få bättre genomslag på övergripande beslut och önskemål om investeringar. Planen kan väcka intresse för olika framtidsfrågor och stödja lokal utveckling. Den kan läsas tillsammans med aktuella fördjupade översiktsplaner för tätorterna Eda Glasbruk, Charlottenberg och Åmotfors som vann laga kraft 2009.

Mål och strategier

Eda kommuns vision

Eda är en positiv gränskommun där människor möts – präglad av samverkan, starkt näringsliv och med ambitionen att utvecklas.

Övergripande mål

- Bra boendemöjligheter.
- Goda kommunikationer.
- Ett utvecklat näringsliv.
- Upplevelser.
- Offentlig service.
- Livslångt lärande.

Kommunens förhållningssätt i verksamheten utgår från medborgarfokus och kännetecknas av kvalitet, smidighet, tillgänglighet och småskalighet.

Viljedokumentet

Viljedokumentet är verktyg på vägen mot ett planförslag som svar på de strategiska frågorna om befolknings- och näringslivsutveckling, kommunikation och landsbygdsutveckling. Dokumentet togs fram efter ett seminarium i Järnskogs hembygdsgård i april 2010. Deltagare var ledande politiker och tjänstemän och några utomstående representanter för näringsliv och myndigheter.

Viljedokumentets huvudpunkter:

- Vital kommun i gränsländ.
- Hållbar försörjning.
- Attraktivt boende.
- Mångfald av upplevelser.

Strategiska frågor

I seminarier med politiker, invånare i de fyra kommundelarna samt diskussioner i arbetsgruppen utvecklades fyra strategiska frågeställningar: befolkningsutveckling, näringslivsutveckling, kommunikation och landsbygdsutveckling.

Befolkningsutveckling

- Skapa nya attraktiva bostäder såväl i tätort som på landsbygden för att locka hemvändare och inflyttare.
- Utveckla försörjningen på landsbygden och informera grannarna i Norge och Sverige om Edas attraktion och livskvalitet.

Näringslivsutveckling

- Utveckla försörjningen på landsbygden och i tätort genom förbättring av tillgänglighet och kommunikation.
- Gynna innovativt tänkande och nya samarbetsformer där förädling och strukturomvandling av areella näringar, handel och service, tillverkningsindustri, upplevelse- och besöksnäringen sker i anknytning till omvandling och komplettering av befintliga miljöer.
- Öka samarbetet över gränserna mellan näringsliv, kommuner och högskolor.

Landsbygdsutveckling

- Skapa förutsättningar för försörjning och boende på landsbygden genom tillgänglighet och kommunikationer
- Bevara, utveckla, förändra och hitta kopplingar mellan friluftsliv, natur och kultur.
- Göra attraktiv natur tillgänglig för naturturism och peka ut områden av vildmarkskaraktär som ska bevaras med naturvårdsstrategin och friluftskartan som underlag.
- Peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Peka ut områden för utveckling av vindbruk.
- Bevara, komplettera och utveckla befintlig byggelsestruktur, kulturmiljö och landskapsbild där olika slags byggnader och miljöer skapar en långsiktigt hållbar plattform för utveckling.
- Göra livsmiljön för invånare och besökare rikare på innehåll och upplevelser.

Kommunikation

- Slå vakt om det regionala rörelsemönstret med riksväg 61, järnvägen samt några mindre vägar med fokus på kommunens viktigaste entréer och sin plats i Osloregionen.
- Förbättra bredband, allmänna kommunikationer och information om Eda.
- Utveckla mötesplatser och tillgängligheten till besöksmål för handel, kultur, natur och rekreation (kanot och vandringsleder).

DEL 1

Varför gör vi en ny översiktsplan?

DEL 2 VAD GÄLLER IDAG? VILKA FRAMTIDA BEHOV SKALL TILLGODOSES?

Kort kommunbeskrivning och historia

Eda Kommun ligger i västra Värmland och gränsar till de fyra norska kommunerna Kongsvinger, Eidskog, Aurskog-Höland och Rømskog, samt Arvika och Årjängs kommuner i Sverige. Översiktsplanen ÖP 2014 ser på såväl hela kommunen som de fyra olika kommundelarna Eda, Köla, Järnskog och Skillingmark. För tätorterna Eda glasbruk, Charlottenberg och Åmotfors hänvisas till fördjupade översiktsplaner antagna under 2009.

Det finns lämningar av bosättningar från bronsåldern som visar att Eda kommun varit bebyggd under lång tid. Den relativt svårtillgängliga geografin har dock gjort att bygden inte koloniserades i någon stor utsträckning. De bördiga dalgångarna har skapat förutsättning för odlingsbygder och de begränsade odlingsmarkerna har gett upphov till en säterkultur på de skogklädda höjderna som har hävd från järnåldern ända fram till vår tid.

Eda är präglad av närheten till Norge, både som utbyggd, handelsplats och försvarslinje. Transportvägarna längs vattenlederna har haft stor betydelse, inte minst sedan järnbruksrörelser började etablera sig i större omfattning från och med 1700-talet tack vare den goda tillgången på skog och vattenkraft. Transporterna revolutionerades när järnvägen mellan Stockholm och Oslo invigdes i hela sin sträckning runt år 1870. Sedan dess utgör den tillsammans med riksväg 61 kommunens viktigaste kommunikationsstråk.

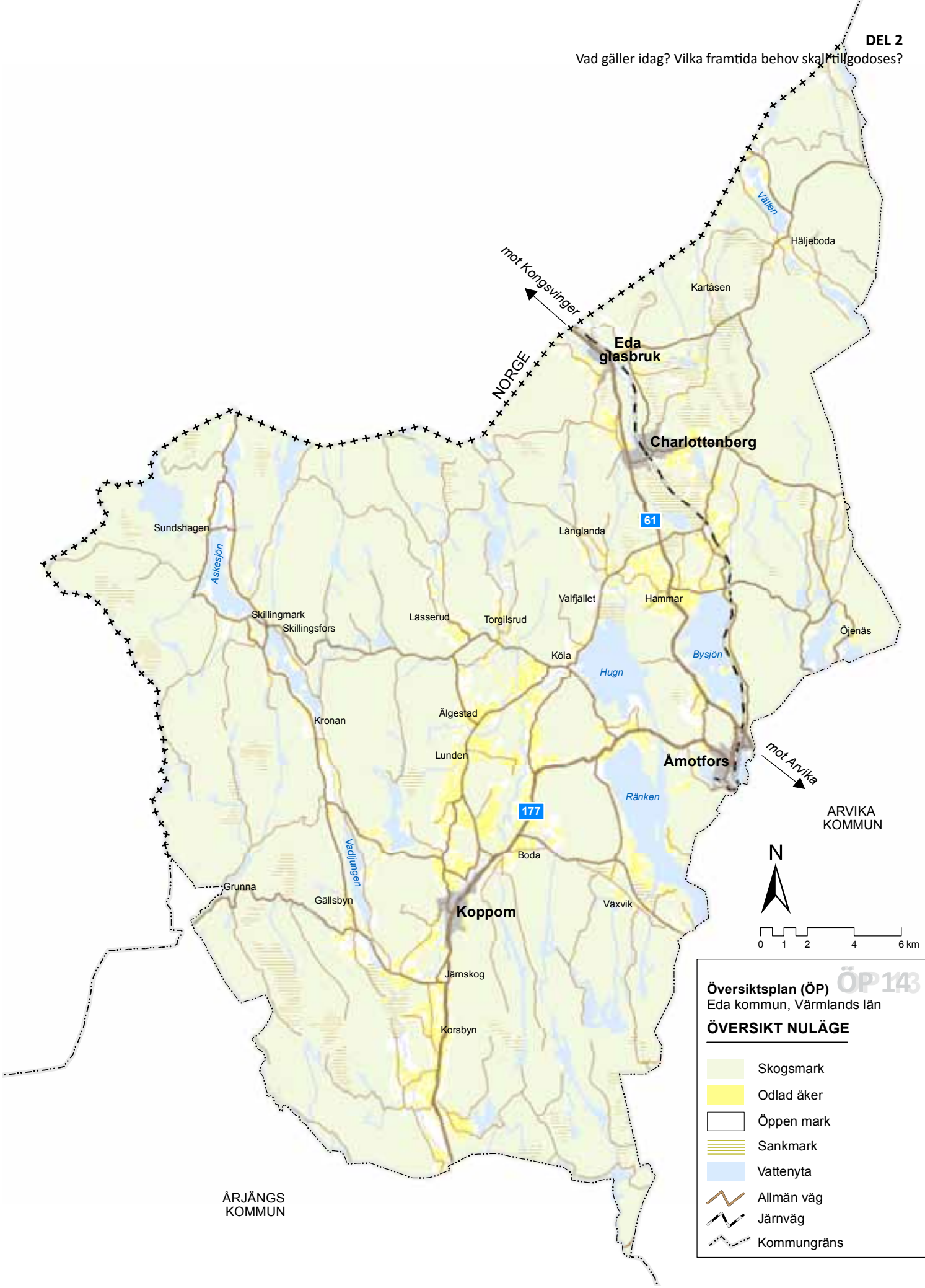
Läget vid gränsen har även historiskt sett gett upphov till många konflikter i området, vilket lämnat spår i form av befästningar. En ännu större roll har gränsen spelat som upphov till en omfattande handel, vilket kanske är den största tillväxtfaktorn för Edas utveckling idag.

Eftersom Eda är en gränskommun mot Norge har arbetsmarknad och företagande ett gynnsamt läge. Många av kommunens invånare pendlar över gränsen för att arbeta. Det geografiska läget har påverkat utvecklingen av bygden på ett positivt sätt med bland annat en välutvecklad gränshandel. Inom en radie av 12 mil nås cirka 2 miljoner människor.

Nuvarande Eda kommun bildades 1971 genom en sammanslagning av kommunerna Eda, Köla och Järnskog. Eda kommun sträcker sig över en yta på cirka 900 km², varav sjöyta är 75 km², och den totala strandlinjen utgör cirka 950 km. 77 % av kommunens yta utgör skogsmark.

Köla kyrka.

Översiktsplan (ÖP) ÖP 143
 Eda kommun, Värmlands län
ÖVERSIKT NULÄGE

- Skogsmark
- Odlad åker
- Öppen mark
- Sankmark
- Vattenyta
- Allmän väg
- Järnväg
- Kommungräns

Gällande planer och förordnanden

Förutom den kommunomfattande översiktsplanen från 1999 finns, som tidigare nämnts, fördjupade översiktsplaner för Eda Glasbruk, Charlottenberg och Åmotfors från 2009. Äldre FÖP finns för Noresund (1988) och Flogned by med omnejd (1996). Dessa planer visar hur mark och vatten ska användas inom respektive område. Planerna redovisar förslag till nya områden för bostäder och verksamheter, hur trafiken ska lösas, riskfaktorer, miljö kvalitetsnormer, riksintressen med mera.

För Koppom finns ingen FÖP. Som en del av denna ÖP har därför upprättats en delstudie över Koppom. Se närmare sid 56.

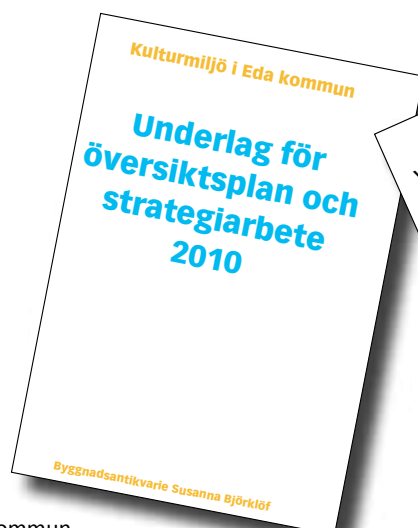
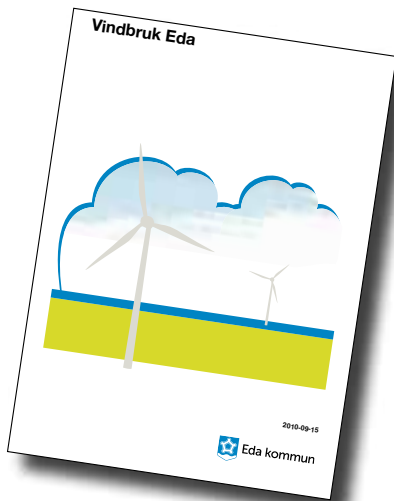
För större delen av tätorterna Charlottenberg, Åmotfors, Koppom och Eda Glasbruk gäller detaljplaner av varierande ålder. Detaljplaner finns också för delar av Skillingsfors, Haganäsets camping m fl. Områdesbestämmelser finns för del av Flogned by.

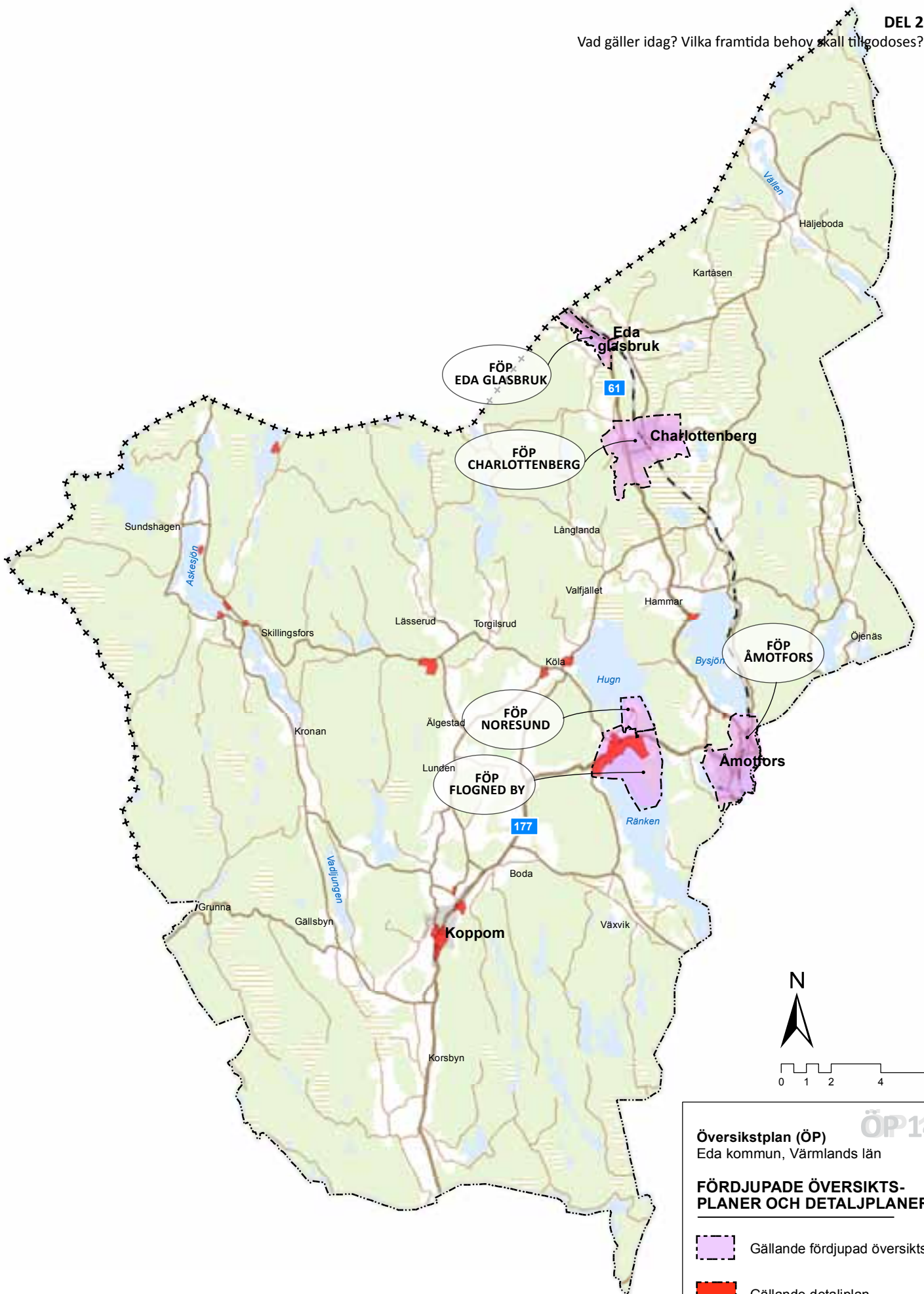
Övriga kommunala planer och handlingar som har utgjort underlagsmaterial är:

- Klimatstrategi, antagen 2009
- Energiplan, antagen 2005
- Varuförsörjningsplan 2011
- Näringslivsprogram 2010
- Strategisk plan 2014-2016
- Risk- och sårbarhetsanalys 2012
- Naturvårdsstrategi 2009 med bilaga ”Naturområden-områdesbeskrivningar”
- Vindbruk Eda 2010 (ej antagen; efter utställning av ÖP har vindbruksplanen bearbetats och ställs ut hösten 2014 som tematiskt tillägg till ÖP)
- Kulturmiljö i Eda kommun 2010
- Bredbandsstrategi, antagen 2012

Annat underlagsmaterial som använts är:

- Regional utvecklingsplan 2014-2020 ”Värmlandsstrategin”, remissutgåva 2013.
- Regionalt trafikförsörjningsprogram 2014-2018.
- Länstransportplan 2014-2025, remissutgåva 2013.
- ”Skansar i Värmland”, utgiven av Värmlands museum 1999.
- ”Ditt Värmland”, utgiven av Länsstyrelsen 1989.; Efter utställning av ÖP har vindbruksplanen bearbetats och ställs ut hösten 2014 som tematiskt tillägg till ÖP

Översiktplan (ÖP) ÖP143
Eda kommun, Värmlands län

**FÖRDJUPADE ÖVERSIKTS-
PLANER OCH DETALJPLANER**

- Gällande fördjupad översiktsplan
- Gällande detaljplan

Områden med skydd enligt MB

Natura 2000

Ett nätverk av skyddade områden i Europa enligt EU:s fågeldirektiv (skydd av alla naturligt förekommande fågelarter) eller art- och habitatdirektivet; säkring av den biologiska mångfalden.

I Eda kommun finns fem Natura 2000-områden:

- **Kronefjället**; branter och sprickdalar, utsiktsplats och vandringsled.
- **Skårsjöbranten**; blockrik bergsbrant med mossor, gamla tallar och senvuxen gran.
- **Billan**; oreglerat vattendrag med flodpärlmusslor, öring mm.
- **Torgilsrudsälven**; strömmande vatten med rik biologisk mångfald.
- **Deletjärnsåsen**; Kuperad naturskog med mycket död ved och inslag av lövträd. Även naturreservat. Delvis även i Årjängs kommun.

Riksintressen

Områden som rymmer så speciella värden eller har så speciella förutsättningar att de bedömts vara betydelsefulla för riket i sin helhet kan klassas som område av riksintresse enligt miljöbalken (MB 3 och 4 kap). I ett område av riksintresse får områdets värde eller betydelse inte påtagligt skadas av annan tillståndspliktig verksamhet. Området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden.

Eda kommun berörs av följande riksintressen:

- **Kulturmiljö** enligt MB 3:6: Eda skans, försvarsanläggning från 1657, därefter i olika omgångar ombyggd och förstärkt. Nuvarande utseende från 1808.
- **Friluftsliv** enligt MB 3:6; del av Glaskogen friluftsområde, huvudsakligen i Arvika kommun.
- **Kommunikationer** enligt MB 3:8: riksväg 61 mellan Åmotfors och riksgränsen och järnvägen Stockholm-Oslo inklusive stationerna i Åmotfors, Ås, Lerot och Charlottenberg.
- **Försvar** enligt MB 3:9. I Eda kommun finns inga riksintressen som kan redovisas öppet. Däremot finns krav på samråd i samband med höga objekt. Se vidare under ”regler och rekommendationer”.

Naturreservat

Område med särskilda föreskrifter till skydd för naturvärdena enligt beslut av Eda kommun eller Länsstyrelsen.

Eda kommun har förutom Deletjärnsåsen följande naturreservat:

- **Gullrosas berg**; sprickdalslandskap med lövrika naturskogar
- **Järnskogsfjället**; lövrikt och kuperat landskap (förslag)
- **Norra Lien**; variationsrikt sprickdalslandskap med hotade och sällsynta arter
- **Tallmon**; kommunalt naturreservat
- **Skutan**; variationsrikt sprickdalslandskap med hotade och sällsynta arter
- **Gråberget**; bergsbranter och rasbranter, sprickdalar, hållmarkstallskog
- **Kloften**; naturskogslig hållmarkstallskog, lövrik barrnaturskog
- **Påterudsskogen**; gammal lövträdsrik barrskog
- **Kvickneåsen**; granskog med ställvis hänglav, inslag av asp och björk (förslag)
- **Glaskogen**.

Samtliga Natura 2000-områden och naturreservat redovisas på karta ”Riksintressen och naturreservat” och beskrivs närmare i kommunens *Naturvårdsstrategi* med tillhörande dokument ”*Naturområden-områdesbeskrivningar*”, ut-

given av kommunen 2009. Flera av områdena beskrivs också i kommunens broschyr ”NaturPärlor i Eda kommun”.

I följande områden pågår bildande av naturreservat:

- Billan
- Gatefjällsbranten
- Kloften (utökning)
- Tippmyren
- Torgilsrudsälven

Övriga områden

Utöver ovan angivna områdesskydd är även vissa särskilt skyddsvärda biotoper utpekade i Miljöbalken kapitel 7, § 11 Biotopområde. Biotopskyddet finns till för att för att skydda hotade små naturmiljöer i odlingslandskapet. Det generella biotopskyddet omfattar alla småbiotoper i jordbrukslandskapet av en viss typ, till exempel öppna diken, allé. Det särskilda biotopskyddet gäller särskilt avgränsade områden i jord- eller skogsbrukslandskapet som utsetts av Länsstyrelsen respektive Skogsstyrelsen.

Det finns även ett antal andra skyddsvärda områden i form av nyckelbiotoper, och områden med naturvårdsavtal. Dessa redovisas i ”Naturvårdsstrategin”.

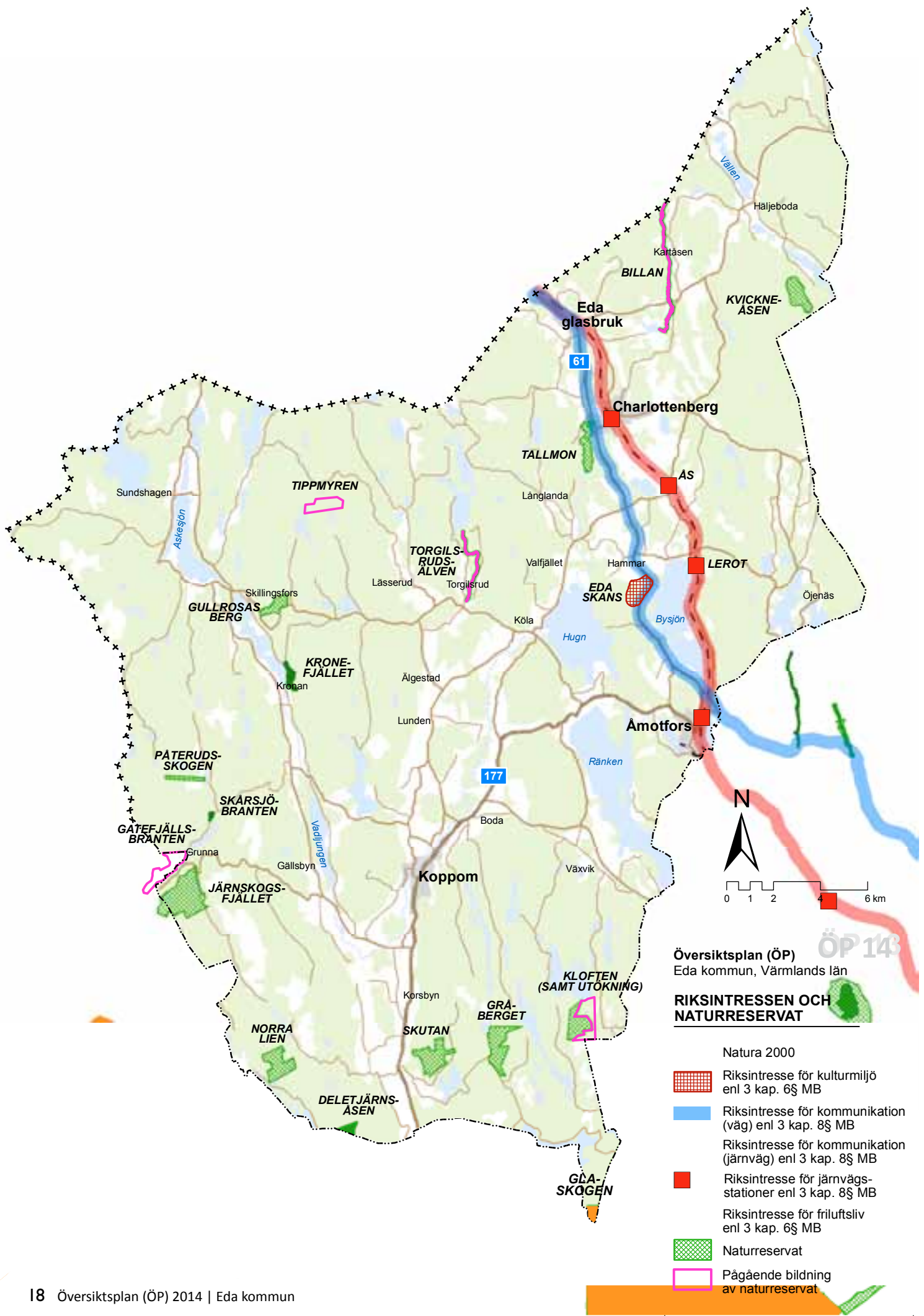
Länsstyrelsen har genom sina inventeringar pekat ut ängs- och hagmarker, ängs- och betesmarker, våtmarker mm som är viktiga att känna till i en fortsatt planering. Dessa redovisas i *Naturvårdsstrategin* samt på karta ”Naturvärden” på sidan 19. I LIS-planen redovisas dessa inventeringar på delområdeskartorna.

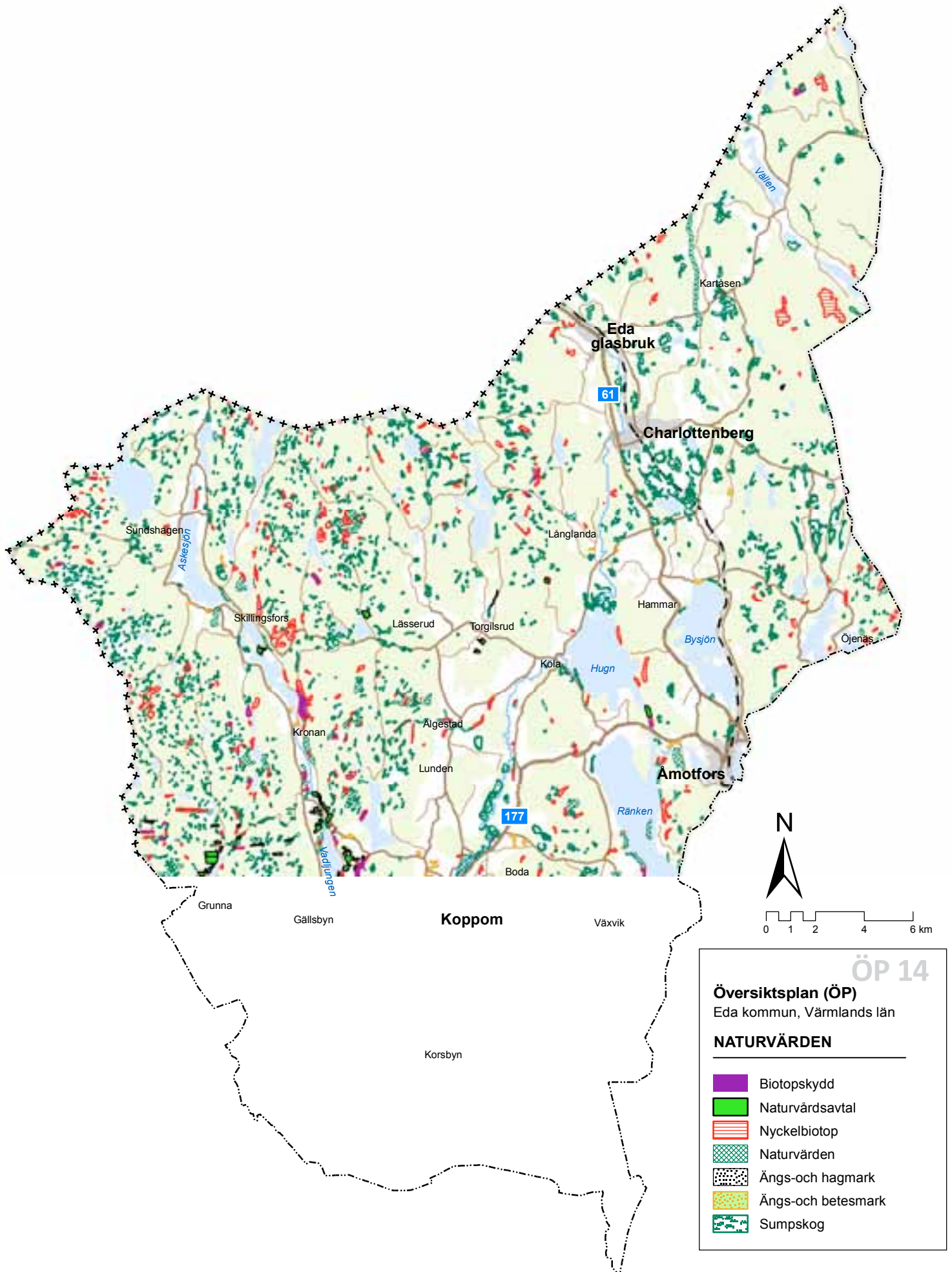

Eda skans intill riksväg 61.

Tallmon, ett av många naturreservat i kommunen.

En hållbar utveckling

”Ett hållbart samhälle ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers behov.” (Citat ur Brundtlandrapporten, ”Vår gemensamma framtid” 1987).

Begreppet *Hållbar utveckling* omfattar tre dimensioner, den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. Utgångspunkten är också att ett samspel sker mellan dessa tre på så sätt att ekonomiskt hållbar tillväxt krävs för att uppnå hälsa och social hållbarhet, men samtidigt är hälsa och social hållbarhet också en förutsättning för att nå tillväxt. Ekologisk hållbarhet är en förutsättning för vår överlevnad. Mellan de tre dimensionerna råder komplexa samband som behöver beaktas i sin helhet. Faktorer som påverkar den ekonomiska dimensionen märks ofta relativt snabbt, de sociala effekterna tar något längre tid och de miljörelaterade förändringarna kan pågå långsamt under lång tid, ibland flera generationer framåt. En god samhällsekonomi är ytterligare en av förutsättningarna för en hållbar samhällsutveckling. Utgångspunkterna för en god samhällsekonomi är till exempel en hög sysselsättning, regional balans, rättvis och jämn fördelning av levnadsstandarder och ekonomisk tillväxt.

Eda kommun kan vid en hastig överblick upplevas som en kommun där en del företeelser och förhållanden inte underlättar en hållbar utveckling. Kommunen har flera tätorter, en relativt stor del av befolkningen bor på landsbygden och gränshandeln från Norge innebär stora trafikströmmar. Å andra sidan innebär detta att det finns en levande landsbygd där kvarboende underlättas och servicefunktioner kan fortleva. Länstransportplanen konstaterar också att *”Bilen är för många det enda realistiska färdmedlet och en förutsättning för en fortsatt levande landsbygd.”* Genom förbättrad kollektivtrafik och utbyggt bredband underlättas kommunikationerna. Gränshandeln ger upphov till ett stort antal arbetstillfällen och kan väcka intresse för kommunen som bostadsort. Fler arbetstillfällen kan leda till ökade skatteintäkter för Eda och därmed bättre resurser för utbyggnad av kommunal service i kommunen.

Etablering av nya verksamheter för turism och fritid, till exempel i LIS-områden, kan öka kommunens attraktivitet och ge fler människor möjlighet att ta del av kommunens goda tillgång till natur- och rekreationsvärden. Även här kan en ökad biltrafik bli följden, vilket får vägas mot ekonomiska faktorer och hälsoaspekter. LIS-planens förverkligande kan leda till att attraktiva boendeformer och boendemiljöer skapas på landsbygden. En levande landsbygd innebär att servicefunktioner kan upprätthållas även utanför tätorterna och att landskapet fortsatt kan hållas öppet.

Region Värmland har tagit fram ett regionalt utvecklingsprogram för 2014-2020, ”Värmlandsstrategin”, som varit föremål för remiss under sommaren 2013. Programmet syftar bland annat till att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt i regionen. Kommunens syn på en hållbar utveckling och de mål och strategier som redovisas i denna ÖP överensstämmer i hög grad med de målsättningar för den regionala utvecklingen som programmet redovisar.

En del i kommunens strävan mot en hållbar utveckling är den vindbruksplan, som påbörjades 2010 och pekar ut ett antal områden som bedöms lämpliga för vindbruk. I samband med arbetet med ÖP ses planen över i form av ett tematiskt tillägg till ÖP med beräknat antagande februari-mars 2015.

Eda kommun deltar för närvarande i Tillväxtverkets projekt för att utveckla hållbara servicelösningar på landsbygden. Eda ingår tillsammans med 12 andra kommuner runt om i Sverige i detta pilotprojekt. Projektet ska pågå till 31/12 2014.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel i miljölagstiftningen gällande kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. De används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. De beskrivs närmare i miljöbalkens femte kapitel. En miljökvalitetsnorm kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. Miljökvalitetsnormer kan införas för hela landet eller för ett geografiskt område, till exempel ett län eller en kommun. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå de nationella miljömålen. De flesta av miljökvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU.

För närvarande finns det miljökvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)
- havsmiljön (SFS 2010:1341).

För Eda kommun är miljökvalitetsnormerna för luft, buller och vatten aktuella i översiktsplanarbetet. Här nedan beskrivs dessa lite mer.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

I miljöbalkens 5:e kapitel och i förordningen (2001:527) om miljökvalitetsnormer för utomhusluft regleras tillåtna halter i utomhusluft för ett antal ämnen. Överskridande av normers nivåer för utomhusluft är generellt lokala och beror främst på höga trafikflöden eller tät vedeldning.

I kommunen finns inga områden med kända problem avseende miljökvalitetsnormerna för utomhusluft.

Miljökvalitetsnormer för buller

Miljökvalitetsnormen för buller är en så kallad målsättningsnorm som innebär att det finns en skyldighet att genom att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Kartläggningen av buller i Sverige har skett i olika faser med början i de folkrikaste kommunerna och vid de högst trafikerade vägarna och järnvägarna. Eda kommun har hittills inte omfattats av detta kartläggningskrav. Vid all planering ska dock hänsyn tas till gällande riktvärden för buller.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljökvalitetsnormer för vatten används för att ange krav på vattnets kvalitet i flera olika avseenden. Bestämmelser om kvalitet och status på yt- och grundvatten finns i Vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Vattenkvaliteten bedöms utifrån en mängd olika kvalitetsfaktorer och uttrycks som mått på vattnets yt- eller grundvattenstatus. De grundläggande kvalitetskraven, som uttrycks i form av miljökvalitetsnormer, syftar till att alla vattenförekomster ska uppnå minst god kemisk yt- eller grundvattenstatus samt god ekologisk status senast den 22 december 2015. 2013-09-01 trädde nya föreskrifter i kraft gällande klassificering av miljökvalitetsnormer för ytvatten (HVMFS 2013:19).

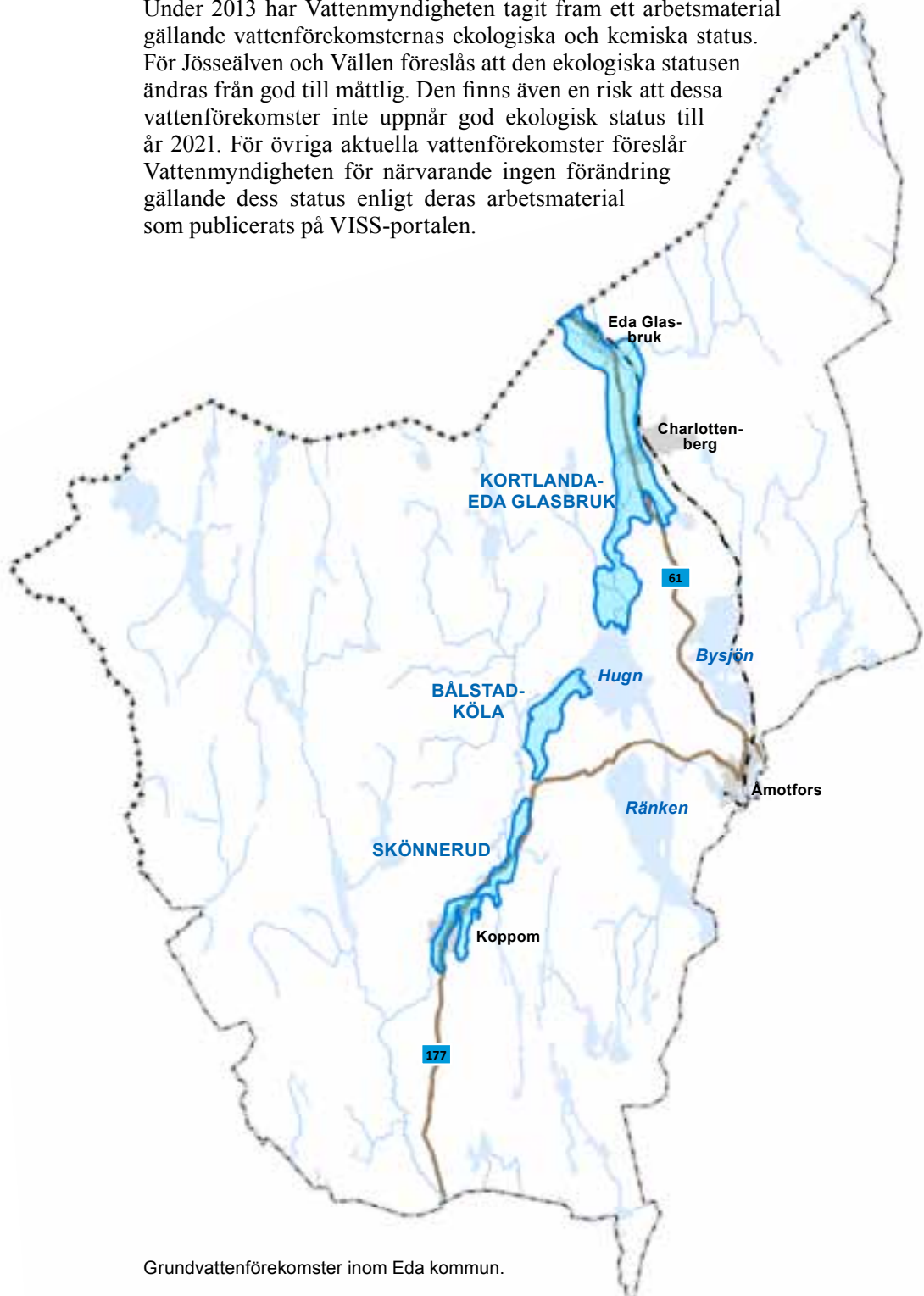
Med stöd av förordningen har Västerhavets Vattenmyndighet fastställt förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsplan för flertalet vattenförekomster i kommunen. De vattenförekomster (ytvatten- samt grundvattenförekomster) som berörs av åtgärder föreslagna i denna ÖP:n eller i LIS-planen redovisas i tabeller på sid 23.

DEL 2

Vad gäller idag? Vilka framtida behov skall tillgodoses?

Miljö kvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus avseende kvicksilver och kvicksilverföreningar är ”uppnår ej god kemisk ytvattenstatus” i samtliga vattenförekomster. Detta gäller över hela landet och beror på en hög halt av kvicksilver och kvicksilverföreningar i marken, bland annat orsakade av atmosfäriskt nedfall. Problemen förvärras av försurning. Målsättningen är att halter av kvicksilver och kvicksilverföreningar i vattenförekomsten inte bör öka till den 22 december 2015, i förhållande till de halter som har legat till grund för vattenmyndighetens statusklassificering av kemisk ytvattenstatus inklusive kvicksilver och kvicksilverföreningar 2009.

Under 2013 har Vattenmyndigheten tagit fram ett arbetsmaterial gällande vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status. För Jösseälven och Vällen föreslås att den ekologiska statusen ändras från god till måttlig. Den finns även en risk att dessa vattenförekomster inte uppnår god ekologisk status till år 2021. För övriga aktuella vattenförekomster föreslår Vattenmyndigheten för närvarande ingen förändring gällande dess status enligt deras arbetsmaterial som publicerats på VISS-portalen.

Fastställda miljö kvalitetsnormer för ekologisk och kemisk ytvattenstatus för berörda ytvattenförekomster.

Vattenförekomst	Ekologisk status (2009)	Kemisk ytvattenstatus (2009)	Miljö kvalitetsnorm Ekologisk status	Miljö kvalitetsnorm Kemisk ytvattenstatus exkl. kvicksilver	Områden som berör vattenförekomsten
Jösseälven	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 1
Vällen	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 2
Borgsjön	Måttlig	God	God med tidsfrist 2021 pga flödesregleringar	God 2015	LIS nr 3
Bysjön*	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 6
Hugn	Måttlig	God	God med tidsfrist 2021 pga övergödning och flödesregleringar	God 2015	LIS nr 7,8. FÖP Noresund
Ränken	Måttlig	God	God med tidsfrist 2021 pga flödesregleringar	God 2015	LIS nr 9. FÖP Flogned by
Hemsjön	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 10
Helgesjön	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 11
Vrångsälven	Måttlig	God	God med tidsfrist 2021 pga övergödning	God 2015	FÖP Charlottenberg och Eda Glasbruk
Nysockensjön	Måttlig	God	God m tidsfrist 2021 pga övergödning	God 2015	FÖP för Åmotfors

* På grund av en ny utredning av Bysjöns tillstånd kommer Eda kommun att begära att sjön omklassas från god ekologisk status till måttlig ekologisk status. Sjön har omfattande syrebrist och belastas stötvís av stora mängder av fosfor som kan ge upphov till algbloomingar.

Fastställda miljö kvalitetsnormer för kemisk grundvattenstatus och kvantitativ status för samtliga grundvattenförekomster inom kommunen.

Grundvattenförekomst	Kemisk status	Kvantitativ status	Miljö kvalitetsnorm kemisk grundvattenstatus	Miljö kvalitetsnorm kvantitativ status	Områden som berör grundvattenförekomsten
SE664534-130215, Kortlanda - Eda Glasbruk	God	God	God 2015	God 2015	FÖP för Charlottenberg och Eda Glasbruk
SE663498-129911, Bålstad - Köla	God	God	God 2015	God 2015	LIS nr 7, 8
SE662831-129614, Skönnerud	God	God	God 2015	God 2015	Delstudie Koppom

Planeringsförutsättningar

Befolkning och bostäder

Nuläge

Statistiken visar att kommunens befolkning i augusti 2014 uppgick till 8 499 personer. Efter en liten ökning under 2012 med 45 personer eller 0,5 % har den åter minskat med ungefär lika mycket.

Under tidigare år har invånarantalet oftast minskat, beroende på att både flyttningsnetto och födelsenetto varit negativa. Till nackdel för kommunen är den relativt låga andelen personer i åldern 25-39 år. Åldersstrukturen visar också på en långsam ökning av andelen personer över 65 år, en utveckling som förväntas fortsätta en tid. Tendenserna är lika i ett flertal värmändska kommuner utom i Karlstad.

Av SCB upprättad befolkningsprognos för 2010-2020 visar en nivå mellan 8 460 och 8 480 invånare de närmaste 4-5 åren med en svag ökning till drygt 8 480 år 2020. (SCB: Statistiska Centralbyrån).

Andelen utländska medborgare är relativt stor, cirka 20 %, varav huvuddelen är norrmän.

Ohälsotalet, det vill säga antalet utbetalda dagar med sjukpenning, rehab-penning och dylikt har minskat på senare tid, från 41 dagar 2011 till 40 dagar 2012.

Ytterligare statistik återfinns i kommunens strategiska plan för 2014-2016.

Befolkningen är relativt spridd över kommunens yta. I de fyra tätorterna Charlottenberg, Åmotfors, Koppom och Eda Glasbruk bor cirka 52 % av kommunens befolkning, fördelade på cirka 2 200 i Charlottenberg, cirka 1 400 i Åmotfors, cirka 630 i Koppom och cirka 220 i Eda Glasbruk. Med nästan hälften av kommunens befolkning boende utanför tätorterna har med andra ord Eda en mycket levande landsbygd som är beroende av en god serviceförsörjning och goda kommunikationer.

Under de senaste 5 åren har det kommunala bostadsbolaget uppfört 85 nya lägenheter.

Framtida behov

”Skapa nya attraktiva bostäder såväl i tätort som på landsbygden för att locka hemvändare och inflyttare” är en av de strategiska frågor som kommunen lyfter fram i underlagsarbetet.

Gällande FÖP:ar för Charlottenberg, Åmotfors och Eda Glasbruk redovisar olika områden för utbyggnad av bostäder, delvis detaljplanelagda och delvis på kommunägd mark.

I Charlottenberg finns god tillgång till detaljplanelagd mark för bostäder i enbostadshus. Däremot saknas byggklar mark för flerbostadshus. Ett par mindre områden på kommunägd mark kommer att detaljplaneläggas för flerbostadshus under 2013. FÖP redovisar markreserver för ytterligare bostadsutbyggnad i östra delen av samhället. Bostadsbolaget planerar att bygga 12-15 lägenheter per år framöver i Charlottenberg.

I Åmotfors redovisar FÖP också ett flertal områden för olika slag av bostadsbebyggelse, varav ett par i attraktiva lägen nära Askesjön.

FÖP för Eda Glasbruk pekar ut små och stora utbyggnadsområden med utrymme för över 60 lägenheter i småhus och flerbostadshus.

Detaljplanelagd mark i norra delen av Skillingsfors innehåller ett antal lediga tomter för enfamiljshus.

Gällande detaljplaner i Koppom medger en utbyggnad med 25-30 enfamiljshus på kommunala och privatägda tomter i södra delen av samhället och ytterligare ett 20-tal vid Skönerud.

Plan- och markberedskapen är således relativt god, men för att locka inflyttare till kommunen är kanske vissa av områdena inte tillräckligt attraktiva. Erfarenheter från senare tid visar att man inte längre alltid flyttar "efter jobben" utan ibland börjar med att söka en bra plats att bo på och sedan söker arbete eller startar eget. Särskilt vattennära lägen är alltid eftersökta och kommunen har därvid stora möjligheter att erbjuda goda lägen, såväl i tätorterna som på landsbygden. LIS-planen som tillhör denna ÖP pekar på ett antal lägen. Det kan vara lämpligt att se över gällande FÖP:ar för att få fram ytterligare mark för bostäder i vattennära lägen.

Det är dock inte enbart vattennära lägen som avgör boendets kvalitet. För äldre personer är det också avgörande att boendet är säkert, tryggt och bekvämt med service inom nära räckhåll.

Viktigt är vidare att den framtida bostadsbebyggelsen lokaliseras och utformas så att den bidrar till en hållbar utveckling ur ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv.

Kongsvinger och Lilleström på andra sidan gränsen visar för närvarande upp en positiv utveckling, och bygge av ny Riksvei 2 till Kongsvinger pågår, vilket kan innebära ett ökat intresse för bostäder från norska intressenter.

Näringsliv och service

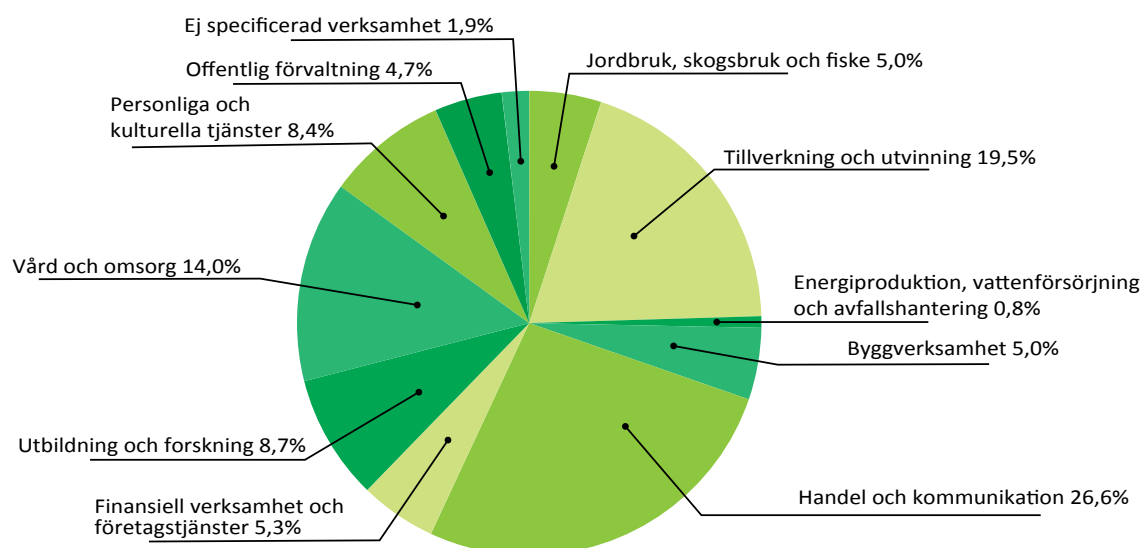
Nuläge

Den förvärvsarbetande dagbefolkningen i kommunen uppgick 2010 till 3 330 personer; fördelade enligt illustrationen nedan.

Utvecklingen i omvärlden påverkar i hög grad Eda kommun vad gäller näringsliv, arbetsmarknad och ekonomi; framför allt vad som sker i Norge, som dels är en stor arbetsmarknad för gränspendlare, dels står för en stor del av handeln i kommunen.

Antalet inskrivna arbetslösa i kommunen uppgick i december 2012 till 8,6 % att jämföra med 10 % för hela Värmland.

Industriföretagen i kommunen har en bred produktion, med allt från sågade trävaror och papper till aluminiumgods, jaktammunition och kaffemaskiner.

Fördelning av den förvärvsarbetande dagbefolkningen i kommunen.

Flertalet företag är fåmansföretag verksamma inom servicenäringar, turism, tillverkning samt jord- och skogsbruk.

För kommunens del betydelsefulla näringsgrenar är handel och turism, som båda har en positiv utveckling.

Efter Strömstad är Eda den kommun i Sverige som har störst ”handelsturism”. Handeln i kommunen omsatte 2,2 miljarder kronor 2012. Av detta utgjorde livsmedel drygt 70 % och sällanköpsvaror resten. Enbart Charlottenbergs Shopping Center hade 2,8 miljoner besökare som omsatte 1,7 miljarder kronor. Handeln sysselsatte 708 personer år 2013. Ytterligare utbyggnad av nya och befintliga anläggningar i Charlottenberg och Eda Glasbruk pågår och planeras.

Turismen är den näring som ökar mest i kommunen och omsatte 2012 över 600 mkr, vilket motsvarar ca 13 % av den totala produktionen i kommunen. Ökningen beror till största delen på ökat antal camping- och hotellgäster. Turismen i kommunen sysselsätter 295 personer på årsbasis.

Koncentrationen av gränshandel till Charlottenberg och Eda Glasbruk drar till sig köpkraft och det innebär att utvecklingsmöjligheterna för landsbygdens servicefunktioner försämras. Utöver gränshandeln finns kommersiell service i Åmotfors, Koppom och Skillingsfors. Kommunens varuförsörjningsplan pekar på olika möjligheter till stöd till varuförsörjningen på landsbygden.

Jord- och skogsbruk är en förhållandevis betydande näringsgren i kommunen med 5 % av antalet sysselsatta. Företagen är många och relativt små och jordbruket ägnar sig huvudsakligen åt djurhållning. Näringen upplever för närvarande en positiv utveckling med flera unga företagare. Bolagsägd skog finns enbart i nordöstra delen av kommunen; i övrigt ägs skogen lokalt.

Framtida behov

Den framtida utvecklingen av industrin och övriga delar av näringslivet styrs i hög grad av omvärlden, men också av faktorer som tillgång på arbetskraft och mark, goda kommunikationer, bredband etc; faktorer som kommunen kan påverka.

Enligt gällande FÖP:ar är tillgången till mark för industri och handel relativt god i de tre tätorterna Charlottenberg, Åmotfors och Eda Glasbruk. Områdena har delvis gällande detaljplaner för dessa ändamål. Det är dock synnerligen avgörande att det fortsatta arbetet med planer för riksväg 61 beaktar möjligheterna till goda trafikanslutningar för planerade handels- och arbetsområden så att kommunens och Trafikverkets planer kan samordnas. Pågående och planerad utbyggnad av handelsområden i Charlottenberg och Eda Glasbruk har stöd i gällande FÖP:ar och detaljplaner. Utöver detta föreslår denna ÖP inga ytterligare områden för handelsändamål.

Möjligheterna för svenskar att arbetspendla till Norge, och för norrmän att göra inköpsresor till Sverige och Eda, kan bidra till en positiv utveckling även utanför kommunens gränser.

I Koppom finns planlagd mark för småindustri vid reningsverket, och gällande detaljplan för sågverket i Korterud innehåller reserver för framtida utbyggnad.

Genom LIS-planen kan möjligheter skapas för utveckling av arbetsplatser med anknytning till turism och friluftsliv i strandnära lägen i kommunens glesare bebyggda delar. Planen kan också underlätta bosättning på landsbygden som kan stödja lokala servicefunktioner.

Den kommunala servicen är väl utbyggd i förhållande till folkmängden. I Koppom har en ny förskola färdigställts 2014. Behov finns av ytterligare en förskola i Charlottenberg. I övrigt finns inga planer på nya kommunala anläggningar.

Järnvägsstationen i Ås.

Infrastruktur

Nuläge

Genom sitt geografiska läge har kommunen en nyckelroll när det gäller kommunikationerna med Norge och den snabbt växande Osloregionen.

”Pulsådern” genom kommunen utgörs av riksväg 61 och järnvägen Stockholm – Oslo, båda av riksintresse för kommunikationer enligt MB 3:8.

Vägar

Riksväg 61 utgör ett viktigt transportstråk för bland annat tunga transporter mellan Stockholms- och Osloregionerna (tillsammans med riksväg 2 på norska sidan) och trafik till och från Gardermoen flygplats. Den bildar en tillväxtkorridor inom kommunen mellan Åmotfors och riksgränsen. Riksväg 61 är den mest trafikerade förbindelsen med Norge efter E6 vid Svinesund.

Trafiken från Norge till handelsområdena i Charlottenberg påverkar också Riksväg 2. Ansvar för denna vilar i första hand på Statens Veivesen.

Sträckan mellan Charlottenberg och riksgränsen är smal och starkt belastad av den omfattande gränshandeln. Trafiken har mer än fördubblats sedan 1999 och fortsätter att öka. Under 2010 uppgick trafiken på denna sträcka till 7 160 fordon per årsmedelsdygn. Enligt Trafikverkets prognos förväntas en ökning med 20-25 % fram till år 2030. Arbetet med förstudien för denna sträcka pågår, förstudie för sträckan Åmotfors-Haganäset är klar. Samråds- och remisshandlingar för sträckan mellan Charlottenberg och riksgränsen lades fram i juni 2012. Efter remissbehandling har förslagshandlingar för sträckorna Charlottenberg - Eda Glasbruk resp Eda Glasbruk - Riksgränsen upprättats, daterade november 2013. Enligt förslagshandlingarna har riksväg 61 på aktuell sträcka låg trafiksäkerhetsstandard som inte överensstämmer med dagens funktion och trafikflöde. Vad som sägs nedan utgår från dessa förslagshandlingar.

Till vägnätet hör även länsväg 177 mellan Åmotfors och Koppom och vidare ner mot Årjängs kommun. Vidare finns ett antal övriga länsvägar som Trafikverket är väghållare för, samt många enskilda vägar med vägföreningar. De mest frekventerade länsvägarna är länsväg 637 mellan Boda och Sulvik, länsväg 631 mellan Skillingsfors och Köla, länsväg 628/629/622 från Norge via Högsäter till Hajom och länsväg 862 från Charlottenberg mot Gräsmark.

Kollektivtrafik

Region Värmland är sedan 2012 ansvarig för den regionala kollektivtrafiken enligt samarbetsavtal med kommunerna. Linjenätet består i huvudsak av stomlinjer för arbets- och studiependlning, matarlinjer på lokal nivå och servicetrafik.

DEL 2

Vad gäller idag? Vilka framtida behov skall tillgodoses?

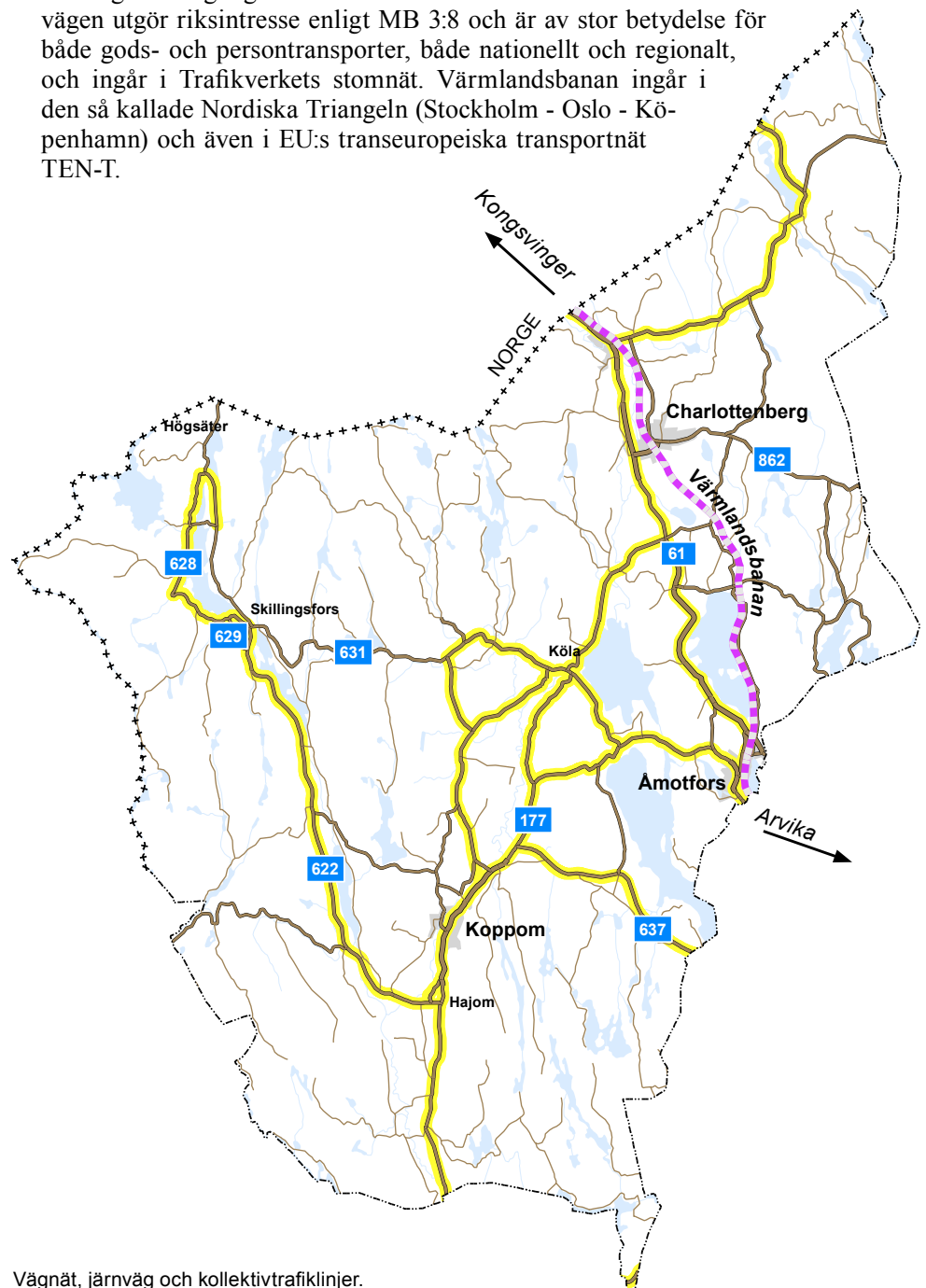
Kollektivtrafiken i form av stomlinjer och matarlinjer sköts av Värmlandstrafik med bussar och tåg på följande linjer (markerat med gult på kartan):

- Charlottenberg-Åmotfors-Karlstad
- Lässerud-Åmotfors-Arvika
- Charlottenberg-Koppom-Skillingmark
- Arvika-Koppom-Årjäng
- Charlottenberg-Koppom
- Charlottenberg-Eda bruk-Hovilsrud
- Oslo-Charlottenberg-Åmotfors-Karlstad-Degerfors (tåg).

Tider och antal turer enligt Värmlandstrafiks tidtabeller eller hemsida.

Järnväg

Järnvägen som går genom kommunen benämns Värmlandsbanan. Järnvägen utgör riksintresse enligt MB 3:8 och är av stor betydelse för både gods- och persontransporter, både nationellt och regionalt, och ingår i Trafikverkets stamnät. Värmlandsbanan ingår i den så kallade Nordiska Triangeln (Stockholm - Oslo - Köpenhamn) och även i EU:s transeuropeiska transportnät TEN-T.

Vägnät, järnväg och kollektivtrafiklinjer.

Tele/data

Tele- och datakommunikationsnätet är inte fullt utbyggt inom kommunen. Mobiltelefonnätet har full täckning i tätorterna men på landsbygden finns det stora luckor i mobiltäckningen. För närvarande har 80 % av kommunens invånare tillgång till internet med begränsad hastighet. Bredband med hög hastighet saknas i stora delar av kommunen. Samtliga fastigheter som tillhör det kommunala Eda Bostads AB har anslutning till fibernätet.

Framtida behov

Vägar

Planerade arbets- och handelsområden längs riksväg 61, särskilt i Charlottenberg och Eda Glasbruk enligt gällande FÖP:ar och detaljplaner, kommer att öka trafiken mellan Charlottenberg och riksgränsen och innebära krav på fler anslutningar och översyn av tillåtna hastigheter.

Enligt Trafikverkets förslagshandlingar är inriktningen på fortsatt arbete avseende såväl sträckan Charlottenberg – Eda Glasbruk som Eda Glasbruk – Riksgränsen ”gul korridor”, det vill säga en förbättring av vägen i befintlig sträckning, delvis med mötesseparering, förbättring eller stängning av vägshål, sänkt referenshastighet m fl åtgärder.

Tidigare föreslagen flyttning av järnvägen vid Eda Glasbruk är enligt Trafikverket inte längre aktuell. Föreslagen breddning åt väster av riksvägen genom Eda Glasbruk kan påverka bebyggelsen på vägens västra sida.

Tillfarten till Eda skans är smal och besvärlig för bussar, och dess anslutning till riksväg 61 bör ses över i samråd med Trafikverkets arbete.

Det är angeläget att fortsatt arbete med förstudien samordnas med kommunens planarbete. Kommunen ställer sig i huvudsak bakom de åtgärder enligt ”gul korridor” som redovisas ovan och ser det som väsentligt att berörda orter längs vägen kan utvecklas i enlighet med gällande FÖP:ar och detaljplaner. Beträffande sträckan Eda Glasbruk – Riksgränsen är dock kommunens uppfattning att alternativet ”lila korridor” med flyttning av järnvägen i Eda Glasbruk skall vara målsättningen på sikt.

Eftersom Trafikverkets handlingar ännu så länge är förslagshandlingar redovisas inga detaljer i denna ÖP. För närmare information hänvisas till förslagshandlingarna.

Beroende på det slutliga utfallet av förslagshandlingarna kan berörda FÖP:ar och detaljplaner behöva ses över med avseende på ändrade vägsträckningar, korsningar och dylikt.

Kommunen lät sommaren 2014 via Trafikverket utföra en trafikanalys med åtgärdsförslag för sträckan Hökedalen – Melinskorset vid Charlottenberg. Analysen var inte slutredovisad när antagandehandlingen färdigställdes men visar preliminärt på behov av alternativa vägar till riksväg 61. Resultatet av analysen kommer att inarbetas i en kommande översyn av FÖP för Charlottenberg

Länsväg 177 ska få ny beläggning 2013. Länsväg 862 är hårt belastad av tung trafik. Avsnittet österut genom Arvika kommun är i behov av upprustning.

Kollektivtrafik

Enligt Värmlandstrafik AB:s trafikförsörjningsplan prioriteras stomlinjestrukturen. Insatser för någon form av lokal anslutningstrafik till/från övriga kommundelar är nödvändig. Kommunstyrelsen har gett förvaltningen i uppdrag att undersöka alternativa lösningar för en förbättrad kollektivtrafik i hela kommunen, eventuellt genom anropsstyrning.

Järnväg

Såväl den regionala utvecklingsplanen ”Värmlandsstrategin” som Länstransportplanen 2014-2025 och det regionala trafikförsörjningsprogrammet 2014-

2018 framhåller behovet av kortare restider med tåg till/från Oslo. Eda kommun och delar av Värmland ligger inom pendlingsavstånd från den expanderande Osloregionen och behovet av snabba kollektivtrafikförbindelser kommer att öka. Inom Eda kommun är Värmlandsbanan av god standard och för kommunen innebär det främst att undvika åtgärder som kan påverka banan negativt. Behovet av hastighetshöjande åtgärder på järnvägen ligger främst på den norska sidan.

Tele/data

Kommunen har antagit en bredbandsstrategi med syftet att kunna nå så många som möjligt i kommunen. Målet är att 90 % av invånarna ska ha tillgång till bredband med 100 Mbit/s år 2020.

Ett utbyggt bredbandsnät gör det möjligt att i högre grad arbeta hemifrån, vilket kan minska resandet och gynna bosättning på landsbygden. Kommunens avsikt är att bygga ut nätet till noder på landsbygden, där sedan lokala föreningar kan ta över och bygga ett lokalt nät. Kommunen verkar också för en utökad täckning med mobiltelefonnätet.

Materialförsörjning

Nuläge

Kommunen har för närvarande ingen materialförsörjningsplan. Två grustäkter finns, en vid Häljeboda och en i Köla. Dessa redovisas på karta "Hälsa och säkerhet" på sidan 45.

Framtida behov

För närvarande finns inga planer på ytterligare berg- eller grustäkter. Materialförsörjningsplan bör upprättas.

Vindbruk

Nuläge

Kommunen lät 2010 upprätta ett förslag till vindbruksplan. Den redovisar ett antal utredningsområden för vindbruk i kommunens södra och västra delar, varav några också omfattas av bevarandebeståndet i form av naturvård eller kulturmiljövård. Planen blev inte antagen på grund av dessa konstaterade konflikter.

Framtida behov

Det är angeläget att miljövänlig energiframställning bereds möjlighet till lokalisering i kommunen.

Den närmare redovisningen av vindbruk har lyfts ut ur denna ÖP och vindbruksplanen bearbetas separat som ett tematiskt tillägg till ÖP med ett senare antagande. Målsättningen är att kunna definiera och avgränsa områden för vindbruk efter en ingående avvägning mellan områden med goda förutsättningar för vindbruk och andra intressen som berör samma områden.

Teknisk försörjning

Nuläge

Vatten och avlopp

Tätorterna Charlottenberg, Åmotfors, Koppom och Eda Glasbruk har tillgång till kommunal vatten- och avloppsförsörjning. I Skillingsfors och Flogned/Noresund är enbart avloppsanläggningarna kommunala. Landsbygden utanför tätorterna saknar tillgång till kommunal vatten- och avloppsförsörjning.

Det finns fem kommunala vattenverk; Eda Glasbruk, Åmotfors, Koppom, Köla och Skillingsfors. Samtliga är grundvattentäkter och vattenskyddsområden och

föreskrifter finns fastställda för alla utom Skillingsfors. För övriga vattenverk behövs nya föreskrifter och skyddsområden fastställas för att i dag gällande regelverk ska uppfyllas.

Spillvatten leds till avloppsreningsverken vid Charlottenberg (och efter rening ut i Vrångsälven), Åmotfors (sedan ända ut till Nysockensjön), och Koppom (Kölaälven).

Kapaciteten hos vatten- och reningsverk bedöms i de flesta fall vara tillräcklig under planperioden. Vattenverket i Åmotfors har dock begränsad kapacitet och olika lösningar undersöks för närvarande. Köla vattenverk har i dagsläget problem med ytvattenpåverkan. Vattenverket i Koppom har en mycket utsatt lokalisering och är därigenom sårbart för förändringar i närmiljön.

Fjärrvärme

Fjärrvärmenät finns i Charlottenberg och Åmotfors. Nätet i Charlottenberg är privatägt och försörjer kommunala byggnader och hyresbostäder samt affärscentrum. I Åmotfors ägs fjärrvärmenätet av kommunen. Det täcker större delen av samhället och försörjs av avfallspannan vid bruket.

El

Inom Eda kommun produceras cirka 60 GWh el per år vid elva kraftstationer. Elnätet ägs av Fortum Distribution AB. Genom kommunen passerar i nordvästlig riktning en 130 kV-ledning. Från denna försörjs kommunen via transformatorstationer i Charlottenberg och Åmotfors. Anslutning finns även till distributionsnätet i Norge med möjlighet till matning från såväl norska sidan som till Norge från grannkommunerna på svensk sida.

En risk- och sårbarhetsanalys för elförsörjningen under benämningen Styrel har utarbetats. Den har som syfte att skydda viktiga samhällsfunktioner vid bortfall i eldistributionen.

Avfall

Avfall sorteras för återvinning i så stor del som möjligt deponeras vid Lunden i Åmotfors. Förnyat tillstånd har nyligen beviljats och deponin bedöms ha tillräcklig kapacitet under överskådlig tid. Ny kommunal avfallsplan är antagen.

Framtida behov

Vatten och avlopp

Ledningsnäten för vatten och avlopp är delvis äldre och i behov av förnyelse. Näten ses kontinuerligt över med avseende på standard och kapacitet. Dagvattenhanteringen inom kommunen bör generellt ses över.

Föreskrifter och skyddsområden för fyra av de fem kommunala vattenverken behöver fastställas för att kraven enligt EU:s och svensk lagstiftning ska uppfyllas.

Vattenförekomsterna bör klassas utifrån hög och normal skyddsnivå avseende smittämnen och näringsämnen. I samband med detta arbete bör det utredas om det finns områden med särskilda åtgärdsbehov för att uppfylla eller bibehålla en god status.

En inventering av enskilda avloppsanläggningar behöver utföras för att minska spridning av smittämnen och näringsämnen.

Fjärrvärme

Kommunens målsättning är att fjärrvärmeförsörjningen skall förstärkas och utvecklas så att så många fastigheter som möjligt i Charlottenberg och Åmotfors, befintliga eller planerade, kan erbjudas fjärrvärme.

El

Lokalisering av framtida vindkraftverk enligt vindbruksplanen kommer sannolikt att kräva utbyggnad av högspänningsnätet.

Turism och friluftsliv

Nuläge

Eda kommun förknippas av turisten i första hand kanske med skidåkning, golf och shopping. Kommunen vill med sin Naturvårdsstrategi därtill uppmärksamma naturupplevelser som vandring, bad, fiske, paddling längs kanotleder med rastplatser och vindskydd, jakt och camping. Dessutom är jakt viktig i skogskommuner som Eda, både för de lokala jaktlagen och till viss del även i form av naturturism för besökande.

Valfjället Ski Center och Eda Golfbana med 18-hålsbana vid Noresund är kommunens viktigaste turistanläggningar med stort antal besökare. Fredsriket Morokulien på riksgränsen är också en viktig turistattraktion.

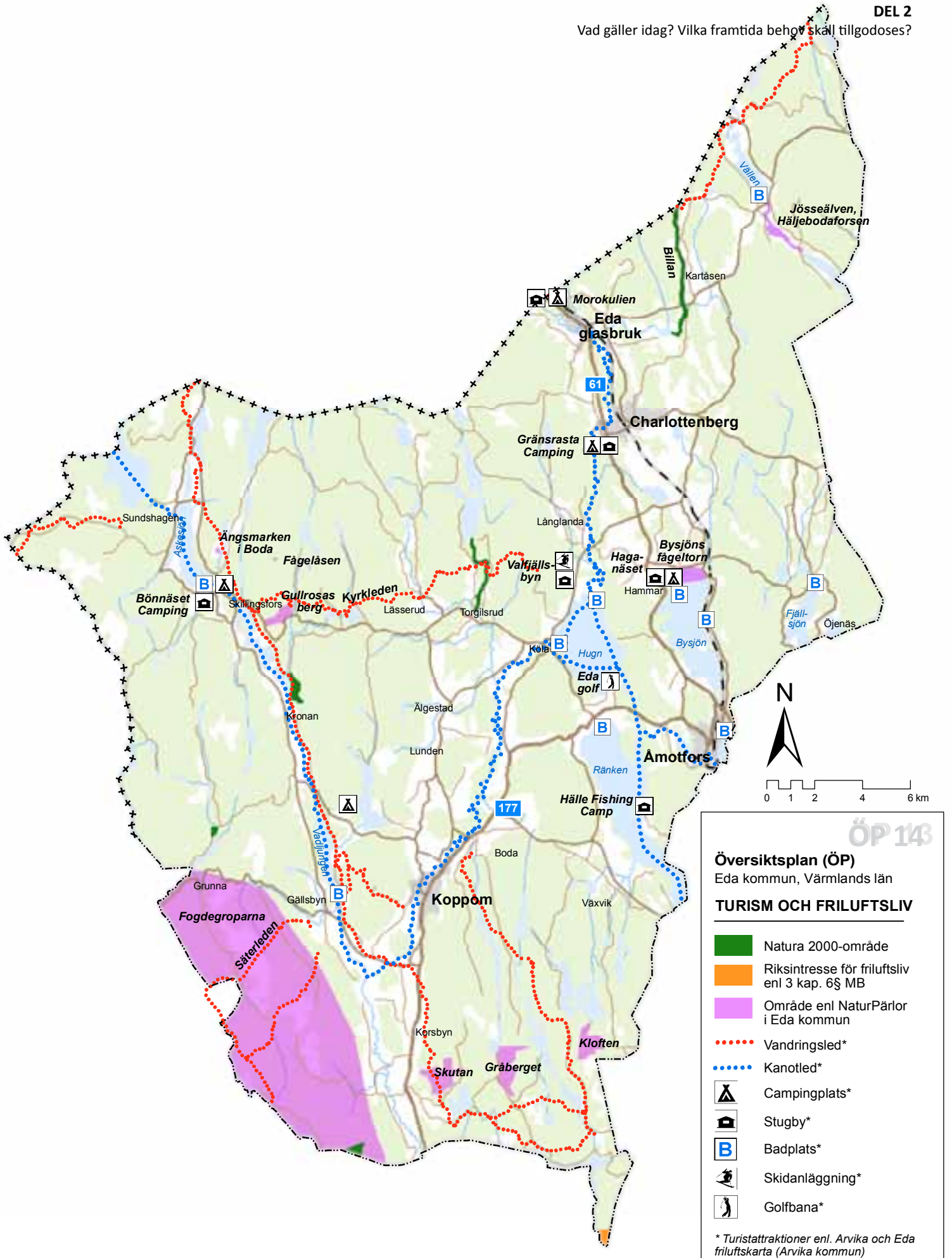
Broschyren ”NaturPärlor i Eda kommun” pekar ut ett antal naturområden av stort värde för turism och friluftsliv. Förutom några av naturreservaten och Natura 2000-områdena kan nämnas:

- Säterleden, vandringsled mellan Remjämg och Nordlisäteren.
- Fogdegroparna med naturreservatet Norra Lien.
- Bysjöns fågeltorn.
- Jösseälven, öringvatten mellan Häljeboda och Borgsjön.
- Ängsmark vid Boda i Skillingmark.
- Fågelåsen i Skillingmark med utsiktstorn.
- Tallmon vid Charlottenberg med elljusspår och ravinlandskap.

Vandringsleder finns också mellan Valfjället och Skillingmark (Kyrkleden) och från Skillingmark norrut mot Norge (Pilgrimsleden), se karta ”Turism och friluftsliv”. Finnskogsleden är en 240 km lång vandringsled mellan Morokulien i söder och Söre Osen i norr. Västra Värmlands Pilgrimsled håller på att ställas i ordning.

Eda Golfbana.

DEL 2

Vad gäller idag? Vilka framtida behov skall tillgodoses?

Större campingplatser finns vid Haganäset vid Bysjön, vid Gränsrasta i Charlottenberg, och vid Bönnäset i Skillingmark. Campingplatserna har även stugor till uthyrning.

Stugor att hyra finns därutöver i Valfjällets skidanläggning och vid Hälle Fiskecamp vid Ränken.

Kommunala badplatser finns i Vällen, Bysjön, Fjällsjön, Hugn, Vadjungen, Ränken, Nyssockensjön och Askesjön.

Arvika kanotcenter har anordnat kanotleder som från Arvika fortsätter via Ränken och Hugn genom Vrångsälven eller genom Kölaälven via Vadjungen, Björkelången, Askesjön och Tannsjön vidare in i Norge. En annan led går över Borgsjön, Vällen och Flan i Häljeboda in i Norge. Kanoter kan hyras på flera platser i kommunen.

En kommunal handlingsplan för utveckling av besöksnäring och turism har tagits fram och antagits av kommunfullmäktige 2013-10-30.

Framtida behov

De flesta besökare kommer till Eda kommun för att handla i något shoppingcenter. Genom mer information och ökat samarbete mellan turism och handel bör besökarna lockas att stanna längre och ta del av kommunens utbud av vacker natur och attraktiva anläggningar.

LIS-planen kan förhoppningsvis ligga till grund för etablering av ytterligare anläggningar i attraktiva strandnära lägen.

Planens riktlinjer och rekommendationer ska underlätta etablering av verksamheter med inriktning på turism och friluftsliv på landsbygden i kommunen.

Natur och landskap

Nuläge

Landskapet i Eda kommun präglas av berg och sammanhängande vattensystem. Fyra landskapstyper dominerar: skogsklädda bergspartier, uppodlade dalgångar kring långsmala sjöar, uppodlade och öppna dalgångar med flöden samt stora sjöar. Landskapstyperna avlöser varandra och bildar en sammanhängande struktur. Höjdryggar och vattendrag går i nord-sydlig riktning och bildar ställvis ett dramatiskt spricklandskap med branta stup och lodytor.

Natur och landskap beskrivs närmare i ”Naturvårdsstrategi 2010” med tillhörande områdesbeskrivningar, och i vindbruksplanen, som innehåller en utförlig analys av de olika landskapstyper som förekommer i kommunen.

Flera av de mest värdefulla och intressanta naturområdena har redan nämnts tidigare i dokumentet under ”Riksintressen” och ”Turism och friluftsliv”.

Enligt Naturvårdsstrategin ska kommunen ”via översiktsplanen säkerställa att områden med höga landskaps-, natur- och kulturvärden avsätts för friluftsliv och naturvård”. Det är en av flera åtgärder för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen ”Levande sjöar och vattendrag”, ”Myllrande våtmarker”, ”Levande skogar”, ”Ett rikt odlingslandskap” och ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Naturreservat, Natura 2000-områden och områden med biotopskydd eller naturvårdsavtal har idag skydd genom gällande lagstiftning (Miljöbalken, Jordabalken mm). Naturreservat och Natura 2000-områden redovisas på karta ”Riksintressen och naturreservat” på sidan 18. Berörda nyckelbiotoper, naturvårdsavtal med mera återfinns på delkartorna i LIS-planen samt på karta ”Naturvärden” på sidan 19 samt i delavschnitt 4.

Framtida behov

De områden som redovisas i Naturvårdsstrategin saknar till stor del formellt skydd. Se närmare i områdesbeskrivningarna i Naturvårdsstrategin. Målet är att dessa områden ska prioriteras för ett aktivt naturvårdsarbete, vilket kan innebära olika typer av skydd som bildande av naturreservat, biotopskydd, biotopvårdande åtgärder, naturvårdsavtal etc.

Områdena beaktas tills vidare i förekommande fall i LIS-planen och ska även beaktas i övriga beslut om åtgärder som kan påverka deras naturvärden.

Stora delar av kommunen utgörs av så kallade ”stora opåverkade områden” enligt MB 3:2. Detaljerat lagskydd saknas men denna typ av områden berörs av miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser. Detta innebär att hushållningsaspekten ska prövas varje gång ett sådant område planeras att tas i anspråk för ny bebyggelse eller ny större anläggning - oavsett om det har pekats ut i förväg i översiktsplan eller inte. Under ”Övriga områden”, sidan 52 finns särskilda rekommendationer för dessa områden.

I propositionen (Prop. 1985/86:3) ges exempel på vilka exploateringsföretag som alltid ska föregås av omsorgsfulla lokaliseringsöverbäganden och om möjligt förläggas till områden som redan är påverkade av exploateringsverksamhet. De exploateringsföretag som nämns är bland annat nyetablering av industriell eller liknande verksamhet, tätorts- och fritidsbebyggelse av större omfattning med därtill hörande anläggningar, större trafikleder, större ledningsföretag och upplag och tippar. I senare uttolkningar av lagstiftningen nämns större vindkraftverk eller anläggningar som en typ av större exploateringsföretag som kan beröras av hushållningsbestämmelserna.

I förslaget till vindbruksplan (tematiskt tillägg till denna ÖP) utpekades ett antal områden lämpliga för vindbruk i den södra och västra delen av kommunen. I några av områdena kan begränsade konflikter med andra intressen, framförallt naturvård och kulturmiljövård, föreligga.

Kommunen är rik på sjöar och vattendrag.

Vattenfrågor

Sjöar och vattendrag präglar landskapet i Eda kommun. Förutom att utgöra viktiga miljöer för djur- och växtliv är vattnet av stor betydelse för turismen i kommunen. LIS-planen utgör en viktig planeringsförutsättning för en varsam utveckling av sjönära etableringar.

Som en del i arbetet med miljömålet Levande sjöar och vattendrag har Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet fastställt en sektorsövergripande strategi för genomförande av åtgärder. Länsstyrelserna har i detta sammanhang sammanställt tillgänglig kunskap om nationellt värdefulla och särskilt värdefulla miljöer för naturvård, kulturvård och fiskevård i en databas. Sammanställningen ska användas för att kvantifiera och prioritera åtgärder. Av de sjöar som LIS-planen omfattar är Bysjön klassat som nationellt värdefullt vatten ur fiskevårdssynpunkt.

För många av Eda kommuns vattenförekomster finns miljökvalitetsnormer fastställda, se tabell på sidan 23.

Värmlands län tillhör de delar av landet som tar emot stora mängder försurande ämnen med nederbörden. Samtidigt är berggrunden i länet bestående av svårvittrade sura bergarter, vilket gör att nederbörden i liten utsträckning blir neutraliserad. Även i Eda kommun är många sjöar drabbade av försurning. För att motverka försurningen genomförs kalkning i kommunens regi via kommunala och statliga medel. Kalkning har pågått sedan början av 1980-talet.

Alla vattendrag är mer eller mindre påverkade av mänsklig aktivitet som till exempel flottledsrensningar, dammar, skogsbruk, kraftstationer, rester efter gamla kvarnar, sågar med mera. Detta kan påverka vattnet som naturmiljö negativt samtidigt som en del av dessa äldre anläggningar har höga kulturhistoriska värden.

Flera sjöar och vattendrag har problem med en för hög näringsbelastning. Detta gäller bland annat Vrängsälven, Bysjön, Hugn och Nysockensjön.

Framtida behov

Alla vattenförekomster inom kommunen ska skyddas i enlighet med EU's ramdirektiv för vatten. Den övergripande målsättningen är att alla vattenförekomster ska uppfylla god status och att vattenkvaliteten inte ska försämrans i kommunens sjöar, grundvattentäkter och vattendrag.

Strandskydd

Allmänt

Enligt MB 7:13-18 gäller generellt strandskydd vid insjöar och vattendrag. Syftet är att säkra förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor för djur och växter på land och i vatten.

Det generella strandskyddet är 100 meter från strandlinjen vid normalvattenstånd och avser såväl land- som vattenområdet. Området kan utökas efter beslut av Länsstyrelsen. Vid flertalet sjöar och vattendrag i Eda kommun gäller enbart det generella strandskyddet om 100 meter.

2014-12-16 beslutade Länsstyrelsen om utökat strandskydd till 200 meter, enbart på landområdet, för följande sjöar: Bysjön (norra delen), Hugn (huvudsakligen östra delen), Vadjungen (större delen), Ränken (större delen) samt hela Västra och Östra Buvattnet.

Inom strandskyddsområdet får till exempel inte nya byggnader uppföras, byggnader ändras till annat ändamål, grävnings- och andra förberedelsearbeten för bebyggelse utföras eller andra anläggningar eller anordningar utföras som hindrar allmänhetens tillträde eller försämrar livsvillkoren för djur eller växter (MB 7:16).

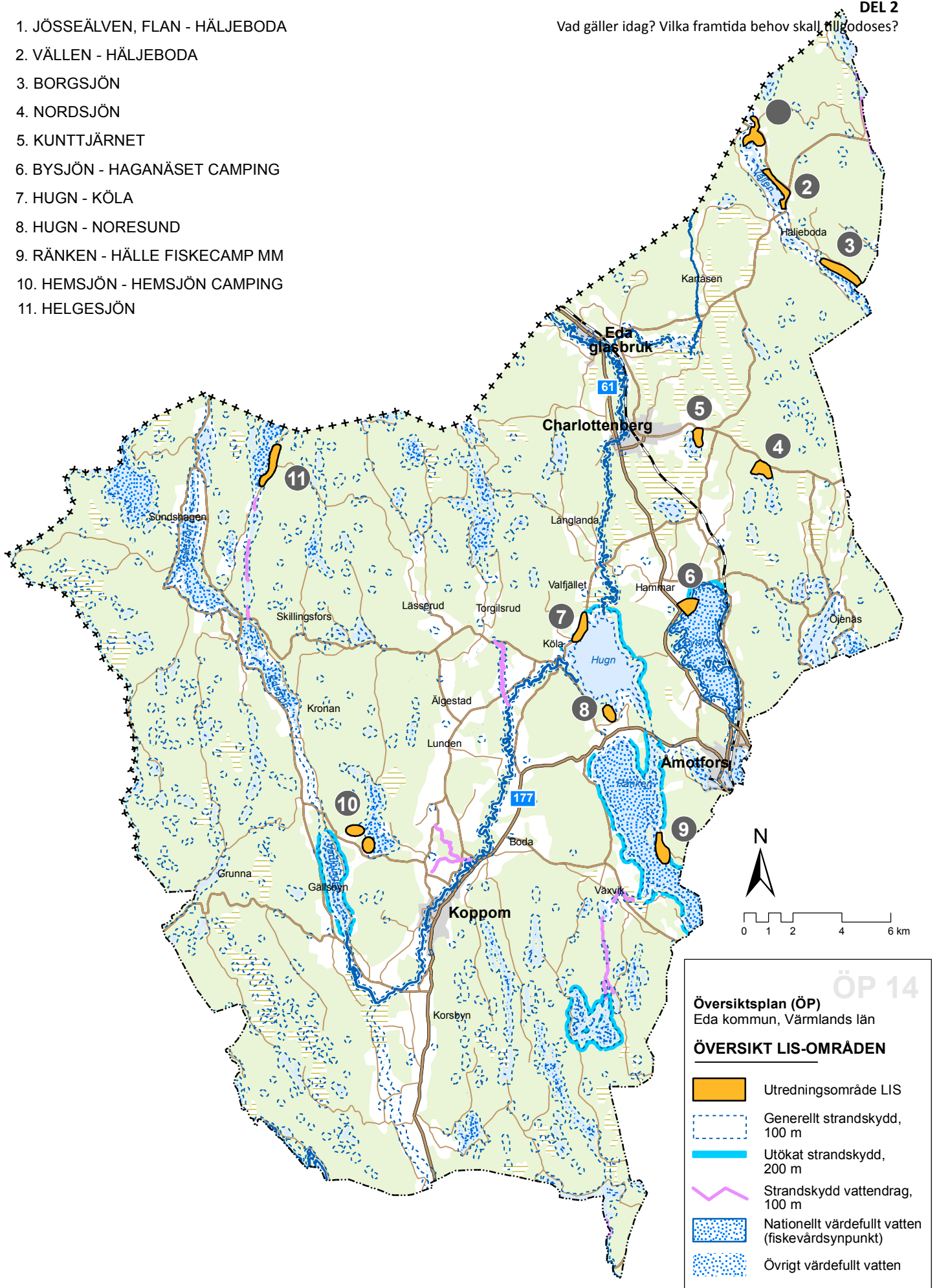
Om särskilda skäl enligt MB 7:18c föreligger kan kommunen ge dispens från strandskyddsbestämmelserna. Ett av de särskilda skälen kan vara att området är utpekad i en översiktlig plan för landsbygdsutveckling i strandnära områden; se nedan.

Landsbygdsutveckling i strandnära områden, LIS

En lagändring 2009 gjorde det möjligt för kommunen att peka ut områden där en utbyggnad av boende eller verksamheter inom strandskyddsområdet bedöms kunna innebära långsiktig utveckling av landsbygden. LIS-planen för Eda kommun har utarbetats parallellt med denna ÖP och utgör en bilaga till den i form av ett separat dokument. Planen omfattar 11 områden vid 10 olika sjöar och vattendrag i kommunen. Kartan visar översiktligt läget för samtliga

Vad gäller idag? Vilka framtida behov skall tillgodoses?

1. JÖSSEÄLVEN, FLAN - HÄLJEBODA
2. VÄLLEN - HÄLJEBODA
3. BORGSJÖN
4. NORDSJÖN
5. KUNTTJÄRNET
6. BYSJÖN - HAGANÄSET CAMPING
7. HUGN - KÖLA
8. HUGN - NORESUND
9. RÄNKEN - HÄLLE FISKECAMP MM
10. HEMSJÖN - HEMSJÖN CAMPING
11. HELGESJÖN

LIS-områden.

Kulturmiljö

Nuläge

De värdefulla kulturmiljöerna i kommunen har i allmänhet sitt ursprung i kommunens läge i skogsbygden vid riksgränsen, se karta Kulturmiljö. Riksintresset Eda Skans har redan nämnts. I Eda finns fem kyrkomiljöer som är skyddade enligt Kulturmiljölagen; Åmotfors kyrka, Järnskogs kyrka, Eda kyrka, Skillingmarks kyrka samt Köla kyrka. Kyrkorna redovisas på karta "Kulturmiljö" på sidan 41.

Länsstyrelsens skrift "Ditt Värmland" från 1989 redovisar ett 20-tal miljöer av olika slag; flera jordbruksbyar i odlingslandskap av ålderdomlig karaktär, kyrkor, rester av industrimiljön i Eda Glasbruk, gravfält vid Ragnerud och Sjögervål, Ås skans och gränsmiljön vid Morokulien.

I trakten av Charlottenberg finns ett antal skansar från andra världskriget, som redovisas i publikationen "Skansar i Värmland", utgiven 1999.

Vidare redovisas i den kommunala översiktsplanen från 2000 och i de fördjupade översiktsplanerna för Charlottenberg, Åmotfors och Eda Glasbruk ett antal värdefulla kulturmiljöer och byggnader.

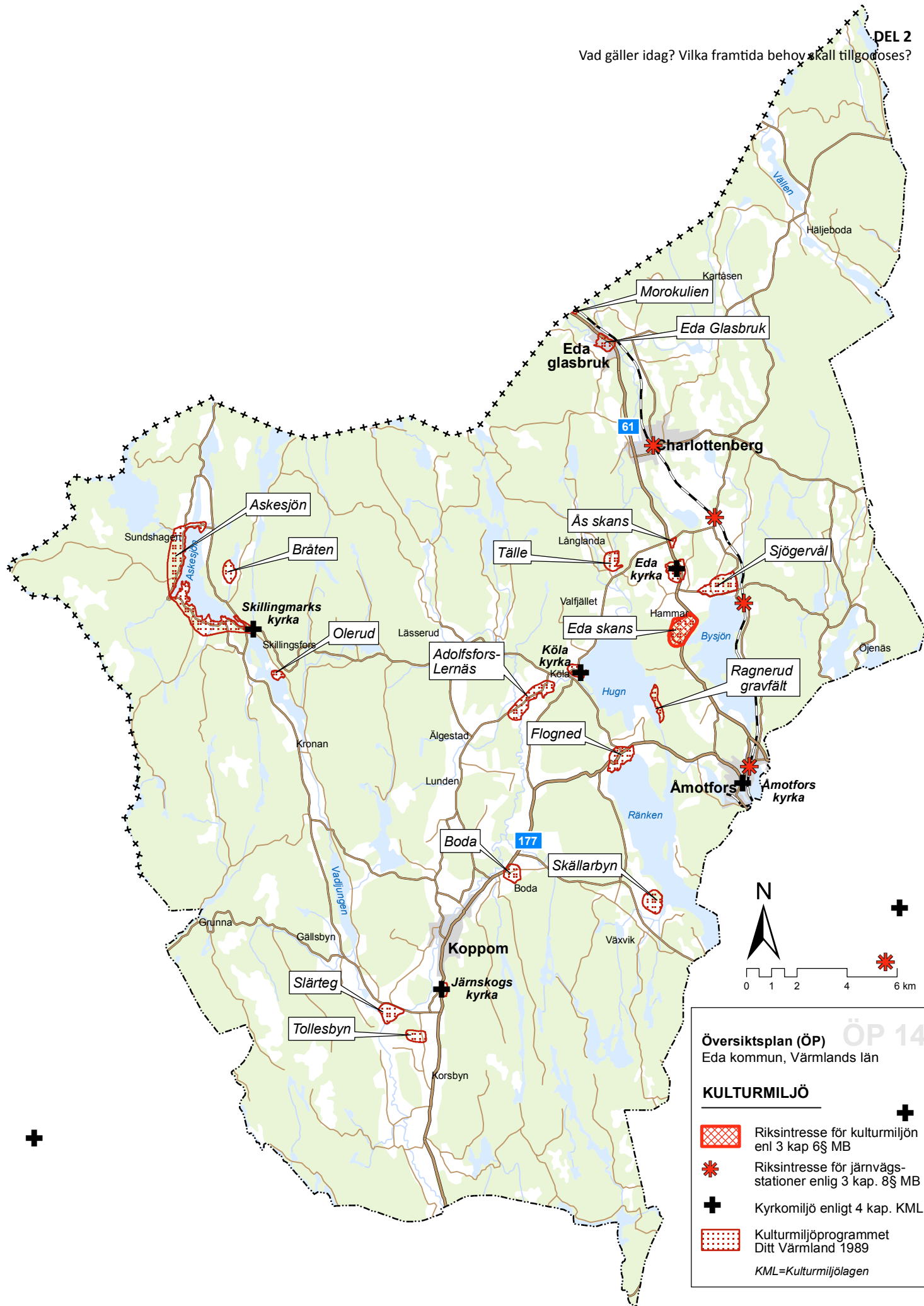
Under 2010 utarbetades en inventeringsrapport "Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete". Programmet har inte varit föremål för utvärdering eller några kommunala beslut.

Fornlämningar är skyddade enligt bestämmelserna i Kulturmiljölagen. Dessa redovisas i del 4 på karta "Kulturmiljö". Den 1:a januari 2014 trädde den nya Kulturmiljölagen i kraft vilket kan komma att innebära att bedömningen om vad som är en fornlämning eller inte kan komma att ändras. Ett arbete bedrivs för närvarande gällande de nya bedömningarna av Riksantikvarieämbetet.

Framtida behov

Flertalet miljöer och byggnader som redovisas i "Ditt Värmland" eller i de olika FÖP:arna saknar idag formellt skydd. Tills vidare gäller de rekommendationer som redovisas i FÖP och i denna plan. För att öka möjligheterna till skydd och medvetenheten hos berörda fastighetsägare är det dock angeläget att det arbete som påbörjades med inventeringsrapporten 2010 utvecklas till ett kommunomfattande kulturmiljöprogram. För vissa av miljöerna kan det sedan bli aktuellt att utarbeta områdesbestämmelser eller överväga andra former av skydd. I ett kommunalt kulturmiljöprogram är det viktigt att även odlingsland-

Översiktsplan (ÖP) ÖP 14
Eda kommun, Värmlands län

KULTURMILJÖ

- Riksintresse för kulturmiljön enl 3 kap 6§ MB
- Riksintresse för järnvägsstationer enlig 3 kap. 8§ MB
- Kyrkomiljö enligt 4 kap. KML
- Kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland 1989

KML=Kulturmiljölagen

Mätning av buller

Då ljudtrycksnivåerna varierar anges de som ekvivalent ljudnivå över en viss tid. Maximalnivån anger ljudnivån vid en enskild ljudhändelse. För trafikbuller anges i Sverige i regel den ekvivalenta ljudnivån över ett dygn, kompletterad med uppgifter om maximalnivån, främst nattetid. Buller från flygtrafik mäts i en dygnsviktad ekvivalentnivå som kallas flygbullernivå, FBN.

Olika sätt att mäta

Maximal ljudnivå anger högsta ljudtrycksnivån under en viss tidsperiod. Mätinstrumentet har tidsupplösningarna "fast" och "slow".
Ekvivalent ljudnivå avser en medel-ljudnivå under en given tidsperiod.

skapets kulturvärden tas med. I kulturmiljöprogrammet ska även uppfyllelsen av de nationella miljömålen redovisas avseende kulturmiljön.

Behovet av ett besökscentrum med information, servering och toaletter i anslutning till Eda Skans har diskuterats. Flera av de övriga kulturmiljöerna bör kunna få större uppmärksamhet och attraktivitet som turistmål genom mer information och andra åtgärder.

Hälsa och säkerhet

Nuläge

Kommunen har 2012 upprättat en risk- och sårbarhetsanalys som redovisar kommunens risker och sårbarheter och förmågan att hantera inträffade kriser. Nedanstående redogörelse är kortfattad och närmare information finns i analysen. Analysen listar vidare ett antal identifierade risk- och skyddsobjekt.

Buller och vibrationer

Inom planområdet finns tre större bullerkällor; riksväg 61, länsväg 177 och Värmlandsbanan. Enstaka klagomål på vägtrafikbuller har förekommit. Vissa bullerbegränsande åtgärder har utförts.

Under 2002-2003 utförde Trafikverket en buller- och vibrationsutredning längs med Värmlandsbanan genom Eda kommun. Trafikverket har efter den utredningen vidtagit skyddsåtgärder enligt etappmål 1, vilket innebär åtgärder på byggnader när ljudnivån överstiger 55 dB(A) maxnivå inomhus för cirka 138 bostäder. Gällande vibrationer blev 2 bostäder aktuella för någon form av åtgärd.

Vibrationer från i första hand järnvägstrafik kan ge störningar och skador på byggnader. Enligt Trafikverkets och Naturvårdsverkets riktlinjer bör inte vibrationer överskrida 0,4 mm/s (RMS 1-80 Hz) vid bostäder och vårdlokaler. Två klagomål gällande vibrationer (från väg- respektive från tågtrafiken) har nyligen inkommit till kommunen.

Utomhusriktvärden för externt industribuller angivna som ekvivalent ljudnivå i dBA.

Områdesanvändning ¹⁾	Ekvivalent ljudnivå i dBA			Högsta ljudnivå i dBA läge "FAST"
	Dag kl 07-18	Kväll kl 18-22 samt söndag och helgdag kl 07-18	Natt kl 22-07	Momentana ljud nattetid kl 22-07
Arbetslokaler för ej bullrande verksamhet	60	55	50	-
Bostäder och rekreationsytor i bostäders grannskap samt utbildningslokaler och vårdbyggnader	50	45	40 ²⁾	55
Områden för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor ³⁾	40	35	35	50

¹⁾ Vid de fall kringliggande område ej utgörs av angivna områdestyper bör bullervillkoren anges på annat sätt, till exempel ljudnivå vid stadsplanegräns eller på ett visst avstånd från anläggningen.

²⁾ Värdet för natt behöver inte tillämpas för utbildningslokaler.

³⁾ Avser områden som planlagts för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv.

Vid nybyggnad av bostäder och verksamheter i närheten av trafikleder och järnväg ska Naturvårdsverkets riktlinjer för trafikbuller tillämpas.

Trafiksäkerhet

Längs allmänna vägar krävs särskilt tillstånd för byggnader eller andra anordningar som kan påverka trafiksäkerheten inom 12 m från vägområdet. Längs väg 61 och en del av väg 177 är detta område utökat till 30 m. Vidare finns en så kallad säkerhetszon som skall vara fri från fysiska hinder om inte räcke finns. Den är beroende av tillåten hastighet; vid 70 km/h är säkerhetszonen minst 7 m.

Längs järnvägar gäller ett generellt skyddsavstånd till ny bebyggelse om minst 30 m.

Förorenad mark

Länsstyrelsen har för hela länet identifierat områden där marken är eller misstänks vara förorenad. Många är endast identifierade eller under utredning. Ofta är det områden där industrier är eller har varit verksamma, före detta bensinstationer, sågverk och liknande. Utpekade områden finns förtecknade hos kommunens miljöenhet och hos Länsstyrelsen.

Ras- och skredrisk

Kommunen lät 2004 utföra en grundläggande kartering av rasriskerna i Koppom, Åmotfors och Eda Glasbruk. Den visar på stabilitetsproblem längs Vrångsälven, Växälven, Kroppstadälven och Kölaälven. I samtliga tre orter finns bebyggelse inom områdena med stabilitetsproblem. Utanför tätorterna är stabilitetsfrågorna inte utredda. I Kölaälven, nära Köla kyrka, har ras skett under senare tid, vilket bör undersökas närmare.

Översvämning

Förväntade klimatförändringar på grund av växthuseffekten kan på sikt innebära mer regn och stigande vattennivåer.

En preliminär översvämningskartering har gjorts för Vrångsälven, Köla älven, Tannsjön och Askesjön. Det är framför allt längs Vrångsälven som risk för översvämning föreligger. Kommunen föreskriver att ny bebyggelse längs älven ska ha en höjd på färdigt golv om lägst +116,0 meter över havet.

Reningsverket i Åmotfors kan påverkas av högt vattenstånd i Nyssockensjön. Väg 61 vid Haganäset, väg 631 vid Gryttved och vägen under järnvägsviadukten i Charlottenberg riskerar att översvämmas vid höga vattennivåer.

Radon

En översiktlig inventering av radon i marken utfördes 1989. Enligt denna finns områden i kommunen som kan betraktas som eventuella högriskområden. Det rör sig om områden med grus och grovsand i grunden eller områden med stor- och rikblockig morän. Utredningen är grov och områden med normalrisk är inte inventerade. 1996 utförde kommunen provtagningar på över 100 platser inom eventuella högriskområden. Kommunen har även gjort radonmätningar i bostäder, mark och vatten, totalt cirka 300 objekt. För närmare information hänvisas till kommunens miljösektion.

Klassificeringen ser för närvarande ut på följande sätt:

- Högriskområden ; >50 KBq/m³ radonhalt i jordluften; radonsäkert utförda byggnader.
- Normalriskområden; 10-50 kBq/m³ radonhalt; radonskyddat utförande.
- Lågriskområden; <10 kBq/m³ radonhalt, inga krav på utförande av byggnader.

Översyn av klassificeringen pågår och kan komma att medföra ändringar.

Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarliga verksamheter kräver tillstånd enligt Miljöbalken och klassificeras i kategorierna A, B och C. Ett antal sådana verksamheter finns i kommunen, huvudsakligen i tätorterna. Tillsyn för flertalet A- och B-verksamheter utövas av Länsstyrelsen, utom för deponin Lunden samt för reningsverket i Charlottenberg där kommunen har tillsynen på delegation från Länsstyrelsen.

Inom kommunen finns ett fåtal industrier med depåer som kan orsaka farliga utsläpp av gaser eller vätskor. Två anläggningar har klassats som "Farlig verksamhet" av Länsstyrelsen: Norma Precision AB i Åmotfors (gasol, explosiva varor) och Fundo Components AB, Charlottenberg. Därutöver finns några företag som klassas som miljöfarliga verksamheter, där brand eller annan olycka kan orsaka miljöskador. Se vidare i Risk- och sårbarhetsanalysen.

Transporter av farligt gods

Riksväg 61, länsväg 177 och Värmlandsbanan utgör transportleder för farligt gods. Vid nybyggnad eller andra åtgärder inom 150 m från dessa leder ska normalt en riskbedömning göras.

Elektromagnetisk strålning och högspänning

Längs större kraftledningar (130-400 kV) ska ny bebyggelse lokaliseras med beaktande av riskerna för strålning från de magnetfält som omger ledningen. Generella föreskrifter om skyddsavstånd saknas, då avståndet är beroende av hur belastad ledningen är. Socialstyrelsen rekommenderar att man i *bostäder* inte ska utsättas för starkare fält än 0,4 mikrotlesla. Vid till exempel 400 kV bör avståndet vara minst 70 m. Vid lokalisering i närheten av högspänningsledning bör Svenska Kraftnät konsulteras, som kan göra en beräkning utifrån de lokala förhållandena.

Vidare gäller skyddsavstånd enligt starkströmsföreskrifterna, vilka är betydligt kortare; mellan ledare 400 kV och byggnad minst 10 m.

Skyddsavstånd övrigt

Vid nyetablering av exempelvis bostäder i närheten av djurhållning, reningsverk, miljöstörande industri och dylikt ska de skyddsavstånd som krävs beaktas. Skyddsavstånd vid vindkraftverk redovisas i vindbruksplanen.

Lämpliga skyddsavstånd mellan bostäder och såväl miljöfarlig verksamhet som övriga typer av verksamheter anges i Boverkets handbok "*Bättre plats för arbete*".

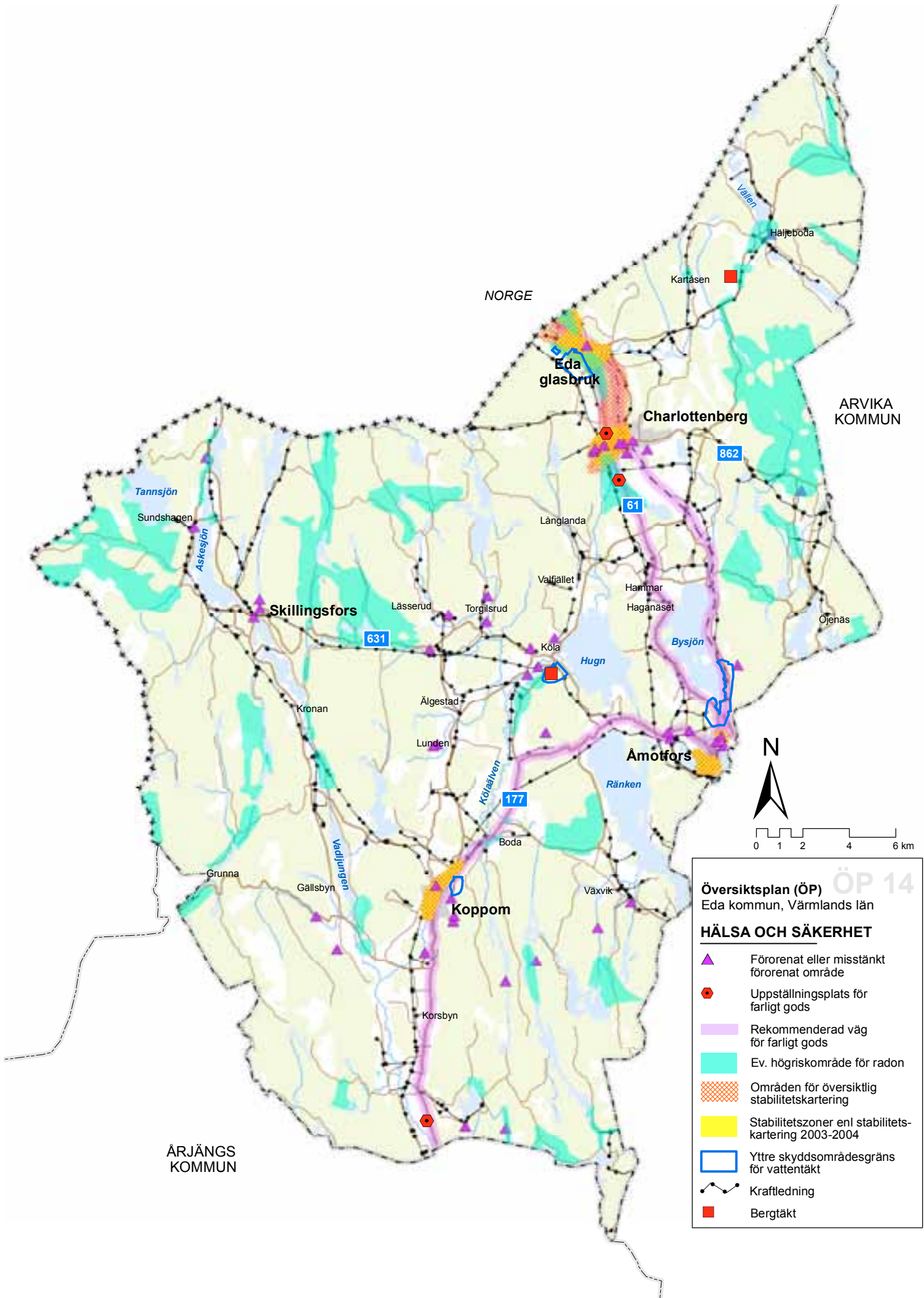
Interkommunala frågor

Arvika kommun

Området av riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt MB 3:6, Glaskogen, ligger till största delen inom Arvika kommun. Rekommendationerna för området har formulerats i anslutning till Arvikas ÖP.

Strandskydd: ett antal sjöar berör båda kommunerna. Strandskyddsområdet varierar i något fall över kommungränsen; så har till exempel Nysockensjön vid Åmotfors 200 meter i Arvika kommun men 100 meter i Eda kommun.

Riksväg 61 passerar båda kommunerna. Partiet söderut från kommungränsen har byggts om 2012. För sträckan Charlottenberg - riksgården har en förstudie upprättats av Trafikverket 2012. Länsväg 862 från Charlottenberg österut mot Gräsmark har stor andel tung trafik och är i behov av upprustning, framför allt inom Arvika kommun.

Översiktsplan (ÖP) ÖP 14
 Eda kommun, Värmlands län

HÄLSA OCH SÄKERHET

- ▲ Förorenat eller misstänkt förorenat område
- ◆ Uppställningsplats för farligt gods
- Rekommenderad väg för farligt gods
- Ev. högriskområde för radon
- Områden för översiktlig stabilitetskartering
- Stabilitetszoner enl stabilitetskartering 2003-2004
- Yttre skyddsområdesgräns för vattentäkt
- ⋯ Kraftledning
- Bergtäkt

Järnvägen till Oslo, Värmlandsbanan, går också genom Arvika kommun.

Eda kommun har en egen gymnasieskola som tillhandahåller tre program. Övriga program erbjuds i samverkansområdet Värmland. De flesta av Edas elever går på gymnasiet i Arvika.

Årjängs kommun

En mindre del av naturreservatet Järnskogsfjället ligger i Årjängs kommun. Vattendraget Sörbohedsälven utpekas som nationellt värdefullt (öring, flodpärlmusslor) och utgör gräns mellan Årjängs och Eda kommuner.

Strandskydd: Berörda sjöar och vattendrag som Rinnen och Södra Yxesjön har samma strandskydd, 100 m, i båda kommunerna.

Norge

Långebäck är ett vattendrag med öringbestånd vilket utgör gränslinje mot Norge. Skydd saknas.

Morokulien Infocenter drivs gemensamt av Eda och Eidskogs kommuner.

Regionala frågor

I det regionala samarbetet har Eda en nyckelroll som gränskommun mot Norge med omfattande gränstrafik, arbetspendling och inflyttning. Osloregionen tillväxer snabbt och ökar i betydelse som arbetsplats, närmarknad och investerare. Föreliggande ÖP strävar efter att stärka denna roll genom att:

- skapa förutsättningar för attraktiva boendemiljöer
- redovisa goda möjligheter för lokalisering av företag
- vidmakthålla och utveckla goda kommunikationer, både till och genom kommunen
- slå vakt om värdefulla natur- och kulturmiljöer
- skapa möjligheter till utveckling av turism och friluftsliv.

Den omfattande utbyggnaden av gränshandeln i Eda Glasbruk och Charlottenberg innebär också viss påverkan på angränsande svenska och norska kommuner; i Sverige i första hand Arvika. Samtidigt som viss köpkraft dras till Eda kommun, skapas också arbetstillfällen, och inpendlingen från Arvika och andra gränskommuner är inte obetydlig. För Eda kommun är det avgörande att förlusten av arbetstillfällen i industrin kan ersättas. Handeln i exempelvis Arvika påverkas också av Bergvik i Karlstad och gränshandeln i Årjängs kommun.

Handelsutredningen som kommunen lät upprätta 2009 påpekar att i ett större perspektiv utgör Charlottenberg, Arvika och Karlstad ett samlat alternativ för shoppingresor från Norge, och alla har nytta av ett samarbete i dessa frågor.

Samarbetsorganet ARKO har funnits sedan 1967 och omfattar förutom Eda också Arvika, Sunne och Torsby kommuner i Sverige samt Eidskog, Kongsvinger och ytterligare 5 norska kommuner. Arbetet inriktas på hela regionen och frågor som att utveckla regionen som mötesplats, stärka boendet, öka samsättningen och andra tillväxtprojekt.

Vidare medverkar Eda i Västra Värmlandssamarbetet, ett samarbetsorgan för näringslivsfrågor, där även Arvika, Sunne, Säffle, Torsby och Årjäng ingår.

Grensetjänsten är ett samarbetsorgan med Norge med säte i Morokulien. Den hanterar frågor från personer och företag som har någon form av gränsöverskridande verksamhet.

DEL 3 HUR SKALL EDA KOMMUN UTVECKLAS VIDARE?

Framtida användning av mark och vatten; regler och rekommendationer

I detta avsnitt med tillhörande kartor redovisas föreslagen framtida användning av mark och vatten som inte redan är reglerad i gällande FÖP eller detaljplaner eller redovisas i tillhörande LIS-plan. Vidare redovisas förslag till de regler och rekommendationer som ska tillämpas vid beslut om bygglov, förhandsbesked och andra tillstånd som kan bli aktuella. Regler är aktuella lagrum (PBL, MB, KML etc). Rekommendationer är kommunens ställningstagande. Om inte annat anges gäller regler och rekommendationer generellt för hela kommunen utanför planlagda områden och områden av riksintresse eller likvärdigt. Framtida användning av mark och vatten redovisas på kartan på sidan 57.

Bostäder

Den framtida utbyggnaden av bostäder förväntas i första hand äga rum i Charlottenberg, Åmotfors och Eda Glasbruk i enlighet med gällande FÖP och gällande eller kommande detaljplaner. I Köla kyrkby, Koppom och Skillingsfors finns planlagd kommunägd mark för byggande av enfamiljshus. I Skillingsfors har även noterats visst intresse för turistboende.

Både inom och utanför tätorterna är det angeläget att lokalisering och utformning av ny bebyggelse görs med stor hänsyn till angränsande miljöer av kulturhistoriskt värde.

Utbyggnad av bostäder utanför tätorterna är önskvärd för att behålla en levande landsbygd och behålla underlaget för olika servicefunktioner. I första hand är det längs huvudstråken för kommunikation, särskilt de större vägarna, som en sådan utbyggnad ska eftersträvas. Vidare pekar den bifogade LIS-planen på ett antal attraktiva strandnära områden som kan vara lämpliga för bebyggelse. Nedanstående rekommendationer avser såväl permanentbostäder som fritidshus.

Rekommendationer - Bostäder

- Nya hus, enstaka eller i grupp, ska placeras och utformas med stor hänsyn till landskapet, terrängen, platsens natur- och kulturvärden och befintlig bebyggelse.
- Lokalisering av upp till 5-6 hus kan normalt ske med stöd av denna ÖP och förhandsbesked. I känsliga lägen kan planutredning och en va-utredning alternativt detaljplan krävas som underlag för prövning.
- Vid mer än 5-6 hus ska alltid detaljplan upprättas som bland annat belyser relationen till omgivningen, trafikfrågor, vatten- och avloppsförsörjning och i känsliga lägen även ställer krav på utformning av bebyggelsen.
- Behov av skyddsavstånd mellan nya bostäder och gård med djurhållning ska beaktas.
- All ny sammanhållen bebyggelse ska vara ansluten till gemensam va-anläggning. Enskilda avloppsanläggningar ska utföras enligt Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2006:7.
- Möjligheterna till goda vägförbindelser och kollektivtrafik skall beaktas.

Näringsliv och service

Gällande FÖP för tätorterna Charlottenberg, Åmotfors och Eda Glasbruk redovisar tillgängliga markområden för utbyggnad av handel och industri. Detaljplan gäller eller håller på att upprättas för flera av områdena. Gränshandeln uppvisar goda tillväxttal och efterfrågan på mark för handelsändamål är stor i både Charlottenberg och Eda Glasbruk.

I Åmotfors har kommunen planlagd byggklar industrimark att tillgå öster om riksväg 61. I Charlottenberg saknas en planlagd, kommunägd mark för handel men mark finns för industriändamål. Planlagd mark för handelsändamål finns dock hos olika privata ägare, och arbete med detaljplaner för handel på privat mark pågår.

I Eda Glasbruk redovisar FÖP ett planlagt område för småindustri i ortens sydöstra del. Gällande eller föreslagna detaljplaner medger utbyggnad av handel. Vid gränsen finns planlagd mark för hotell samt utökning av gränsanläggningen med service för turister, och i anslutning till det ett rekreationsområde med möjlighet att anlägga camping, stugby och/eller hotell eller motell. Vidare anvisas här mark för utökning av tull- och speditjonsverksamhet.

För sågverket AB Hilmer Andersson i Korterud har nyligen en detaljplan upprättats som ger framtida utbyggnadsmöjligheter och förbättrar trafiksituationen. Planen är redan genomförd avseende ny vägsträckning.

Turismen är en näringsgren med god tillväxtpotential och bl a den bifogade LIS-planen innehåller några förslag till utbyggnad av verksamheter med anknäytning till turism och friluftsliv i strandnära lägen. Se vidare under rubriken Turism och friluftsliv.

Nedanstående rekommendationer avser byggande utanför detaljplan.

Rekommendationer - Näringsliv och service

- Vid nyetablering eller utbyggnad av verksamheter ska riktlinjerna i "Bättre plats för arbete" utgöra vägledning.
- Nybyggnader ska placeras och utformas med stor hänsyn till landskapet, terrängen, omgivande bebyggelse och kulturhistoriska värden..
- Trafikangöring ska utformas så att trafiksäkerheten inte försämras. För ny anslutning till allmän väg krävs Trafikverkets tillstånd.
- Enklare nyetableringar kan prövas med planutredning och va-utredning som underlag. I känsliga lägen (miljö, trafik etc) kan detaljplan krävas.

Infrastruktur

Resultatet av utförda förstudier för väg 61 mellan Åmotfors och Haganäset samt mellan Charlottenberg och riksgränsen ska samordnas med och inarbetas i planen.

Kommunen ställer sig bakom den huvudinriktning av fortsatt arbete, som redovisas i förstudien. Det innebär ”gul korridor” för sträckan Charlottenberg-Eda Glasbruk, det vill säga delvis mötteseparerad väg i nuvarande sträckning och ombyggnad av vägskäl vid Morast med flera platser, samt upprustning av lokalvägar för gång- och cykeltrafik. Tidigare föreslagen ”lila korridor” för sträckan Eda Glasbruk-Riksgränsen med flyttning av järnvägen är enligt Trafikverket inte längre aktuell. För denna sträcka föreslår Trafikverket åtgärder enligt ”gult alternativ”, det vill säga breddning av vägen i befintlig sträckning, mötteseparering etc. Enligt kommunens uppfattning bör dock ”lila korridor” med flyttning av järnvägen vara målsättningen på sikt. En breddning av vägen västerut kan komma att beröra en rad bostads- och affärsfastigheter.

Pågående utbyggnad och planarbete avseende handelsområden i Charlottenberg och Eda Glasbruk ställer krav på förbättrad framkomlighet på riksväg 61. Trafikverket och kommunen har sommaren 2014 låtit utföra en trafikanalys för sträckan Hökedalen - Melinskorset vid Charlottenberg. Analysen var inte slutredovisad när antagandehandlingen upprättades. Preliminärt pekar den på behov av parallella vägar till riksväg 61, vilket enligt kommunens uppfattning kan lösas med en väg från Hökedalen mot nordost till Åkaregatan, där detaljplanarbete för handel pågår, och en väg från Melinskorset söderut parallellt med riksväg 61 mot Charlottenbergs Shopping Center. För den förstnämnda förbindelsen har kommunen påbörjat en förprojektering. Arbete med detaljplan för en del av den sistnämnda förbindelsen pågår och innefattar bl a ny vägbro över Vrångsälven. Resultatet av analysen kommer även att inarbetas i en kommande översyn av FÖP för Charlottenberg. När Trafikverkets planer för riksväg 61 i sin helhet är fastställda, kommer även övriga berörda FÖP:ar och detaljplaner ses över.

Järnvägen Karlstad-Oslo är av riksintresse och av vital betydelse för kommunikationerna till/från kommunen. En justering av banans läge på en sträcka av 1,5-2 km kan på sikt bli aktuell vid Eda Glasbruk.

För övriga större vägar inom kommunen föreligger för närvarande inga planer på större förändringar.

Bredbandsutbyggnaden fortsätter utifrån kommunens målsättning om att skapa noder på landsbygden.

Rekommendationer - Infrastruktur

- Vid nybyggnad eller annan etablering inom 150 m från primär eller sekundär transportled för farligt gods (riksväg 61, länsväg 177) ska samråd ske med räddningstjänsten. Vid behov ska riskanalys upprättas.
- Vid nybyggnad i närheten av större vägar ska Naturvårdsverkets riktlinjer för trafikbuller tillämpas.
- Vid etableringar i närheten av järnvägen Karlstad-Oslo ska järnvägens intressen prioriteras, erforderliga säkerhetsavstånd och risker för störningar i form av buller och vibrationer ska beaktas.
- Säkerhets- och skyddszoner längs allmänna vägar och järnvägen skall beaktas.

Vindbruk

Den närmare redovisningen av vindbruk har efter utställningen och samråd med Länsstyrelsen och Naturvårdsverket lyfts ut ur denna ÖP. Vindbruksplanen ”Vindbruk Eda” från 2010 bearbetas separat som ett tematiskt tillägg till ÖP med ett senare antagande.

Målsättningen är att kunna definiera och avgränsa områden för vindbruk efter en ingående avvägning mellan områden med goda förutsättningar för vindbruk och andra intressen som berör samma områden.

Turism och friluftsliv

Både Valfjället och Noresund är anläggningar som kan utvecklas till åretruntanläggningar med ett breddat utbud av aktiviteter; Valfjället med ett utbyggt boende och sommaraktiviteter (planarbete pågår) och Noresund med konferensverksamhet och mer vinteraktiviteter. Läget nära/vid Hugn gör att anläggningarna bör kunna komplettera varandra.

Gällande FÖP för Eda Glasbruk anvisar mark för fortsatt utbyggnad vid Riksgränsen med bland annat hotell och utökad gränsanläggning.

Genom den tillhörande LIS-planen skapas ytterligare möjligheter för nya eller utbyggnad av befintliga verksamheter med inriktning på turism och friluftsliv som tillvaratar attraktiva strandnära lägen.

Rekommendationer - Turism och friluftsliv

- Nybyggnader ska placeras och utformas med stor hänsyn till landskapet, terrängen och omgivande bebyggelse.
- Trafikangöring ska utformas så att trafiksäkerheten inte försämras. För ny anslutning till allmän väg krävs Trafikverkets tillstånd.
- Enklare nyetableringar kan ske med planutredning och va-utredning som underlag för beslut. I känsliga lägen (miljö, trafik etc) kan detaljplan krävas. Likaså krävs detaljplan i områden av riksintresse eller regionalt intresse för kulturminnesvård eller naturvård. Planen ska belysa hur etablering kan genomföras utan att motstående intressen påverkas negativt.
- För Valfjället gäller att VA-hantering måste förbättras vid en utbyggnad.

Skidanläggningen vid Valfjället.

Övriga områden

För övriga delar av kommunen som inte berörs av förändrad användning av mark och vatten enligt ovan, riksintressen eller förslag till LIS-områden enligt bilaga eller rekommendationer enligt ovan gäller följande regler och rekommendationer:

Rekommendationer - Övriga områden

- Strandskydd enligt MB 7 :13-18 gäller.
- Ny bebyggelse, vägdragnin, fastighetsbildning och andra åtgärder ska lokaliseras och utföras så att brukningsvärd jordbruksmark inte onödigtvis tas i anspråk eller att rationellt skogsbruk inte hindras.
- Ny bebyggelse, vägdragnin och andra åtgärder i stora opåverkade naturområden medges endast för samhällsviktiga verksamheter.
- Etablering av vindkraftverk utanför de områden som utpekats i vindbruksplanen får endast ske i form av enstaka verk som placeras så att de inte har någon betydande påverkan på landskapet eller miljön. I första hand skaredan påverkade områden väljas. Detaljerade rekommendationer återfinns i Vindbruk Eda 2014, ett tematiskt tillägg till denna ÖP.

Vatten

Kommunens vattenförekomster är en viktig tillgång för turism och friluftsliv, möjligheten till ett attraktivt boende, dricksvattenförsörjning och för ekosystemen. Införandet av miljökvalitetsnormer ger kommunen ett verktyg för att uppnå och bibehålla en hög vattenkvalitet. Kommunens vidareutveckling ska uppnås utan att miljökvalitetsnormerna för vattenkvalitet riskerar att inte hållas.

Målet är att miljökvalitetsnormerna ska uppnås till år 2015, förutom några vattenförekomster som har fått dispens till år 2021. Det innebär att kommunen måste fortsätta att jobba med de vatten som redan är påverkade så de har förutsättning att uppnå god statusklassning. Vid planarbete och etablering av nya verksamheter ska MKN beaktas och ingen ny verksamhet som leder till överskridande av MKN får tillkomma. Vid överskridande av MKN ska åtgärdsprogram upprättas.

Rekommendationer - Vatten

- Nybebyggelse, vägdragnin eller andra åtgärder som medför någon belastning från dagvattenavrinning, avlopp eller annat utsläpp, på en ytvattenförekomst med fastställda miljökvalitetsnormer skall lokaliseras och utformas så att den ekologiska och kemiska statusen inte försämras och/ eller så att en förbättrad status inte förhindras.
- Nybebyggelse, vägdragnin eller andra åtgärder som medför någon belastning från dagvattenavrinning, avlopp eller annat utsläpp, på en grundvattenförekomst med fastställda miljökvalitetsnormer skall lokaliseras och utformas så att den kemiska och kvantitativa statusen inte försämras och/ eller så att en förbättrad status inte förhindras.

Hälsa och säkerhet

Under avsnittet ”Förutsättningar” redogörs för olika risker och miljöfaktorer som kan påverka hälsa och säkerhet. Rekommendationer beträffande trafikbuller återfinns också där.

Rekommendationer - Hälsa och säkerhet

- Inför byggande på mark med radonrisk ska radonhalten undersökas och vid behov byggnaden utföras radonskyddad eller radonsäker. Om radonhalten inte undersökts, ska byggnaden utföras radonsäkert.
- Områden med risk för översvämning får inte bebyggas.
- I områden med risk för ras eller skred skall beslut om eventuella åtgärder föregås av geoteknisk utredning.
- Vid åtgärder i eller nära områden med potentiella eller konstaterade markföroreningar ska marken undersökas och åtgärder föregås av sanering anpassad till tänkt användning.
- Vid byggande i närheten av högspänningsledning ska starkströmsföreskrifterna och socialstyrelsens rekommendationer avseende elektromagnetiska fält beaktas.
- Gällande riktlinjer för buller och vibrationer skall beaktas.

Beaktande av riksintressen

Enligt PBL ska i en ÖP redovisas hur kommunen avser tillgodose riksintressena. Eda kommun berörs av fyra riksintressen; kulturminnesvård enligt MB 3:6 vid Eda Skans, friluftsliv enligt MB 3:6 (del av Glaskogen), kommunikation enligt MB 3:8 (riksväg 61, järnvägen Karlstad-Oslo) samt försvar enligt MB 3:9.

Riksväg 61 kommer i framtiden att åtgärdas enligt av Trafikverket framtagna förstudier och fortsatt arbete med vägplaner. Likaså kan det på sikt bli aktuellt med en flyttning av järnvägen vid Eda Glasbruk. I övrigt bedöms inte något av riksintressena bli påverkade av nu kända, planerade åtgärder.

Rekommendationer - Beaktande av riksintressen

- Inom området av riksintresse vid Eda Skans ska möjligheterna att lokalisera ett besökscentrum analyseras. I övrigt tillåts ingen ny bebyggelse eller andra åtgärder. Skötselplan skall beaktas.
- Etableringar eller andra åtgärder i anslutning till riksväg 61 eller järnvägen Karlstad-Oslo får inte negativt påverka trafiksäkerheten eller vägens / järnvägens funktion. Risk för störningar i form av buller eller vibrationer ska beaktas. Risk för olyckor vid transporter med farligt gods ska beaktas.
- Vid eventuella etableringar eller andra åtgärder inom Glaskogens friluftsområde ska friluftslivets och naturvårdens intressen prioriteras.
- Samråd med försvarsmakten skall alltid ske i ärenden som rör byggobjekt högre än 20 m utanför och 45 m inom sammanhållen bebyggelse.

Naturresevat och Natura 2000-områden skyddas genom reservatsföreskrifter och MB. Åtgärder inom eller i direkt anslutning till Natura 2000-områden som kan innebära betydande miljöpåverkan ska tillståndsprövas enligt MB.

Delstudie Koppom

Förutsättningar

Koppoms tätort i kommunens sydvästra del med omnejd omfattas av 14 detaljplaner av olika ålder. I dessa planer finns fortfarande reserver för vidare utbyggnad av bostäder och verksamheter. För närvarande föreligger ingen efterfrågan på ytterligare mark för varken bostäder, verksamheter eller annat, och det finns heller inga trafikproblem som kräver belysning i en översiktsplan.

Av dessa skäl görs i denna ÖP en delstudie av Koppom som redovisar dagsläget och framtida möjligheter till utbyggnad, vilka till största delen kan tillgodoses inom gällande detaljplaner.

Nuläget och framtida möjligheter och projekt redovisas nedan och på karta.

Nuläget

Tätorten har för närvarande (årsskiftet 2012/2013) cirka 600 invånare, av vilka de flesta bor i enfamiljshus. Sedan 2010 har befolkningen minskat med ett 30-tal personer.

Det kommunala Eda Bostads AB har totalt ett 80-tal lägenheter på olika platser i orten.

I Koppom finns kommersiell service i form av bland annat livsmedelsaffär, pizzeria, bensinstation och bank. Hierneskolan tar emot elever upp till och med årskurs 9. I Vattentornsområdet har en förskola uppförts 2014. Äldreomsorg finns på Hiernegården i samhällets norra del. Vid idrottsplatsen finns en sporthall, anläggning för skidskytte och en jakttskyttebana.

Metallindustrin väster om Kölaälven är nedlagd. Söder om den finns ett företag som arbetar med trälackering.

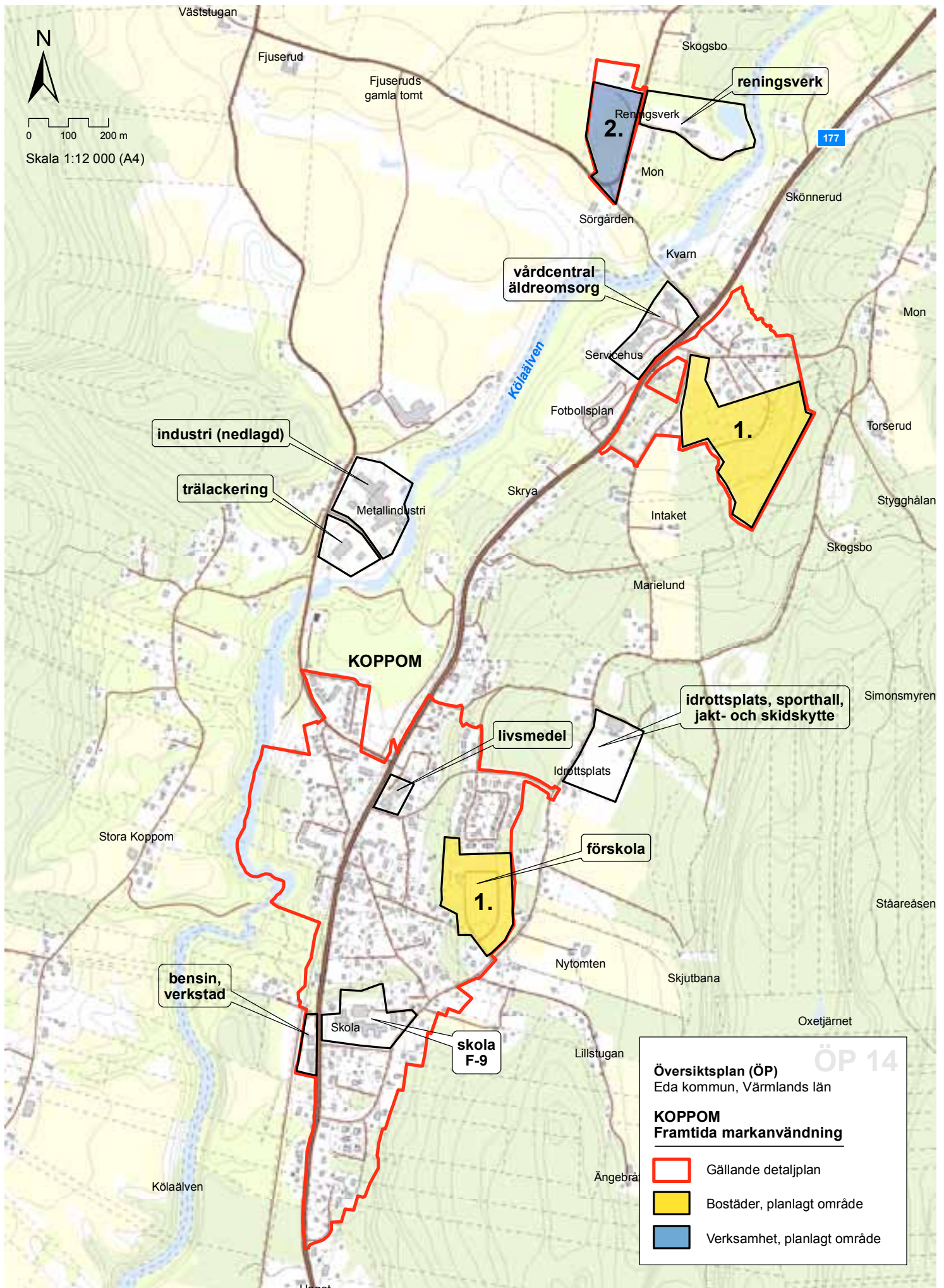
Reningsverket ligger vid Kölaälven norr om bebyggelsen.

Framtiden

I gällande detaljplaner vid Skönnerud och i Vattentornsområdet finns ett större antal tomter för enfamiljshus till förfogande. (1).

Väster om reningsverket finns ett planlagt område tillgängligt för småindustri. Metallindustrins lokaler står tomma och kan användas för annan verksamhet. (2).

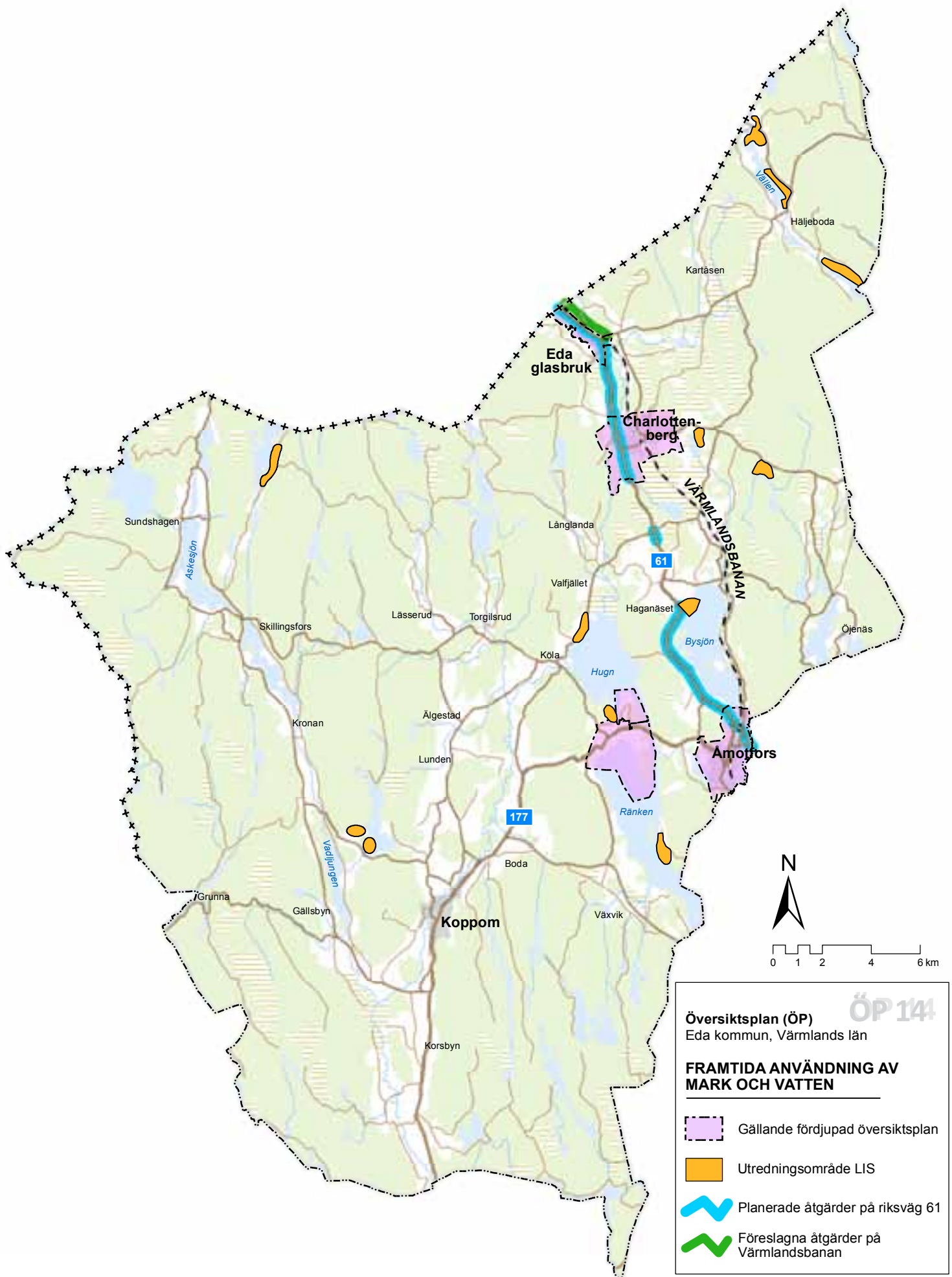
Genomförande

För att genomföra de åtgärder som föreslås i denna ÖP krävs i allmänhet följdåtgärder i form av efterföljande planer och beslut av olika slag. För flera av åtgärderna tillkommer även att söka tillstånd eller dispenser enligt annan lagstiftning för exempelvis vattenverksamhet, artskyddsförordningen, biotop-skyddsdispens osv. De allmänna bestämmelserna i MB ska tas hänsyn till i det fortsatta arbetet.

Nedan redovisas dessa följdåtgärder och vem/vilka som svarar för att åtgärden vidtas.

OMRÅDE	ÅTGÄRD	UTFÖRS AV
Riksväg 61 och järnvägen	Upprättande av vägplaner för sträckorna Charlottenberg-Riksgränsen och Åmotfors-Haganäset, inklusive flyttning av järnvägen vid Eda Glasbruk.	Trafikverket i samråd med Eda kommun.
FÖP Charlottenberg resp Eda Glasbruk	Revidering, främst med avseende på åtgärder på/längs riksväg 61 samt järnvägen.	Eda kommun i samråd med Trafikverket.
Kulturmiljövård	Upprättande av kulturmiljöprogram.	Eda kommun.
Naturvård	Skyddsåtgärder (naturreservat, naturvårdsavtal etc) och skötselplaner för områden utpekade i naturvårdsstrategin.	Eda kommun i samråd med markägare och berörda länsmyndigheter m fl.
LIS-områden	I förekommande fall upprätta detaljplan med tillhörande utredningar.	Intressenten/exploatören i samråd med Eda kommun.
Klimatanpassning	Utreda inverkan av pågående klimatförändringar på ras- skred- och översvåmningsbildningen samt påverkan på förorenade områden.	Eda kommun.

Riktlinjer för hantering av bygglov utanför planlagt område

Hittills tillämpade riktlinjer återfinns i ÖP 2000 under rubriken ”Tolkningar av PBL”. Ändringar av PBL efter 2000 gör att riktlinjerna måste formuleras om. I lagtexten återfinns föreskrifterna i PBL 9:6 och 9:7. De avser en- och tvåbostadshus och gäller för områden utanför detaljplan och områdesbestämmelser. Nedan redovisas kommunens tolkning av föreskrifterna.

Kommunen har vidare möjlighet att begränsa eller utöka bygglovsplikten genom planbestämmelse i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Sammanhållen bebyggelse

Med sammanhållen bebyggelse menas bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark (PBL 1:4). Kommunen har inte gjort någon avgränsning av de områden som betraktas som sammanhållen bebyggelse, utan frågan får avgöras från fall till fall.

Mindre tillbyggnad

Mindre tillbyggnad får utföras utan krav på bygglov om dess byggnadsarea (”fotavtryck”) motsvarar max 30 % av ursprunglig byggnads byggnadsarea. Avståndet till gräns mot granne ska uppgå till minst 4,5 m; i annat fall krävs berörd grannes medgivande. Sådan tillbyggnad får bara utföras en gång per byggnad.

Komplementbyggnad

Komplementbyggnad i form av uthus, förråd, gäststuga, garage och liknande fristående byggnader som placeras i närheten av huvudbyggnaden får uppföras utan krav på bygglov om dess byggnadsarea är max 40 m². Den får dock aldrig vara större än huvudbyggnaden. Avståndet till gränsen ska vara minst 4,5 m; i annat fall krävs berörd grannes medgivande. Sådan komplementbyggnad får uppföras en gång per fastighet.

Inom sammanhållen bebyggelse krävs medgivande från berörda grannar för att ovanstående åtgärder ska få vidtas utan bygglov, om det behövs med hänsyn till omfattningen av byggnader i bebyggelsen.

I övrigt hänvisas till PBL 9:6 och 9:7. Tidig kontakt med kommunens plan- och fastighetssektion eller samhällsbyggnadsutskottet rekommenderas.

Inledning

Bakgrund

Enligt 6 kap 11-18§ i Miljöbalken ska en miljöbedömning göras när en översiktsplan upprättas. Miljöbedömningsprocessen och innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) regleras i Plan- och bygglagen, 6 kap Miljöbalken samt MKB-förordningen.

Avgränsning av MKB har gjorts utifrån 6 kap 13 § miljöbalken enligt vilken en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § ska innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till bedömningsmetoder och aktuell kunskap, planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad, var i en beslutsprocess som planen eller programmet befinner sig, att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder, och allmänhetens intresse.

Föreliggande miljökonsekvensbeskrivning håller en detaljeringsgrad som är anpassad till planens strategiska karaktär och syftet är att utgöra ett beslutsunderlag och fungera som stöd i planprocessen.

Miljöbedömningens syfte och krav på innehåll

Miljöbedömningar av planer eller program görs för att på ett tidigt stadium i planprocessen integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Genomförandet regleras i plan- och bygglagen och miljöbalken.

Miljöbedömningen är en process som identifierar och värderar miljöaspekter på planen genom bland annat samråd med allmänhet, organisationer, myndigheter och andra intressenter. Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) utgör den dokumenterande delen av miljöbedömningsprocessen. MKB:n beskrivs och bedöms konsekvenserna av den planens genomförande. Fokus ligger på de delar av planförslaget som bedöms medföra betydande miljöpåverkan.

MKB:n ingår i översiktsplanen som en bilaga till planförslaget. MKB kommer inte att antas av kommunen utan endast fungera som beslutsunderlag vid antagande av planen.

Översiktsplan för Eda kommun

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska en översiktsplan redovisa huvuddragen i mark- och vattenanvändningen och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Den är också ett underlag för dialogen mellan kommunen och dess grannkommuner och med staten. Vidare fungerar översiktsplanen som ett stöd i detaljplanearbetet och bidrar till en förenklad och snabbare detaljplaneprocess.

Sedan tidigare finns det fördjupade översiktsplaner för Noresund och Flogned. Nya fördjupningar finns för tätorterna Charlottenberg, Eda Glasbruk och Åmotfors. Gällande planer redovisas på karta sidan 15.

Utgångspunkter och metod

Miljöbedömningens avgränsning

Översiktsplanering ska vara övergripande och inriktad på en strategisk nivå hellre än på en detaljerad och alltför lokalt fokuserad nivå. På samma sätt ska denna MKB till översiktsplan för Eda kommun identifiera de viktigaste strategiska frågorna som bedöms få störst betydelse för planens genomförande och allmänhetens intressen.

Flera av miljöfrågorna kommer att behandlas mer utförligt inom ramen för andra beslutsprocesser; exempelvis detaljplaneläggning enligt plan- och bygglagen, vägplanering enligt väglagen eller tillstånd till vattenverksamhet enligt kapitel 11 miljöbalken.

Avgränsningen av miljöbedömningen innebär en fokusering på väsentliga frågor i planen som ska miljöbedömas, vilket tidsperspektiv som ska användas i bedömningsprocessen, miljökonsekvensbeskrivningens innehåll beträffande omfattning och detaljeringsgrad samt det geografiska område som kommer att påverkas av planen.

Avgränsning i tid

Avgränsningen i tid innefattar nutid fram till år 2025 vilket är samma tidsram som finns i översiktsplanen.

Avgränsning i rum

Den rumsliga avgränsningen utgörs i huvudsak av kommunens administrativa gränser. För de fall det är nödvändigt kommer avgränsningen följa naturgivna gränser och kommer att innefatta även grannkommuner och påverka utifrån ett regionalt perspektiv.

Avgränsning i sak

De mål och riktlinjer som är formulerade i översiktsplanen ska utgöra utgångspunkt i all planering av den fysiska miljön inom Eda kommun. Riktlinjerna, som i vissa fall är övergripande och i andra fall är knutna till geografiskt avgränsade områden, är utformade för att bidra till att de uppsatta målen uppnås. Riktlinjerna redovisas dels på plankartan dels i planens textdelar, se sidorna 40-53. Avgränsningen av de riktlinjer som bedömts vara strategiskt viktiga att belysa i konsekvensbeskrivningen har utgått från översiktsplanens syfte och strategiska innehåll. Därför fokuserar miljöbedömningen på utpekade strategiska områden och generella riktlinjer för användning av mark och vatten i kommunen och deras påverkan på nedanstående miljöaspekter.

Inom följande områden bedöms översiktsplanens riktlinjer och rekommendationer kunna medföra betydande miljöpåverkan:

- LIS-områden *
- Nya handelsetableringar
- Valfjällets friluftsområde
- Utveckling av kommunens tätorter
- Infrastrukturutbyggnader, riksväg 61 och Värmlandsbanan.

Vid utpekandet av LIS-områden i en ÖP inträder för dessa områden ett ytterligare särskilt skäl vid prövning av strandskyddsdispens. Strandskyddet upphävs således inte med utpekandet av LIS-områden. En etablering inom ett LIS-område kommer därför att minst genomgå en prövning avseende strandskyddsdispens inför beviljande av bygglov eller upphävande av strandskydd inför detaljplaneläggning. Vid dessa prövningar ska påverkan på miljön utredas mer genom tex en detaljerad inventering av naturmiljön samt förekomst av

* Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, kallat LIS, innebär att dispens kan lämnas för en åtgärd inom ett strandskyddsområde, om åtgärden innebär ett långsiktigt bidrag till utvecklingen av landsbygden.

rödlistade och/ eller skyddade arter. I den mån kunskap om rödlistade och/ eller skyddade arter funnits tillgängliga under arbetet med översiktsplaneringen har dessa beaktats vid bedömningen av ett föreslaget område.

Identifiering av tänkbara miljöeffekter

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma avseende: biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter.

Avgränsningen av de nyckelfrågor som bedöms viktiga att belysa i konsekvensbeskrivningen har utgått från översiktsplanens syfte och riktlinjer, miljöbalkens och plan- och bygglagens lagkrav samt länsstyrelsens synpunkter efter samråd den 30:e mars 2011. Efter samrådsmötet avgränsades översiktsplanens huvudsakliga miljöpåverkan till att vara inom följande huvudområden:

- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Vattenmiljö
- Befolkning, bebyggelse och hälsa
- Klimat
- Rekreation och friluftsliv
- Hushållning med naturresurser.

Utredningsalternativ

Alternativt genomförande

Att söka rimliga alternativ, utvärdera dem och välja det alternativ som bäst uppfyller planens syfte är en del av själva planarbetet och arbetet med miljöbedömningen. Underlaget för bedömningen av rimliga alternativ kan därför ses som dokumentation från arbetet med översiktsplanen.

Översiktsplanen pekar på ett antal markområden som är lämpliga för bostäder och verksamheter (främst handel) inom kommunen. En del områden är redan detaljplanelagda för detta medan andra är nya, ännu inte detaljplanelagda områden för bostäder och verksamheter. I planen finns också ett antal så kallade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) där dispens från strandskyddet bedöms kunna ges utifrån behovet av landsbygdsutveckling. LIS-områdena innefattar både permanentbostäder, fritidsbostäder samt planer för utvecklingen av turismen i strandnära lägen. Om samtliga områden i LIS-planen tas i anspråk helt och hållet, påverkas ytterligare cirka 13 km strand eller 1,4 % av den totala strandlängden inom kommunen. En utbyggnad av bostäder utanför tätorterna är önskvärd för att bibehålla en levande landsbygd och därigenom ge underlag för olika servicefunktioner.

Gränshandeln är viktig för kommunen och gällande FÖP:ar för Charlottenberg och Eda Glasbruk möjliggör en fortsatt utveckling av handeln där.

För Valfjället pågår planarbete inom kommunen med utbyggnadsplaner till en året runt-anläggning med ett breddat utbud av aktiviteter. Anläggningen är idag en vinteranläggning med aktiviteter i form slalom- samt längdskidåkning, och det finns även möjlighet att hyra stugor där. Vid Valfjället föreslås ett utbyggt boende i form av fritidshusbebyggelse samt sommaraktiviteter som till exempel tennis och rullskidåkning. Planer finns även att utveckla skidåkning- en vintertid. Möjligheten att ansluta Valfjället till det kommunala vatten- och avloppsnätet kommer att utredas.

Trafikverket har tagit fram två förstudier för riksväg 61 där även järnvägen genom Eda översiktligt ingår. Enligt Trafikverkets förslagshandlingar är inriktningen på fortsatt arbete avseende såväl sträckan Charlottenberg – Eda Glasbruk som Eda Glasbruk – Riksgränsen ”gul korridor”, det vill säga en förbättring av vägen i befintlig sträckning, delvis med mötesseparering, förbättring eller stängning av vägskal, sänkt referenshastighet m fl åtgärder.

Tidigare föreslagen flyttning av järnvägen vid Eda Glasbruk är enligt Trafikverket inte längre aktuell. Föreslagen breddning åt väster av riksvägen genom Eda Glasbruk kan påverka bebyggelsen på vägens västra sida. Miljökonsekvenserna kommer att utredas inom Trafikverkets planeringsprocess.

Utbyggnaden av bredband ska fortsätta inom kommunen. Lösningen som kommunen föreslår är att skapa noder på landsbygden där sedan lokala föreningar kan ta över och bygga ett lokalt nät. Kommunen vill också verka för en utökad täckning med mobiltelefonnätet.

Planen anger förutom den markanvändning som föreslås också de ambitioner och mål som kommunen har inom en rad områden, till exempel inom naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, jord-och skogsbruk med mera.

Befolkningsutvecklingen för kommunen har de senaste åren varit negativ. Kommunen önskar ge möjlighet att skapa nya attraktiva bostäder såväl i tätort som på landsbygden för att locka hemvändare och inflyttare till Eda.

De fördjupade översiktsplanerna som finns för Eda Glasbruk, Charlottenberg respektive Åmotfors är alla antagna under 2009, och till var och en av dessa finns en miljökonsekvensbeskrivning gjord. Översiktsplanen föreslår inte någon förändrad markanvändning i dessa tre tätorter. Miljökonsekvenserna av de tre planerna kan läsas i respektive planhandling men vissa delar beskrivs även i denna MKB.

Nollalternativet

I miljöbalkens 6 kap. definieras nollalternativet för planer eller program som *”en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs”*.

Nollalternativet innebär att kommunen inte genomför övergripande markplanering under planperioden. Nollalternativet innebär att kommunens utveckling saknar inriktning och blir mer slumpartad. Nuvarande översiktsplan från 1999 fortsätter då att gälla som planeringsunderlag tillsammans med de fördjupade översiktsplaner som finns framtagna. Det blir svårare att främja en hållbar utveckling och exploateringen kan bli mer okontrollerad. En framtida planering utan en uppdaterad ÖP kan även bli mer kostsam och tidskrävande för kommunen.

Om utvecklingen fortsätter som idag är det troligt att befolkningmängden fortsätter att minska vilket kan ge upphov till att servicefunktioner på mindre orter måste läggas ner. Kommunens förutsättningar att nå en långsiktig social och ekonomisk hållbarhet bedöms vara sämre utan en aktuell översiktsplan.

Givna förutsättningar för såväl nollalternativet som för en utveckling enligt den nya översiktsplanen är bland annat den pågående klimatförändringen. Vissa samhällsbeslut som påverkar miljöns utveckling gäller också oberoende av planens tillkomst. Dit hör exempelvis de åtgärdsprogram för luft- och vattenkvalitet som är fastställda. Ytterligare sådana program eller andra ingripande samhällsbeslut kan tillkomma under planperioden.

Utvecklingen i tätorterna Charlottenberg, Eda Glasbruk och Åmotfors blir i stora delar samma med eller utan en ny översiktsplan. Utvecklingen för dessa

orter beskrivs i gällande FÖP:ar och denna ÖP föreslår inga stora förändringar vad gäller markanvändningen i dessa tätorter.

Trafikverket arbetar med två förstudier för olika delar av riksväg 61 inom Eda kommun. Förslagen som redovisas där är en fortsatt utveckling av riksväg 61 i befintligt läge. I och med att detta arbete nyligen är påbörjat och inget område finns avsatt i översiktsplanen för detta konsekvensbeskrivs det inte. Miljökonsekvenserna kommer att utredas inom Trafikverkets planeringsprocess.

Utvecklingen på landsbygden i ett nollalternativ ges sämre förutsättningar utan en LIS-plan. Detta kan ge upphov till både positiva och negativa konsekvenser beroende på vilken miljöaspekt som avses. För sociala aspekter och för friluftslivet blir utvecklingen utan en LIS-plan negativ då möjligheten till attraktiva bostäder på landsbygden och utveckling av nya turistmål minskar. De allmänrättsliga intressena kan till viss del påverkas positivt utan en LIS-plan då strändernas tillgänglighet kvarstår som idag. Med en utbyggnad enligt hela LIS-planen tas ca 1,5 % av kommunens stränder i anspråk, så det är en liten andel. För natur- och vattenmiljön kan det istället bli positiva konsekvenser utan en LIS-plan då naturmark inte tas i anspråk för byggnationerna samt att sjöarna inte belastas av dag- och avloppsvatten från etableringarna.

Utvecklingen av Valfjället ingår inte i nollalternativet.

Konsekvenserna för kommunen som helhet blir svåra att överblicka utan en ny översiktsplan i och med att den nuvarande planen är så pass inaktuell.

Bedömningsgrunder och indikatorer för miljöbedömningen

Miljömålen

Riksdagen har antagit 16 miljömål/miljökvalitetsmål som beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. Det är ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma livsmiljöer och rika naturupplevelser. Regeringen har inrättat ett miljömålsråd som ansvarar för uppföljning av miljömålen. Strävan är att vi till nästa generation ska ha löst de stora miljöproblemen. Det betyder att alla viktiga åtgärder i Sverige ska vara genomförda till år 2020 (år 2050 när det gäller klimatmålet). De nationella miljömålen är regionaliserade av Länsstyrelsen i samverkan med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer. De regionala miljömålen ska vara utgångspunkt för miljöarbetet på regional och lokal nivå.

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljökvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen. De sexton miljökvalitetsmålen presenteras nedan.

I Värmland har 14 av de 16 miljömålen anpassats till regionens förutsättningar. Miljömålen om fjäll respektive hav är inte aktuella för Värmland. I januari 2008 fastställdes nya regionala miljömål för Värmland.

”Naturvårdsstrategi för Eda kommun” behandlar miljömålen för *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Kommunens övergripande mål för respektive miljömål redovisas nedan. I naturvårdsstrategin redovisas en handlingsplan för dessa mål fram till år 2015. Kommunen behandlar via Klimatstrategin miljömålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Begränsad klimatpåverkan

Kommunen har som mål att minska sina utsläpp av växthusgaser och koldioxid fram till år 2015. Målet är att utsläppen från källor inom Eda kommun ska vara 26 respektive 27 % lägre än utsläppen år 1990. År 2050 ska utsläppen av växthusgaser från källor inom Eda kommun vara lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare och år.

Levande sjöar och vattendrag

Livsmiljöerna och artrikedomen ska bevaras och i vissa fall återskapas genom aktiva bevarande- och skötselåtgärder. Åtgärderna ska även öka tillgängligheten till vattendragen samt gynna fisket, friluftslivet och turismen.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och hydrologiska funktion i landskapet ska bibehållas och där det är möjligt återskapas.

Levande skogar

Kommunen ska utgöra ett föredöme för att upprätthålla skogsekosystemens funktion, bevara den biologiska mångfalden och värna om skogens sociala och kulturhistoriska värden på kommuns cirka 900 ha skogsmarker.

Ett rikt odlingslandskap

Ett bärkraftigt och hållbart jordbruk som tar hänsyn och underhåller den biologiska mångfalden säkerställer bevarad art- och naturrikedom.

Ett rikt växt- och djurliv

Hotade arter och/ eller dess livsmiljöer och ekosystem ska skyddas och bevaras.

Riksintressen och skyddsvärda områden

I miljöbalkens tredje och fjärde kapitel behandlas värden av riksintressen. Områden av riksintresse kan omfattas av objekt eller områden av naturmiljö och kulturmiljö, eller områden av intresse för friluftslivet. Andra företeelser med betydande funktion för samhället är riksintressen ur kommunikations-synpunkt. Till de sistnämnda hör till exempel vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser. Flera olika riksintressen kan omfatta samma geografiska yta.

I ett område som är av riksintresse får områdets värde eller betydelse inte påtagligt skadas av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Den slutliga avvägningen mellan eventuella olika intressen görs vid prövning eller tillståndsgivning. Kommunens ställningstagande i översiktsplanen kan vid sådana beslut vara vägledande.

Skyddsvärda intressen i Eda kommun redovisas i tabell ovan.

Intresse	Lokalt intresse i Eda kommun	Kommentar
Riksintresse för kulturmiljö enligt 3 kap. 6§ MB	Eda Skans	Ett av landets bäst bevarade gränsbefästningssystem
Riksintresse för kommunikation (väg, järnväg och järnvägsstationer) enligt 3 kap. 8§ MB	Riksväg 61, Värmlandsbanan samt fyra järnvägsstationer	Dessa ska skyddas mot åtgärder som kan försvåra god transportkvalitet, god tillgänglighet, god säkerhet samt god miljö
Riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6§ MB	Del av Glaskogen	Primära intresseaspekter: vandring, sportfiske, bär- och svamplockning samt natur- och kulturstudier
Natura-2000 områden	Fem områden inom kommunen	Naturområden som innehåller hotade naturtyper eller fågelarter
Naturreservat , 7 kap MB	Elva (hela eller delar av) områden inom kommunen	Områden med värdefull natur eller värden för friluftslivet.
Värdefulla naturområden	Flera inventerade områden	Områdena redovisas i kommunens naturvårdsprogram

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel i miljölagstiftningen gällande kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. De används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. De beskrivs närmare i miljöbalkens femte kapitel. En miljökvalitetsnorm kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. Miljökvalitetsnormer kan införas för hela landet eller för ett geografiskt område, till exempel ett län eller en kommun. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå de nationella miljömålen. De flesta av miljökvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU.

För närvarande finns det miljökvalitetsnormer för:

- Olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- Olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- Olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- Omgivningsbuller (SFS 2004:675)
- Havsmiljön (SFS 2010:1341).

För Eda kommun är miljökvalitetsnormerna för luft, buller och vatten aktuella. Här beskrivs dessa lite mer.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

I miljöbalkens 5:e kapitel och i förordningen (2001:527) om miljökvalitetsnormer för utomhusluft regleras tillåtna halter i utomhusluft för ett antal ämnen. Överskridande av normers nivåer för utomhusluft är generellt lokala och beror främst på höga trafikflöden eller tät vedeldning.

Under 2001-2002 gjordes mätningar av bensen och sot i Eda kommun som visade på relativt höga halter. Detta bör följas upp för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för partiklar samt bensen inte överskrider.

Miljökvalitetsnormer för buller

Miljökvalitetsnormen för buller är en så kallad målsättningsnorm som innebär att det finns en skyldighet att genom att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Kartläggningen av buller i Sverige har skett i olika faser med början i de folkrikaste kommunerna och vid de högst trafikerade vägarna och järnvägarna. Eda kommun har hittills inte omfattats av detta kartläggningskrav. Vid all planering ska dock hänsyn tas till gällande riktvärden för buller.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljökvalitetsnormer för vatten används för att ange krav på vattnets kvalitet i flera olika avseenden. Bestämmelser om kvalitet och status på yt- och grundvatten finns i vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Vattenkvaliteten bedöms utifrån en mängd olika kvalitetsfaktorer och uttrycks som mått på vattnets yt- eller grundvattenstatus. De grundläggande kvalitetskraven, som uttrycks i form av miljökvalitetsnormer, syftar till att alla vattenförekomster ska uppnå minst god kemisk yt- eller grundvattenstatus samt god ekologisk status (gäller ytvatten) alternativt god kvantitativ status (gäller grundvatten) senast den 22:a december 2015.

Med stöd av förordningen har Västerhavets Vattenmyndighet fastställt förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsplan för flertalet vattenförekomster i kommunen, dessa redovisas i planbeskrivningen. 2013-09-01 trädde nya föreskrifter i kraft gällande klassificering av miljökvalitetsnormer för ytvatten (HVMFS 2013:19).

Under 2013 har Vattenmyndigheten tagit fram ett arbetsmaterial gällande vattenförekomsternas ekologiska och kemiska status. För Jösseälven och Vällen föreslås att den ekologiska statusen ändras från god till måttlig. Den finns även en risk att dessa vattenförekomster inte uppnår god ekologisk status till år 2021. För övriga aktuella vattenförekomster föreslår Vattenmyndigheten för närvarande ingen förändring gällande dess status enligt deras arbetsmaterial som publicerats på VISS-portalen.

Annan hänsyn och riktvärden för översiktlig planering

Bedömningsgrunder för buller

Bullerproblemens omfattning bedöms med hjälp av riktvärden. Vid all planläggning ska gällande riktvärden för buller eftersträvas. Miljömålet God bebyggd miljö ställer krav på att platser där människor vistas ska ha en god ljudmiljö och vara fri från betydande buller från trafiken. Målet ska uppnås inom en generation, till år 2020. Så här har Boverket konkretiserat det långsiktiga målet utifrån de riktvärden för buller som riksdagen ställt sig bakom:

Till år 2020 ska ingen i sin boendemiljö ha bullernivåer överstigande

- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

Riskhänsyn vid fysisk planering

Hantering av risker är kopplad till den fysiska planeringen genom att det i plan- och bygglagen (PBL, 1987:10) och miljöbalken (MB) finns omnämnt att risker för människors hälsa och säkerhet ska beaktas. Enligt PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till boendes och övrigas hälsa. Hänsynstaganden omfattar bland annat risk för översvämningar, risk för ras, risker i närhet till kommunikationsleder samt risker i anslutning till industriell verksamhet. För mer detaljerade beskrivningar hänvisas till planförslaget.

Dagvatten

Krav på dagvattenhantering ställs i miljöbalken, Boverkets byggregler samt i Naturvårdsverkets föreskrifter. Områden som utnyttjas för öppen dagvattenhantering ska i översikts- och detaljplan avsättas som naturmark eller parkmark. Om det inom ett planområde inte går att reservera tillräcklig plats för lokalt omhändertagande av dagvatten ska det av planhandlingarna framgå var dagvattenhanteringen kan eller ska ske.

Kommunala riktlinjer

Kommunen har tagit fram ett underlag för kulturmiljövården ”Kulturmiljö i Eda kommun. Underlag för översiktsplan och strategiarbete 2010”. I den beskrivs mål för kulturmiljöarbetet och skyddsvärda miljöer beskrivs. Programmet har inte varit föremål för utvärdering eller några kommunala beslut och har inte antagits av kommunen.

En naturvårdsstrategi för Eda kommun antogs under 2009. Den är uppbyggd på liknande sätt som för kulturmiljön med mål och ambitioner för arbetet med naturvård samt att ett flertalet skyddsvärda miljöer beskrivs.

En vindbruksplan togs fram under 2010; Vindbruk Eda. Planen har inte antagits av kommunen på grund av motstridiga intressen. Vindbruksplanen omarbetas nu som ett tematiskt tillägg till denna ÖP och beräknas kunna antas i början av 2015.

Kommunen har även en klimatstrategi som antogs 2009. I den redovisas kommunens mål med att minska utsläppen fram till år 2015. All samhällsplanering inom kommunen ska stödja kommunens klimat- och energimål. Kommunen har även en energiplan.

Hänsyn ska tas till dessa strategier och dokument vid all planläggning inom kommunen.

Planförslagets betydande miljöpåverkan

I detta avsnitt konsekvensbedöms de förslag i planen som bedöms medföra betydande miljöpåverkan.

Naturmiljö

Planens påverkan och konsekvenser

Generellt

Naturmiljön inom kommunen kommer främst att påverkas direkt genom att mark tas i anspråk för exempelvis handelsetableringar och LIS-områden. Även Trafikverkets planer för riksväg 61 kan komma att påverka naturmiljön. Naturmiljön kan även komma att påverkas indirekt genom en förändrad markanvändning i nära anslutning av den utpekade naturmiljön.

Handelsutbyggnaden som redovisas kommer att innebära att mer mark tas i anspråk. I de fall det är naturmark som berörs bör en naturvärdesinventering göras i samband med detaljplanearbetet för att ta reda på mer om den miljö som berörs. Utifrån resultaten kan olika åtgärder föreslås för att påverka miljön så lite som möjligt.

Utbyggnadsplanerna vid Valfjället kommer att innebära att naturmark/skogsmark tas i anspråk och även där bör inventeringar av naturmiljön göras. Naturvärdesinventeringen bör göras så tidigt i planering som möjligt för att om möjligt helt kunna undvika skyddsvärda miljöer. I och med att det mestadels är naturmark/skogsmark kring Valfjället borde det finnas utrymme att låta anläggningen växa på ett sådant sätt att miljön inte tar allt för mycket skada.

Trafikverkets planer för riksväg 61 kommer påverka naturmiljön i anslutning till vägen. Förstudierna föreslår att naturvärdesinventeringar görs längs sträckorna för att identifiera skyddsvärda områden, ev. ytterligare objekt som omfattas av biotopskydd och arter som omfattas av artskyddsförordningen. Det föreslås även att en inventering görs av djurens rörelsemönster längs med och tvärs över vägen för att ta reda på var passager är lämpliga. Förstudierna föreslår också att en särskild biotopinventering över vattendrag bör göras för att bedöma behovet av uppföljande arbete och skyddsåtgärder.

LIS

Planförslaget föreslår 11 LIS-områden vid 10 sjöar och vattendrag, se karta "Översikt LIS-områden" på sidan 39. Ett genomförande av planförslagets LIS-områden innebär att strandnära markområden lättare kan tas i anspråk för ny eller kompletterande bebyggelse eller utveckling av en ny eller befintlig verksamhet. LIS-områden har företrädesvis föreslagits i anslutning till befintlig bebyggelse och sjöar som är helt opåverkade av bebyggelse berörs inte.

Fyra LIS-områden föreslås vid sjöarna Hugn, Ränken och Bysjön som omfattas av Eda kommuns naturvårdsprogram.

LIS-området vid Ränken föreslås bland annat omfatta en befintlig fiskecamp för att ge den möjligheter att utvecklas. Naturvårdsprogrammet omfattar här värden som fisketurism och rekreation samt fiskfaunan. LIS-områdets inriktning bedöms vara i enlighet med de värden som naturvårdsprogrammet omfattar.

Vid Bysjön avser en möjlighet till utökning av befintlig camping vid Haganäset. Bysjöns norra strand hyser värdefulla fågelstränder som också har restaurerats i syfte att bibehålla naturvärdena. LIS-området föreslås därför på en mindre yta på den sydvända delen av ett näs som avskiljer campingen från Bysjöns norra strand. En utökning av campingen i förslagen omfattning bedöms inte påverka de värden som omfattas av naturvårdsstrategin.

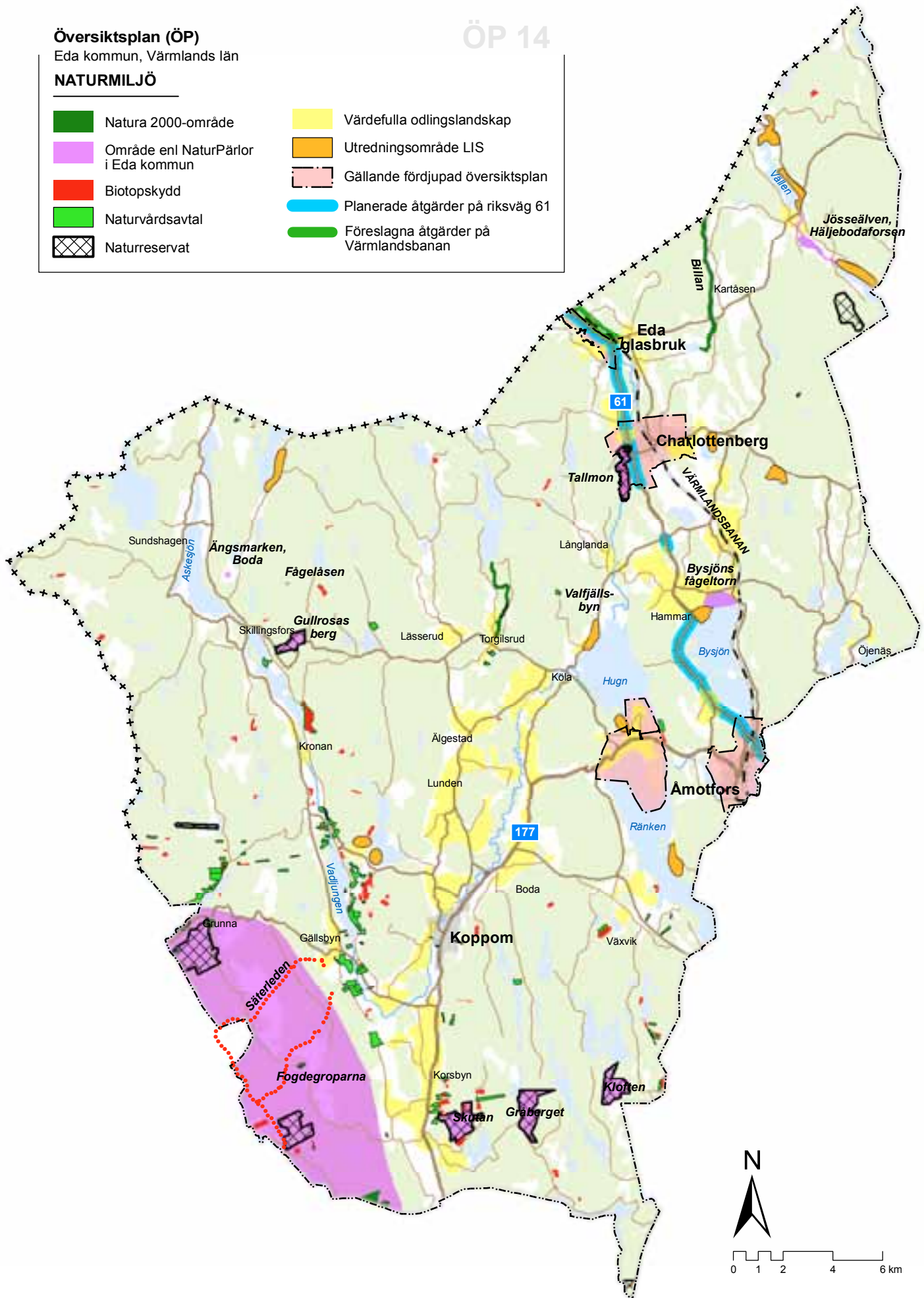
Översiktsplan (ÖP)

Eda kommun, Värmlands län

ÖP 14

NATURMILJÖ

Natura 2000-område	Värdefulla odlingslandskap
Område enl NaturPärtor i Eda kommun	Utredningsområde LIS
Biotopskydd	Gällande fördjupad översiktsplan
Naturvårdsavtal	Planerade åtgärder på riksväg 61
Naturreservat	Föreslagna åtgärder på Värmlandsbanan

Vid Hugn föreslås möjligheter till komplettering med enskilda bostäder på sjöns västra strand vid Gryttved. Denna del av Hugns stränder är idag påverkad av bebyggelse och vägdragning. En förtätning av bebyggelseområdet här bedöms inte påverka mer värdefulla delar av strandmiljöerna längs Hugn som till exempel Vrångsälvens deltaområde. Ett område föreslås även söder om sjön vid Noresund.

Vid Hugn, Hemsjön, Ränken och Helgesjön förekommer den akut hotade flodkräftan. Flodkräftan hotas främst av kräftpest som sprids genom den resistent signalkräftan. Kräftpest kan spridas med till exempel fiskeredskap som använts i smittade vatten.

Ett ökat tryck på vattnet och ett fiskeintresse kanaliserat till sjöarna kan medföra ökad risk för spridning av kräftpest. Därför är det viktigt att en utveckling av verksamheter inriktade mot turism och friluftsliv vid sjöarna sker med stor kunskap om vilken hänsyn som krävs.

LIS-områdena har tagit hänsyn till utpekade naturmiljöer med höga naturvärden. Vid större etableringar som också ska detaljplaneläggas föreslås att naturvärdesbedömningar görs för att kunna identifiera miljöer med högre naturvärden som bör värnas vid ett ianspråktagande av marken. Naturvärden som på detta sätt identifieras i ett senare skede kan även medföra att ett område inte kan medges dispens från strandskyddet trots att det omfattas av LIS. En etablering inom ett LIS-område kommer minst genomgå en prövning avseende strandskyddsdispens inför beviljande av bygglov eller upphävande av strandskydd inför detaljplaneläggning. Vid dessa prövningar ska påverkan på miljön utredas mer genom till exempel en detaljerad inventering av naturmiljön samt förekomst av rödlistade och/ eller skyddade arter.

De huvudsakliga effekterna av planförslaget på naturmiljön bedöms därför bli att områden som kan ha viss betydelse för spridning, föryngring och födosök för lokala grupper eller bestånd av allmänt förekommande djur- och växtarter tas i anspråk. Motsvarande miljöer bedöms förekomma i hög utsträckning runt de berörda sjöarna och konsekvenserna bedöms därför bli små för det djur- och växtliv som berörs.

Indirekta effekter i form av fysiska intrång kan utgöras av ingrepp i miljöer utanför själva LIS-området genom siktröjning och städning av naturmiljöer, en ökad efterfrågan på vattenanläggningar som bryggor, isättningsramper och liknande. Där det finns anledning att skydda naturmiljöer intill ett LIS-område bör en detaljplan även omfatta exempelvis strandmiljön så att man med planbestämmelser kan skydda de värden som finns där.

Sammantaget bedöms ett ianspråktagande av föreslagna LIS-områden med i LIS-planen beskriven inriktning medföra måttliga konsekvenser på naturmiljön.

Kulturmiljö

Planens påverkan och konsekvenser

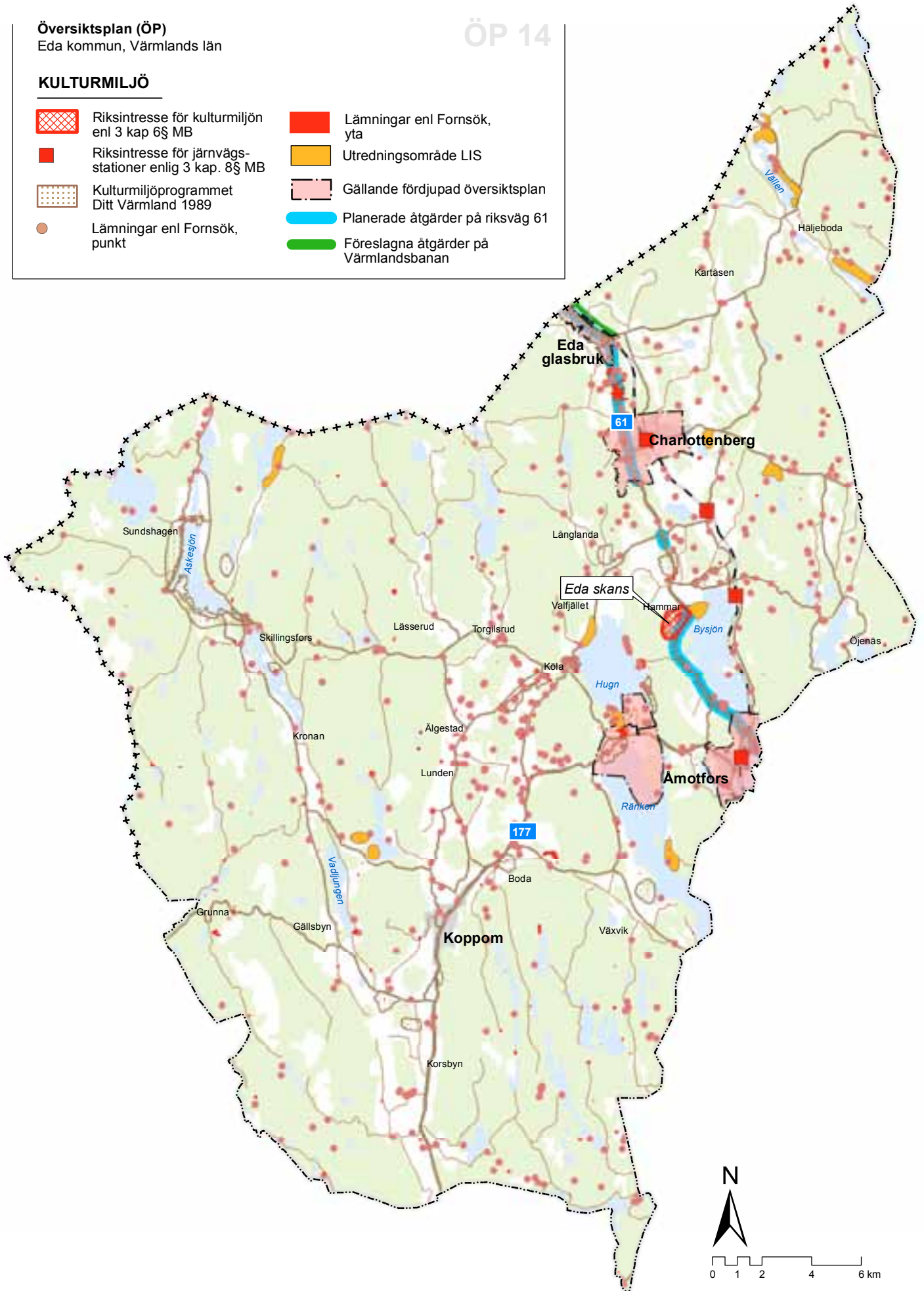
Vid Eda Skans finns ett område som är av riksintresse för kulturmiljön och i kommunen har flera områden pekats ut i kulturmiljöprogrammet ”Ditt Värmland”. Kommunen har tagit fram ett program för kulturmiljövården ”Kulturmiljö i Eda kommun. Underlag för översiktsplan och strategiarbete 2010”. Det är positivt för kulturmiljön att kommunen tagit fram en strategi för hur kulturmiljöarbetet ska bedrivas inom kommunen. För att öka möjligheterna till skydd och medvetenheten hos berörda fastighetsägare är det dock angeläget att det arbete som påbörjades 2010 med ”Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete” utvecklas till ett kommunomfattande kulturmiljöprogram. Strategin har inte varit föremål för utvärdering eller några kommunala beslut.

Översiktsplan (ÖP)
Eda kommun, Värmlands län

ÖP 14

KULTURMILJÖ

	Riksintresse för kulturmiljön enl 3 kap 6§ MB		Lämningar enl Fornsök, yta
	Riksintresse för järnvägsstationer enlig 3 kap. 8§ MB		Utredningsområde LIS
	Kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland 1989		Gällande fördjupad översiktsplan
	Lämningar enl Fornsök, punkt		Planerade åtgärder på riksväg 61
			Föreslagna åtgärder på Värmlandsbanan

LIS-området vid Bysjön angränsar till området Eda Skans och detta måste beaktas vid den fortsatta planeringen så att inte utvecklingen kring sjön skadar riksintresset.

Den 1:a januari 2014 trädde den nya Kulturmiljölagen i kraft vilket kan komma att innebära att bedömningen om vad som är en fornlämning eller inte kan komma att ändras i Eda kommun. Ett arbete bedrivs för närvarande gällande de nya bedömningarna av Riksantikvarieämbetet.

Påverkan på kulturmiljön är komplex och beror bland annat på hur utvecklingen blir inom industri, handel och bostadsbebyggande. Vid en utbyggnad enligt planförslaget ska hänsyn tas till kulturmiljövärdena i kommunen så att dessa miljöer så långt som möjligt kan bevaras. Planens konsekvenser för kulturmiljön är svårbedömd i dagsläget i och med de förändringar som den nya Kulturmiljölagen innebär samt även en osäkerhet gällande hur kommunen avser att arbeta med kulturmiljöfrågorna framöver.

Vatten

Planens påverkan och konsekvenser

Utsläpp till vatten sker dels från industriverksamheter och dels från jordbruksmark, enskilda avlopp och avloppsreningsverk. Avrinningen från parkeringar, takytor och körytor vid handelsetableringarna skapar stora mängder förorenat dagvatten.

LIS-planen möjliggör byggande i strandnära lägen vilket kommer att leda till en ökad belastning av avloppsvatten till de aktuella sjöarna. Det är viktigt att VA-frågan löses på bästa sätt innan exploateringarna kommer till stånd. En gemensam lösning för varje sjö bör eftersträvas för att få en så bra lösning som möjligt med en jämn belastning. Eventuellt skulle befintligt bebyggelse också kunna kopplas på systemen, vilket skulle vara positivt för vattenmiljön.

Om det visar sig möjligt att ansluta Valfjället till kommunalt vatten och avlopp kommer det att ge upphov till positiva konsekvenser för sjön Hugn som idag belastas av anläggningens avloppsvatten. Hugn som har problem med övergödning kan få en bättre vattenkvalitet genom en bättre rening av anläggningens vatten. I och med att Hugn redan idag har problem med övergödning och har tidsfrist fram till år 2021 för att komma tillrätta med den ekologiska statusen så måste eventuella utvecklingar kring sjön utredas så att det inte påverkar vattenkvaliteten negativt. Detsamma gäller för Bysjön som har stora problem med omfattande syrebrist och en hög belastning av fosfor som kan leda till algbloomningar.

Under 2013 har Vattenmyndigheten tagit fram ett arbetsmaterial gällande den ekologiska och kemiska statusen. För Jösseälven och Vällen föreslås att den ekologiska statusen ändras från god till måttlig. Utvecklingen kring dessa sjöar måste därmed göras med stor försiktighet så att inte vattenförekomsternas status försämras mer. Ett arbete måste påbörjas för att istället förbättra dess status till god.

En annan faktor som kan påverka vattenkvaliteten i en sjö är om sjön påverkas av regleringar i form av exempelvis dammar. Sjöarna Hugn, Ränken och Borgsjön är tre sjöar som är påverkade av reglering och de har bedömts uppnå måttlig ekologisk status. Sjöarna har fått tidsfrist fram till år 2021 för att kunna klara miljökvalitetenormen avseende god ekologisk status.

Flera av kommunens sjöar är kalkade och/eller försurningspåverkade. Försurningen kommer i huvudsak från luftburna svavel- och kväveföreningar från förbränning av fossila bränslen. Försurningen av sjöar kan på sikt medföra att antalet växt- och djurarter minskar. Förslagen i översiktsplanen leder till mer

transporter vars utsläpp av kväve och svavel bidrar till försurningen. Men nästan allt försurande nedfall i Sverige kommer från Centraleuropa och Brittiska öarna så bedömningen görs att detta lokala bidrag inte påverkar sjöarna inom kommunen nämnvärt.

VA-utredningar måste göras i samband med detaljplanearbete gällande nya handelsetableringar.

Planen redovisar att en förbättrad vatten- och avloppslösning vid Valfjället skall utredas samt kommunens vilja att eftersträva gemensamma avloppslösningar vid exploateringar i samband med LIS-planen. Om detta genomförs så bedöms konsekvenserna som positiva för vattenmiljön i kommunen.

Befolkning, bebyggelse och hälsa

Planens påverkan och konsekvenser

Etablering av ytterligare handel enligt gällande FÖP:ar och detaljplaner samt möjlighet till bostadsbebyggelse på landsbygden enligt LIS-planen medför en ökad mängd privatbilism inom kommunen. Handelsetableringarna leder även till en ökad mängd långväga transporter av varor. Flera av de områden som föreslås i LIS-planen är idag ostörda områden med en låg andel biltrafik. LIS-planens genomförande kan leda till att bullerstörningar uppkommer längs delar av vägnätet som hittills varit relativt ostörda, även störningar i form av vibrationer kan uppkomma. Frågorna bör ses över vid kommande detaljplanearbete eller bygglovshanteringar.

En fortsatt utveckling av handeln inom kommunen kan innebära att trafikmängden ökar vid Charlottenberg och Eda glasbruk samt längs väg 61. Utvecklingsplanerna för Valfjället kan leda till en ökad mängd trafik till områden där trafikmängden idag är låg. Även om trafikmängden kommer att öka så är bedömningen att det totalt sett inte kommer att bli några stora mängder trafik på landsbygden. Den ökade mängden trafik kan dock leda till en ökad bullerstörning längs vägnätet i kommunen. Handelsetableringen kan även ge upphov till störande buller från fläkt- och kylsystem.

Shoppingcenter i Charlottenberg.

En ökad mängd trafik påverkar förutom bullernivåerna även luftkvaliteten i kommunen. Längs väg 61 är trafikmängderna relativt höga men vägen omges av ett öppet landskap där möjligheten till omblandning och utspädning av luften är god. I övriga kommunen så är trafikmängden inte tillräckligt hög för att orsaka några problem med luftkvaliteten. Mätningar som gjordes i kommunen under 2001-2002 påvisade relativt höga halter av bensen och sot, och detta måste följas upp för att säkerställa att gällande MKN för luft klaras i hela kommunen. Det finns inga nuvarande eller planerade industrietableringar i kommunen som bedöms kunna orsaka några stora problem med luftkvaliteten.

En inriktning som ger möjlighet till bostadsutveckling i mer strandnära lägen kan locka fler invånare till kommunen vilket skulle vara positivt för Eda kommun som idag har en negativ befolkningsutveckling. Om fler bosätter sig på landsbygden kan det innebära att möjligheten ökar att service i form av mataffärer kan finnas på platser där det idag är svårt att behålla den typen av service. En ökad satsning på utbyggnad av bredband och mobiltelefoni på landsbygden ökar möjligheten att bo på landsbygden.

Farligt gods transporteras på väg 61, väg 177 och Värmlandsbanan genom flera av kommunens tätorter. Trafikverket utreder nu genom arbetet med förstudierna för väg 61 hur den vägen ska kunna utvecklas. I samband med detta arbete utreds även transportererna med farligt gods. Om vägen byggs om enligt det förslag som presenteras i förstudien leder det till säkrare transportvägar för farligt gods.

En översiktlig kartläggning av radon samt områden med markföroreningar finns redovisat i översiktsplanen, se karta sidan 45. En exploatering i dessa områden bör undvikas men annars bör ett radonsäkert eller radonskyddat byggnadssätt väljas. Eftersom kartläggningen är översiktligt gjord kan det finnas andra områden med förhöjda radonhalter än de som redovisas på kartan. En bedömning måste göras i varje enskilt fall vid exploatering av ny mark. Vid markföroreningar måste marken saneras innan den kan bebyggas.

Vrångsälven har problem med översvämningar och även stabilitetsproblem. Älven rinner genom både Eda Glasbruk och utkanten av Charlottenberg. Vid etableringar i närheten av älven måste hänsyn tas till dessa aspekter.

Klimat

Planens påverkan och konsekvenser

Planförslagets strävan att möjliggöra arbetstillfällen, bostäder och service med en viss spridning inom hela kommunen innebär att transportererna på vägarna kommer att öka under den kommande planperioden. Utbyggnaden av bredband på landsbygden kan innebära att möjligheten att arbeta hemifrån ökar vilket i sin tur genererar mindre resor. LIS-planen kan stärka närliggande serviceanläggningar såsom matbutiker och kan då bidra till minskade transporter, men även det motsatta kan inträffa med ökade transporter till LIS-områden. LIS-områdena kan även ge upphov till ett ökat underlag för kollektivtrafiken, vilket kan påverka klimatet positivt.

En ökad handel leder till ett ökat behov av transporter av både varor och personer till handelsetableringarna. Många av de som kommer till Eda på grund av dess handelsutbud kommer långväga ifrån och påverkar miljön både lokalt, regionalt och globalt genom utsläpp. Kommunen besöks idag av en stor mängd tillresande kunder från Norge, och med en utökad handel antas att dessa transporter kommer att öka. Dessa utsläpp når mark- och vattenmiljöer och kan bland annat leda till försurning och övergödning.

Lokalt ger trafikutsläppen upphov till hälsoeffekter orsakade av till exempel utsläpp av partiklar, men utsläppen leder även till nedsmutsning och korrosion (rost). Regionalt ger trafikutsläppen upphov till skador på naturen genom utsläpp av kväveoxider, svaveldioxider och kolväten, samt hälsoeffekter på grund av exempelvis partiklar. De globala effekterna utgörs av en förstärkt växthuseffekt och påverkan på ozonskiktet. Utsläppen av till exempel koldioxid, metan, dikväveoxid påverkar växthuseffekten negativt. Den största globala effekten kommer från koldioxidutsläppen (CO₂).

Den negativa trenden av ökade utsläpp motverkas något av en förbättrad avgasrening och nya alternativa bränslen för fordonsparken i stort. Transportmängderna ökar dock överlag i en större takt än vad den tekniska utvecklingen minskar utsläppen. Den utbyggnad av handeln gällande FÖP:ar och detaljplaner medger är dock en liten del i en redan stor handelsetablering som finns i anslutning till gränsen mot Norge. Trots de negativa konsekvenser som en ökad handel innebär för exempelvis klimatet är det ändå positivt att handeln samordnas till redan etablerade handelsområden.

Eda kommun har en klimatstrategi som ska följas vid samhällsplanering. Klimatstrategin redovisar mål gällande minskning av utsläpp av växthusgaser och koldioxid. Uppnå målen i klimatstrategin blir konsekvensen positiv för klimatet. En utbyggnad enligt översiktsplanen inklusive gällande FÖP och detaljplaner bidrar till en ökad mängd transporter vilket delvis motverkar klimatstrategins mål med minskade utsläpp. Sammantaget bedöms detta översiktsplanen ge upphov till negativa konsekvenser för klimatet.

Hushållning med naturresurser

Planens påverkan och konsekvenser

Eda kommun består till stora delar av skogsmark. Utbyggnadsplanerna vid Valfjället kommer att innebära att skogsmark tas i anspråk för byggande av skidspår, slalombackar, nya fritidshus, tennisbanor och så vidare. LIS-planen kan även komma att innebära att skogsmark eller andra naturresurser tas i anspråk för att förverkliga planen. Mark som tas i anspråk kan även påverka jaktvårdsområden och jakträtter.

Konsekvensen bedöms som negativ men med tanke på de stora arealer av skog som finns inom kommunen så bedöms det som små negativa konsekvenser för hushållningen med naturresurser i stort inom kommunen.

I mindre omfattning kommer även jordbruksmark att tas i anspråk vid förverkligandet av LIS-planen. Det finns inga stora arealer av jordbruksmark i kommunen men de markanspråk som kan bli aktuella är små och bedömningen görs att konsekvenserna är marginella..

Rekreation och friluftsliv

Planens påverkan och konsekvenser

Eda är en kommun som erbjuder många möjligheter till naturturism. Det finns ett stort antal sjöar inom kommunen som erbjuder bra fiskevatten, och vintertid finns bland annat Valfjället som erbjuder skidåkning.

Planerna på att etablera Valfjället till en åretruntanläggning kommer att leda till ökade möjligheter att bedriva friluftsliv där. Satsningen på turism i samband med LIS-planen kan ge fler personer möjligheter att besöka platser som tidigare varit svårtillgängliga. Samtidigt kan LIS-planen ge upphov till en viss minskad åtkomst till strandnära lägen om det byggs privatbostäder eller andra byggnader som kan komma att begränsa tillgängligheten till stränderna. Detta måste uppmärksammas vid kommande planeringar (detaljplan, bygglov, strandskyddsdispens).

Övriga förslag i översiktsplanen bedöms sammantaget ge upphov till positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv.

Planer finns att etablera Valfjället till en åretruntanläggning.

Uppfyllelse av nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, 16 miljömål och 24 etappmål.

Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är därför vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. I målet står också att arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen inte ska ske på bekostnad av att vi exporterar miljö- och hälsoproblem till andra länder.

Miljömålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljömålen. Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen.

Etappmålen anger steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål.

24 etappmål har antagits av regeringen (februari 2014) för miljömålet Begränsad klimatpåverkan samt inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen och luftföroreningar. Ett viktigt syfte med miljömålen och etappmålen är att de ska vara vägledande för allas miljöarbete; såväl för regeringen som för myndigheter och övriga aktörer.

Hur översiktsplanen påverkar uppfyllelsen av de nationella miljömålen redovisas med följande läsanvisningar:

Blått: miljömålet påverkas både positivt och negativt

Grönt: miljömålet påverkas positivt

Rött: miljömålet påverkas negativt

Grå: miljömålet påverkas inte

Begränsad klimatpåverkan

Kommunen har antagit en Klimatplan, och om intentionerna i den uppfylls kommer miljömålet att påverkas positivt.

Planens genomförande med till exempel utveckling av LIS-områden och ökad handel kommer att innebära ett ökat transportbehov vilket leder till ökade utsläpp av koldioxid. Genomförandet av LIS-planen kan även komma att stärka närliggande servicefunktioner, som tex affärer, och kan då leda till ett minskat transportbehov. Även kollektivtrafiken kan gynnas av LIS-satsningen.

Frisk luft

Kommunens klimatplan bedöms bidra till målpuppfyllelsen.

Översiktsplanens förslag kommer att innebära en viss trafikökning inom kommunen som därmed motverkar målet genom att partikelhalten i luften kan komma att öka längs trafikerade vägar. Förutom att miljön påverkas negativt genom ökade utsläpp från trafiken innebär det också att människors hälsa kan komma att påverkas negativt på grund av ökade halter av partiklar i den tätortsnära luften. Även byggnader och kulturhistoriskt värdefulla föremål kan påverkas negativt av luftföroreningarna.

Bara naturlig försurning

En ökad trafikmängd i kommunen genererar lokalt högre utsläpp av kväve- och svaveloxid som försurar sjöar och vattendrag och motverkar därmed miljömålet. Nästan allt försurande nedfall i Sverige kommer dock från Centraleuropa och Storbritannien. Det försurande nedfallet kan även påverka arkeologiska föremål negativt.

Giftfri miljö

Miljömålet påverkas negativt genom exempelvis utsläpp från transportsektorn. Bränslehantering, avgaser samt slitageprodukter från däck och vägbanor bidrar till spridningen av kemiska ämnen och partiklar. Översiktsplanens förslag kommer att ge upphov till ökade transporter inom kommunen vilket påverkar målet negativt.

Skyddande ozonskikt

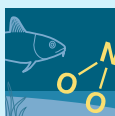
Miljömålet påverkas inte av översiktsplanens förslag.

Säker strålmiljö

Kartläggning av radon finns översiktligt redovisad i översiktsplanen vilket gör att dessa områden kan undvikas vid kommande etableringar.

Ingen övergödning

Vissa av kommunens sjöar, exempelvis Hugn och Bysjön, har problem med övergödning. En ökad trafikmängd med utsläpp av kväveoxider bidrar till övergödning av sjöar och vattendrag vilket motverkar miljömålet.

De satsningar som föreslås med utbyggt vatten- och avloppsnät inom delar av kommunen kommer att påverka miljömålet positivt då reningen av fosfor och kväve förbättras.

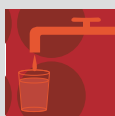
Levande sjöar och vattendrag

Miljömålet kan påverkas negativt i och med förverkligandet av LIS-planen eftersom mark i anslutning till strandmiljöerna tas i anspråk. LIS-planen bedöms även leda till en ökad användning av vatten- samt strandmiljön som kan påverka miljön och därmed miljömålet negativt. Markanspråken kan även påverka kulturmiljöer kopplade till vattenmiljön negativt. Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån det underlag ("Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete") som redan finns, vilket kommer att stödja och stärka arbetet med kulturmiljövård inom kommunen.

En förbättrad vatten- och avloppslösning vid Valfjället samt kommunens vilja att eftersträva gemensamma avloppslösningar vid exploateringar i samband med LIS-planen påverkar miljömålet positivt.

Grundvatten av god kvalitet

De allmänna vattentäkterna bedöms inte påverkas av översiktsplanens förslag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljömålet är inte aktuellt för Eda kommun.

Myllrande våtmarker

En marginell negativ påverkan av våtmarkerna i kommunen kan komma att ske genom en förändrad markanvändning vilket kan påverka flödet av vattnet i marken.

Levande skogar

Skogsmark kommer att tas i anspråk vid utbyggnaden av Valfjället samt vid vissa LIS-områden. Förutom skogens värde för biologisk produktion har även skogen kulturmiljö- och sociala värden som kan påverkas negativt av markanspråken. Översiktsplanens förslag med markanspråk påverkar miljömålet negativt.

Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån det underlag ("Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete") som redan finns, vilket kommer att stödja och stärka arbetet med kulturmiljövård inom kommunen.

Ett rikt odlingslandskap

I mindre omfattning kommer jordbruksmark att tas i anspråk vid förverkligandet av flera av LIS-områdena vilket påverkar miljömålet negativt. Markanspråken kan även påverka de kulturhistoriska värdena som finns i jordbrukslandskapet. Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån det underlag ("Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete") som redan finns, vilket kommer att stödja och stärka arbetet med kulturmiljövård inom kommunen.

Storslagen fjällmiljö

Miljömålet är inte aktuellt för Eda kommun.

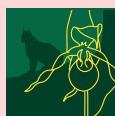
God bebyggd miljö

Handelsutbyggnaden och de ökade trafikflödena som planen bedöms leda till kommer att leda till ökade bullernivåer från vägtrafiken men även buller från fläkt- och kylsystem kan uppkomma. En ökad mängd trafik kan även uppkomma i tidigare ostörda områden i samband med LIS-planen och utbyggnaden av Valfjället vilket kan ge upphov till bullerstörningar. Detta innebär att miljömålet motverkas något.

LIS-planens förverkligande med bostäder i strandnära lägen påverkar miljömålet positivt genom en ökad möjlighet till en god och hälsosam livsmiljö.

Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån det underlag ("Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete") som redan finns, vilket kommer att stödja och stärka arbetet med kulturmiljövård inom kommunen.

Översiktsplanen föreslår rekommendationer angående radon, översvämningsområden osv.

Ett rikt växt- och djurliv

Det finns en viss risk att miljömålet motverkas i samband med satsningen på LIS-områden. Ny mark kommer att tas i anspråk vilket lokalt kan få negativa konsekvenser för växt- och djurlivet. Barriäreffekter för djuren kan även uppkomma med de satsningar som LIS-planen föreslår. Natur- och kulturvärden ska beaktas i samband med kommande exploateringar. Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån det underlag ("Kulturmiljö i Eda kommun, Underlag för översiktsplan och strategiarbete") som redan finns, vilket kommer att stödja och stärka arbetet med kulturmiljövård inom kommunen.

Påverkan på riksintressen

Inget av riksintressena bedöms bli påverkade av nu kända, planerade åtgärder. Följande riktlinjer föreslås i planbeskrivningen gällande Edas riksintressen:

- Inom området av riksintresse vid Eda Skans tillåts ingen ny bebyggelse eller andra åtgärder i form av väg- eller markarbeten, trädfällning och liknande.
- Etableringar eller andra åtgärder i anslutning till riksväg 61 eller järnvägen Karlstad – Oslo får inte negativt påverka trafiksäkerheten eller vägens /järnvägens funktion.
- Vid eventuella etableringar eller andra åtgärder inom Glaskogens friluftsområde ska friluftslivets och naturvårdens intressen prioriteras.

Påverkan på miljökvalitetsnormer

En än mer utvecklad handel inom kommunen kan innebära att trafikmängden ökar vid Charlottenberg och Eda glasbruk. LIS-planen och utvecklingsplanerna för Valfjället kan även leda till en ökad mängd trafik till områden där trafikmängden idag är låg. Även om trafikmängden kommer att öka så är bedömningen att det totalt sett inte kommer att bli några stora mängder trafik på landsbygden. Längs väg 61 är trafikmängderna relativt höga men vägen omges av ett öppet landskap där möjligheten till omblandning och utspädningen av luften är god. Eda kommun bedöms ha goda förutsättningar för att uppfylla miljökvalitetsnormen avseende på luft.

Kommunen ska följa upp de mätningar av bensen och sot som gjordes under 2001-2002 för att se så att gällande MKN för bensen respektive partiklar inte överskrids.

Statusklassificeringen för ytvattenförekomsterna i kommunen redovisar att alla sjöar klarar en god kemisk status 2009, exklusive kvicksilver. Klassificeringen med avseende på ekologisk status visar att alla sjöar förutom Hugn, Ränken och Borgsjön uppvisar en god ekologisk status idag. Sjöarna Hugn, Ränken och Borgsjön uppnår måttlig ekologisk status. För Bysjön gäller att kommunen vill ändra dess status från god till måttlig ekologisk status på grund av problem med syrebrist och hög fosforbelastning.

Av de berörda sjöarna i kommunen uppnår alla miljökvalitetsnormen God kemisk ytvattenstatus till år 2015, exklusive kvicksilver. Hugn, Ränken och Borgsjön har tidsfrist fram till år 2021 för att uppnå miljökvalitetsnormen god ekologisk status. Detta på grund av flödesregleringar av sjöarna som påverkar den ekologiska statusen. Sjön Hugn har även problem med övergödning vilket påverkar den ekologiska statusen. Övriga sjöar uppnår miljökvalitetsnormen god ekologisk status till år 2015.

Sjön Hugn har idag problem med övergödning.

Tre av kommunens grundvattenförekomster berörs av förslagen i denna ÖP, men bedömningen görs att de inte kommer att påverkas negativt, men detta får undersökas vidare vid ett förverkligande av planförslagen.

Tillkommande etableringar får inte bidra till att miljö kvalitetsnormen för vatten inte kan klaras vid den tidpunkt som är kopplat till respektive vattenförekomst. Tre vattenförekomster inom kommunen har klassats som måttlig ekologisk status på grund av att vattnet är reglerat. Detta är dock inget som översiktsplanen påverkar i någon riktning. För Hugn och Bysjön som båda har problem med övergödning måste åtgärder vidtas för att förbättra den ekologiska statusen från måttlig till god. Därför är det av stor vikt att eventuella etableringar kring sjön inte leder till en ökad övergödning av sjön. För Jösseälven och Vällen där den ekologiska statusen förslås ändras från god till måttlig måste eventuella kommande etableringar kring dessa vattenförekomster göras med stor försiktighet för att den ekologiska statusen inte ska försämrats ytterligare. Ett arbete för att förbättra vattenförekomsternas status bör påbörjas. Miljö kvalitetsnormer ska belysas vid detaljplaneplanering.

Sociala och ekonomiska konsekvenser

Genom att ta hänsyn till och behandla sociala aspekter i planeringen kan en god livsmiljö främjas. En god livsmiljö bygger dels på en god fysisk miljö, dels på andra sociala aspekter som exempelvis hälsa, trygghet, social gemenskap och delaktighet.

En god samhällsekonomi är ytterligare en av förutsättningarna för en hållbar samhällsutveckling. Utgångspunkterna för en god samhällsekonomi är till exempel en hög sysselsättning, regional balans, rättvis och jämn fördelning av levnadsstandarder och ekonomisk tillväxt.

Planen möjliggör en utbyggnad av kommersiell service i delar av kommunen. Det innebär att fler arbetstillfällen skapas och ger därmed underlag för en ökande befolkning i kommunen som helhet. Fler arbetstillfällen kan leda till en ökad inflyttning till kommunen vilket ger ökade skatteintäkter och bättre resurser för utbyggnad av kommunal och annan service i Eda. Efterfrågan på kompetent arbetskraft kan knappast tillgodoses inom kommunen. Inflyttning och arbetskraftsinpendling måste till. Handel domineras traditionellt av kvinnliga anställda. En ökad handel innebär att kvinnors möjligheter att få arbete ökar, vilket gynnar jämställdheten. Ett arbete inom handeln innebär dock ofta deltidsarbete vilket gör att det kan vara svårt att försörja sig.

Eda kommun med dess handelsetableringar stärks som en betydande regional handelsplats med ett stort samlat varuutbud. Samtidigt innebär etableringen en ökad konkurrens för den mer småskaliga handeln i Eda kommun. Handeln är en stark, drivande aktivitet för besökare och turister. För boende i kommunen kan handelsetableringen få positiva konsekvenser genom ett ökat utbud på närmare håll.

Länsstyrelsen i Skåne län tog 2008 fram en skrift "Externhandel i planeringen - en lägesredovisning". I den redogörs bland annat för den negativa påverkan externhandel har på en hållbar utveckling. Skriften pekar även på att utvecklingen i övriga Europa samt i USA delvis går i motsatt riktning med en minskning av den externa handeln.

Gränshandeln bygger på att norska kunder konsumerar olika varor i Sverige, och att det är förmånligare att handla här med avseende på skatter och kostnadsläge. Den stora prisskillnaden ligger på mat; främst socker, alkohol och tobak. Förutsättningarna för gränshandeln kan förändras snabbt genom politiska beslut som inte kan påverkas av lokal hänsyn. Därigenom kan planförutsättningarna också förändras lika snabbt.

Satsningen på LIS-områden kan innebära en inflyttning till kommunen då det ges möjlighet till boende i attraktiva strandnära lägen. Förutom inflyttning till kommunen kan det även innebära att en omflyttning sker inom kommunen. LIS-planen öppnar även upp för en ökad satsning på turismen vilket kan generera fler arbetstillfällen på landsbygden. Det kan även komma att innebära att servicefunktioner i form av affärer, vårdcentraler osv kan finnas kvar i delar av kommunen där dessa funktioner annars hade behövt läggas ner.

Samlad bedömning

Planförslaget ger möjligheter via LIS-planen till boende i strandnära lägen vilket kan attrahera nya kommuninvånare. Nya kommuninvånare påverkar kommunens ekonomiska och sociala utveckling positivt.

Konsekvenserna för vattenmiljön bedöms som positiva om de satsningar som föreslås gällande vatten och avlopp kring Valfjället och i samband med LIS-planen genomförs.

För rekreation och friluftslivet inom kommunen ger planen upphov till positiva konsekvenser bland annat utifrån LIS-planen.

Naturmiljön påverkas bland annat genom att naturmark tas i anspråk via LIS-planen, Valfjällets utbyggnad och andra planerade etableringar. Beroende på hur känslig miljön är blir konsekvenserna olika. Naturinventeringar föreslås göras i samband med detaljplanearbetet.

Påverkan på kulturmiljön i kommunen är svårbedömd utifrån det underlag som finns idag. Om kommunen tar fram ett kommunalt kulturmiljöprogram ger det upphov till positiva konsekvenser för kommunens kommande kulturmiljöarbete.

En ökad handel och även till viss del förverkligandet av LIS-planen ger upphov till ett större trafikflöde inom kommunen vilket leder till negativa konsekvenser för klimatet.

Planförslaget innebär att skogsmark kommer att tas i anspråk för delar av utbyggnaderna. Konsekvensen bedöms som negativ men med tanke på de stora arealer av skog som finns inom kommunen så bedöms det som små negativa konsekvenser för hushållningen med naturresurser i stort inom kommunen.

Källor

Eda kommun

Naturvårdsstrategi 2009 med bilaga Naturområden-områdesbeskrivningar.

Naturpärlor i Eda kommun.

Risk-och sårbarhetsanalys.

Varuförsörjningsplan 2011.

Energiplan för Eda kommun, 2005-2010.

Klimatplaner för Värmland: Klimatstrategi för Eda kommun, 2009.

Näringslivsprogram 2010.

Strategisk plan 2014-2016..

Bredbandsstrategi, antagen 2012.

Övrigt

Kulturmiljö i Eda: Underlag för översiktsplan och strategiarbete 2010.

Byggnadsantikvarie Susanna Björklöf.

Regional utvecklingsplan 2014-2020 ”Värmlandsstrategin”, remissutgåva 2013.

Regionalt trafikförsörjningsprogram 2014-2018.

Länstransportplan 2014-2025, remissutgåva 2013.

Skansar i Värmland!, utgiven av Värmlands museum 1999.

Ditt Värmland”, utgiven av Länsstyrelsen 1989.

Webben

Länsstyrelsens GIS-portal, Värmland. <http://gis.lst.se/lstgis/>

Skogsstyrelsen, www.skogsstyrelsen.se

VISS (VatteninformationSverige), <http://www.viss.lansstyrelsen.se>

Eda kommuns hemsida, www.eda.se

Geodata, www.geodata.se

FMIS, Fornminnessök, www.fmis.raa.se

VI ÄR WSP

WSP och Parsons Brinckerhoff har gått samman och är nu ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi erbjuder tjänster för hållbar samhällsutveckling inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Bredd och mångfald kännetecknar våra medarbetare, kompetensområden, kunder och typer av uppdrag. Tillsammans har vi 31 500 medarbetare på över 500 kontor i 39 länder. I Sverige har vi omkring 2 800 medarbetare.

WSP Samhällsbyggnad i Karlstad
Box 117
651 04 Karlstad
Besök: Lagergrens gata 8
Tel: 010-722 50 00
www.wspgroup.se/samhallsbyggnad

WSP Sverige AB
Arenavägen 7
121 88 Stockholm-Globen
Tel: 010-722 50 00
www.wspgroup.se

